

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΑΣ

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

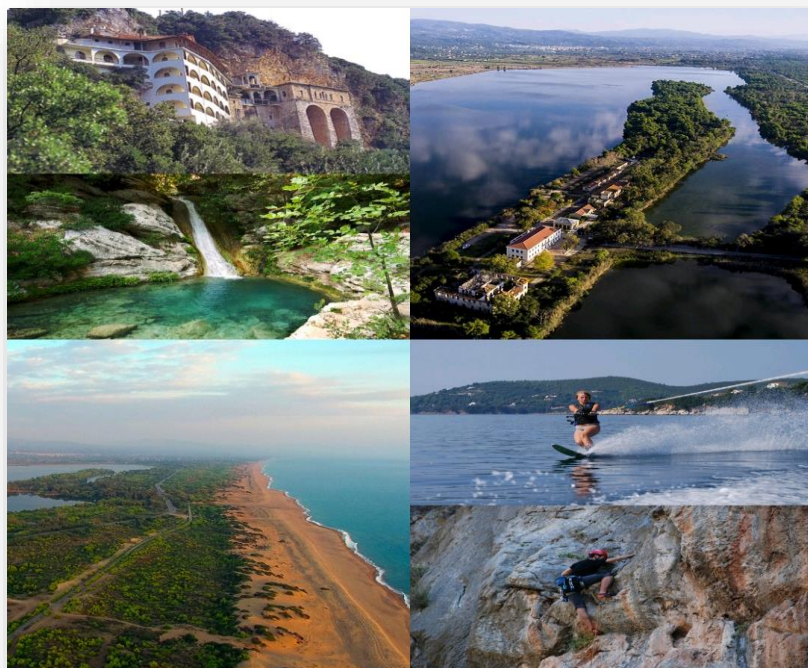
Τμήμα Μουσειολογίας

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ειδικές και εναλλακτικές μορφές του τουρισμού. Η περίπτωση του Πολιτιστικού Τουρισμού στον Νομό Ηλείας

Αντώνιος Κωνσταντόπουλος

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Ιωάννα Γιαννούκου

Ευχαριστίες

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια Ιωάννα Γιαννούκου για την καθοδήγηση και για τον πολύτιμο χρόνο που μου αφιέρωσε κατά την διάρκεια της πτυχιακής μου εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους φορείς για την συνεργασία που μου πρόσφεραν καθ'όλη την διάρκεια των συνεντεύξεων.

Τέλος, ευχαριστώ πάρα πολύ την οικογένεια μου για την συμπαράσταση, την καθοδήγηση και την υπομονή που μου παρείχαν κατά την διάρκεια της πτυχιακής μου εργασίας και των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο τουρισμός αποτελεί την σημαντικότερη βιομηχανία στην Ελλάδα λόγω των συντριπτικών πλεονεκτημάτων στον κλάδο αυτό. Ο εναλλακτικός τουρισμός ο οποίος αποτελεί τη νέα τάση παγκοσμίως έχει σημαντικές δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης αφού η χώρα μας διαθέτει σημαντικούς τουριστικούς πόρους όπως παραλίες, πανέμορφα φυσικά τοπία, ιστορική και πολιτισμική κληρονομιά. Στο νομό Ηλείας ο τουρισμός έχει αναπτυχθεί σημαντικά με τα περιθώρια όμως βελτίωσης να είναι ακόμα μεγάλα αφού διάφοροι παράγοντες όπως κακές υποδομές και ανεπαρκής προβολή έχουν δράσει ανασταλτικά. Ο νομός διαθέτει σημαντικούς πόρους όπως αρχαιολογικούς χώρους, ιαματικές πηγές και ωραίες ακρογιαλιές. Στις περιοχές αυτές περιλαμβάνονται η Κυλλήνη, ο Καϊάφας και η Κουρούτα με ακτές και πεύκα που φθάνουν ως τη θάλασσα και εντυπωσιάζουν τους επισκέπτες. Οι ακτές του Νομού χαρακτηρίζονται από μεγάλες αμμώδεις παραλίες που βρέχονται από το Ιόνιο πέλαγος δίχως να έχουν πραγματοποιηθεί οικοδομικές παρεμβάσεις. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσουμε τις προοπτικές ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας, τη παρούσα κατάσταση καθώς και τα δυνατά και αδύναμα σημεία του τομέα αυτού. Για την διεκπεραίωση της μεθοδολογίας μας, λάβαμε συνεντεύξεις από φορείς του νομού. Βάση των αποτελεσμάτων της έρευνας μας, η τουριστική ανάπτυξη στον νομό σε επίπεδο εναλλακτικού τουρισμού έχει παρουσιάσει υστέρηση έναντι άλλων νομών η δυναμική της δραστηριότητας αυτής δεν έχει αξιοποιηθεί πλήρως δεδομένου των σημαντικών τουριστικών πόρων.

Λέξεις κλειδιά : εναλλακτικός τουρισμός, τουριστικοί πόροι, τουριστικό προϊόν, τουριστικές υποδομές, ανταγωνιστικότητα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	7
1.1 Ο τουρισμός ως οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο	7
1.2. Η έννοια του τουριστικού προϊόντος.....	10
1.3. Το Ελληνικό τουριστικό προϊόν	12
1.4. Ανάλυση SWOT Ελληνικού τουρισμού.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	29
2.1. Η έννοια του εναλλακτικού τουρισμού και διαφορές σε σχέση με τον μαζικό τουρισμό	29
2.2. Είδη εναλλακτικού τουρισμού	32
2.2.1. Αθλητικός τουρισμός	32
2.2.2. Θρησκευτικός τουρισμός	33
2.2.3. Ιαματικός τουρισμός.....	34
2.2.4. Συνεδριακός τουρισμός	35
2.2.5. Γαστρονομικός τουρισμός.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΗΛΕΙΑΣ.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.ΣΥΖΗΤΗΣΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	54
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	56
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	81

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός ως οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο, γνώρισε σημαντική ανάπτυξη μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και σήμερα έχει εξελιχτεί σε μια προσοδοφόρα βιομηχανία για τις περισσότερες χώρες του πλανήτη. Οι λόγοι που συνέβαλαν στην έξαρση αυτού του φαινομένου εντοπίζονται στην σημαντική αύξηση του βιοτικού επιπέδου παγκοσμίως, στην επικράτηση μιας μακράς ειρηνευτικής περιόδου στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη, στην βελτίωση της τεχνολογίας των μέσων μεταφοράς, στην αύξηση της σημασίας του αγαθού του ελεύθερου χρόνου και της διασκέδασης, στη ανάπτυξη του διαδικτύου όπου πλέον ο καταναλωτής έχει πρόσβαση σε πλήθος πληροφοριών για τον εκάστοτε τουριστικό προορισμό και στην παγκοσμιοποίηση. (Μαρινάκος, 2016)

Η ανάπτυξη του κλάδου του τουρισμού δύναται να έχει θετικές επιπτώσεις για την χώρα υποδοχής αφού αυξάνεται το ΑΕΠ (ο πολλαπλασιαστής της τουριστικής δαπάνης ανέρχεται περίπου στο 2,5 κατά μέσο όρο), μειώνεται η ανεργία, ωφελούνται πέρα από τον τουρισμό άλλοι κλάδοι της οικονομίας, η χώρα προβάλλεται στο εξωτερικό, μειώνεται το έλλειμμα στο ισοζύγιο πληρωμών, γεφυρώνεται το πολιτισμικό χάσμα μεταξύ διαφόρων λαών, βελτιώνονται οι σχέσεις των χωρών σε διπλωματικό επίπεδο κ.α. Από την άλλη όμως, ανακύπτουν και αρνητικές επιπτώσεις όπως αλλοίωση της πολιτισμικής ταυτότητας μιας χώρας, φθορά περιβαλλοντικών αγαθών, πληθωρισμός ενώ η υπερβολική εξάρτηση από την τουριστική δραστηριότητα κάτι άλλωστε που συμβαίνει και στη χώρα μας, δεν επιτρέπει την ισόρροπη ανάπτυξη μιας οικονομίας. Πέρα από αυτό όταν η οικονομία μιας χώρας βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον τουρισμό τότε καθίσταται ιδιαίτερα ευάλωτη και σε διεθνείς κρίσεις. (Μαρινάκος, 2016)

Η τουριστική ανάπτυξη σε μια χώρα συνοδεύεται με την ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού όπου εκατομμύρια επισκέπτες καταφθάνουν σε μια χώρα προκειμένου να καταναλώσουν τους τουριστικούς πόρους. Κατά την ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού διατίθενται τουριστικά πακέτα σε ευνοϊκές τιμές σε τουρίστες με μέτριες οικονομικές δυνατότητες και ο στόχος είναι η μεγιστοποίηση των τουριστικών εσόδων και όχι η μεγιστοποίηση της δαπάνης ανά τουρίστα. Ο μαζικός τουρισμός, μπορεί να προκαλέσει σημαντική φθορά των περιβαλλοντικών πόρων, υποβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας του τουρίστα ενώ είναι πιθανό να παραβιαστεί και η

φέρουσα τουριστική ικανότητα που σημαίνει ότι οι τουριστικές υποδομές δεν θα επαρκούν για να φιλοξενήσουν έναν δεδομένο όγκο τουριστών. Κάτι τέτοιο, θα έχει ως αποτέλεσμα και την υποβάθμιση των τουριστικών υποδομών. Δεδομένου των αρνητικών επιπτώσεων του μαζικού τουρισμού, στόχος πλέον είναι η αειφόρος τουριστική ανάπτυξη όπου θα πετυχαίνεται η χρυσή τομή της τουριστικής ανάπτυξης αλλά και της τήρησης της τουριστικής φέρουσας ικανότητας. Με τον τρόπο αυτό θα προστατεύεται το περιβάλλον ενώ θα εξασφαλίζεται και η βιωσιμότητα του τουρισμού ως τομέα επιχειρηματικής δράσης. (Page, 2012)

Για τους παραπάνω λόγους τις τελευταίες δεκαετίες αναπτύχθηκε και ο εναλλακτικός τουρισμός ο οποίος διαφέρει από τα καθιερωμένα πρότυπα του μαζικού τουρισμού και προσφέρει μια εναλλαγή από τον καθιερωμένο τρόπο ζωής. Οι τουρίστες που πραγματοποιούν εναλλακτικό τουρισμό αναζητούν μια αυθεντική εμπειρία η οποία διαφέρει σημαντικά από την συνήθη εμπειρία που προσφέρει ο τυποποιημένος μαζικός τουρισμός. Οι εναλλακτικοί τουρίστες συνεπώς, έχουν διαφορετικά κίνητρα ως προς την επίσκεψη τους σε έναν προορισμό και δίνει έμφαση στην ανάπτυξη μιας δραστηριότητας κατά την διάρκεια των διακοπών του, προτιμάει μέρη που δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένα από τουριστικής απόψεως, συλλέγει περισσότερες πληροφορίες πριν και κατά την διάρκεια των διακοπών του, αλληλεπιδρά περισσότερο με τον ντόπιο πληθυσμό, διαμένει στον προορισμό περισσότερες μέρες ενώ επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις παραδόσεις και ήθη και έθιμα της περιοχής. (Κοκκώσης, 2001)

Η Ελλάδα, θεωρείται από τους πιο ανταγωνιστικούς τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως δεδομένου των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της όπως φυσικές ομορφιές, τεράστια ακτογραμμή, νησιωτικά συμπλέγματα με πανέμορφες παραλίες και θάλασσα, πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά, εύκολη πρόσβαση, θεωρείται ασφαλής τουριστικός προορισμός, οι τιμές των τουριστικών προϊόντων κυμαίνονται σε λογικά επίπεδα. Η ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα από το 2013 και μετά, εντάθηκε περαιτέρω ενώ σημειώνονταν συνεχή ρεκόρ αφίξεων από το εξωτερικό.

Τα τελευταία 10 – 15 χρόνια στην Ελλάδα έχει αρχίσει να αναπτύσσεται και ο εναλλακτικός τουρισμός, με τα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης να είναι σημαντικά. Η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού στη χώρα μας αποδόθηκε στον κορεσμό από τις συμβατικές τουριστικές εμπειρίες, στην οικονομική κρίση η οποία ώθησε

πολλούς τουρίστες στην κατανάλωση ενός φθηνότερου υπό προϋποθέσεις τουριστικού προϊόντος που προσφέρει ο εναλλακτικός τουρισμός, στην ανατίμηση του κόστους διαμονής σε πολλούς προορισμούς λόγω της υψηλής ζήτησης που εκδηλώθηκε από το εξωτερικό, στην προβολή του συγκεκριμένου προϊόντος και στη αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων από τους νέους. (Ι.Τ.Ξ.Ε, 2012)

Σκοπός της παρούσας εργασίας και αφού διενεργήσουμε το κομμάτι της ανασκόπησης βιβλιογραφίας, είναι να εξετάσουμε την κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας καθώς και τις σχετικές προοπτικές. Κατά την μεθοδολογία μας θα πραγματοποιήσουμε συνεντεύξεις από έγκυρους τουριστικούς φορείς της περιοχής προκειμένου να καταλήξουμε στα σχετικά συμπεράσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 Ο τουρισμός ως οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο

Μέχρι και τα μέσα του 20ού αιώνα, ο τουρισμός δεν λάμβανε τη σημασία που του άρμοζε και επρόκειτο για οικονομικό φαινόμενο με περιορισμένη έκταση, το οποίο αναπτυσσόταν προς μια λανθασμένη κατεύθυνση. Ο τουρισμός εκείνη την περίοδο ήταν προνόμιο των πλούσιων και δεν υφίστατο καν η έννοια του μαζικού τουρισμού. Το «πρόβλημα» ξεκινούσε από το γεγονός της έλλειψης οργάνωσης καθώς και από το ότι η παραγωγικότητα του κλάδου αυτού κυμαινόταν σε χαμηλά επίπεδα. Επιπλέον, δεν υπήρχε καμία ουσιαστική ανάπτυξη, διότι όλες οι δραστηριότητες που τον αφορούσαν δεν υπάγονταν σε ένα στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης.

Μετά όμως από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο λόγω κυρίως της αύξησης του βιοτικού επιπέδου, της σημαντικής μείωσης των πολεμικών συρράξεων, της βελτίωσης της τεχνολογίας των μέσων μεταφοράς και της αύξησης της σημασίας του αγαθού του ελεύθερου χρόνου, ο τουρισμός άρχισε να αναπτύσσεται ραγδαία και σήμερα θεωρείται μια από τις πιο κερδοφόρες οικονομικές δραστηριότητες. Τις τελευταίες 2 – 3 δεκαετίες η ανάπτυξη του τουρισμού εντάθηκε χάρη στην ανάπτυξη του διαδικτύου αλλά και του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης.

Για να γίνει κατανοητή η σημασία του τουρισμού ως οικονομικό φαινόμενο, θα πρέπει να αναλύσουμε την επίδραση του χρήματος στην οικονομία μιας χώρας.

Γνωρίζουμε ότι, η προσέλευση τουριστών σε έναν τόπο τους κάνει να ξοδεύουν χρήματα για τουριστικά και όχι μόνο προϊόντα ενώ σημαντικά κεφάλαια μέσω των τουριστικών επιχειρήσεων διοχετεύονται σε άλλες οικονομικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα η βιομηχανία, ο αγροτικός και ο γεωργικός κλάδος, οι υπηρεσίες, οι κατασκευές κτλ. Συνεπώς, η αύξηση της ζήτησης για τα τουριστικά προϊόντα λειτουργεί πολλαπλασιαστικά / αλυσιδωτά και επωφελούνται πολλοί κλάδοι της οικονομίας. Επιπλέον, αυξάνεται η απασχόληση και δημιουργούνται νέα εισοδήματα τα οποία συνιστούν μια νέα πηγή ζήτησης για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες μιας οικονομίας. (Ανδριώτης, 2007)

Ο κλάδος του τουρισμού συνιστά έναν αξιόλογο παράγοντα μεγέθυνσης των οικονομιών και των χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ παράλληλα συνδέεται με πολλούς τομείς, όπως είναι ο οικονομικός, ο κοινωνικός και ο πολιτιστικός. Θα πρέπει όμως να επισημάνουμε πως η τουριστική ανάπτυξη δεν μπορεί να επιλύσει κάθε είδους οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πρόβλημα. Πιο συγκεκριμένα δεν θα πρέπει να συνιστά μονόδρομο για κάθε οικονομικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει μια αναπτυγμένη ή μια αναπτυσσόμενη χώρα αφού η οικονομική ανάπτυξη θα πρέπει να είναι σφαιρική. Η δέσμευση πολλών πόρων στον τουρισμό συνεπάγεται σημαντικό κόστος ευκαιρίας στον βαθμό που οι πόροι αυτοί θα μπορούσαν να διοχετευτούν προς τη παραγωγή προϊόντων υψηλότερης προστιθέμενης αξίας. Επιπλέον, το φαινόμενο του τουρισμού έχει και αρνητικές συνέπειες για μια κοινωνία οι οποίες πάντως μπορούν να περιοριστούν με τη χρήση προγραμματισμένων και ελεγχόμενων δραστηριοτήτων, με την συστηματική προσπάθεια μεγέθυνσης του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα παραγωγής, καθώς και με την υιοθέτηση ενός οικονομικού μοντέλου που παραπέμπει σε μια ισόρροπη ανάπτυξη. (Λαγός, 2005)

Στις αρνητικές συνέπειες συμπεριλαμβάνονται το υψηλό δημοσιονομικό κόστος που δημιουργείται εξαιτίας των επιδομάτων που λαμβάνουν οι εποχικοί εργαζόμενοι κατά τους χειμερινούς μήνες όταν και η τουριστική δραστηριότητα σε πολλές περιοχές μειώνεται προσωρινά, ο κερδοσκοπικός χαρακτήρας που μπορεί ακόμη και να προκαλέσει σημαντική φθορά των περιβαλλοντικών πόρων λόγω συνωστισμού και η παραβίαση της φέρουσας τουριστικής ικανότητας καθώς και η οικονομική εκμετάλλευση που δέχονται οι τουρίστες από τους κατοίκους της χώρας υποδοχής. (Λαγός, 2005)

Ο τουρισμός μπορεί να προσεγγισθεί και από μια κοινωνική σκοπιά. Ο άνθρωπος την σημερινή εποχή των υψηλών απαιτήσεων, έχει πλέον την ανάγκη για αλλαγή των καθημερινών του παραστάσεων και για αυτό επιλέγει πολλές φορές την προσωρινή μετάβαση του σε κάποιον προορισμό είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό αποκτώντας έτσι την ιδιότητα του τουρίστα. Οι απαιτητικοί ρυθμοί της καθημερινότητας των πόλεων, έχουν κουράσει σε σωματικό και ψυχολογικό επίπεδο τον άνθρωπο που αναζητά μια μικρή «διέξοδο» για χαλάρωση την οποία θα βρει σε έναν νέο για αυτόν προορισμό. Αναζητά την ηρεμία και την φυγή από την σκληρή πραγματικότητα και έτσι οδηγείται στο τουριστικό ταξίδι όπου μπορεί να απολαύσει τις ομορφιές του εκάστοτε προορισμού και να βιώσει μια ενδιαφέρουσα τουριστική εμπειρία.

Συνοπτικά τα βασικά χαρακτηριστικά του τουρισμού είναι τα παρακάτω (Ανδριώτης, 2007):

1. Με τον τουρισμό επιδιώκεται η μετακίνηση ενός ή περισσότερων ανθρώπων είτε σε ατομικό επίπεδο είτε στα πλαίσια ενός group από μια περιοχή σε μια άλλη. Η δεύτερη περιοχή θεωρείται ως ο τουριστικός προορισμός, στον οποίο οι επισκέπτες διαμένουν για τουλάχιστον 1 μέρα.
2. Απαραίτητη προϋπόθεση για να θεωρείται ένα ταξίδι τουριστικό, είναι η διαμονή και γενικά το ταξίδι να λαμβάνει χώρα εκτός του μόνιμου τόπου διαμονής, ενώ παράλληλα είναι σημαντικό να υπάρχει το κίνητρο / απόφαση για μετακίνηση για λόγους που σχετίζονται με την ψυχαγωγία, ανάπαυση, χαλάρωση, μάθηση κλπ.
3. Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι πως το άτομο ή τα άτομα που έχουν σκοπό να μετακινηθούν για τουριστικούς λόγους, επιθυμούν τη βραχυχρόνια και προσωρινή διαμονή σε έναν τουριστικό προορισμό. Συνεπώς, οι τουρίστες προτίθενται να επιστρέψουν σε λίγες μέρες, εβδομάδες ή μήνες στον τόπο διαμονής.
4. Όταν αναφερόμαστε σε μετακινήσεις που αφορούν τουριστικούς λόγους, εννοούμε πως οι άνθρωποι επισκέπτονται κάποιον προορισμό, όχι για να μείνουν μόνιμα σε αυτόν, αλλά ούτε και για επαγγελματικούς λόγους, αλλά μόνο και μόνο για να ψυχαγωγηθούν, να ηρεμήσουν και να χαλαρώσουν από την καθημερινή ρουτίνα στον τόπο διαμονής τους. Τα τελευταία χρόνια

υπάρχει η τάση των τουριστών να αναπτύσσουν δραστηριότητες στην περιοχή την οποία επισκέπτονται.

Όσον αφορά τις επιδράσεις του τουρισμού ως κοινωνικό φαινόμενο, αυτές είναι εξίσου σημαντικές. Καταρχήν, ο τουρισμός συντελεί στην ανάπτυξη των κοινωνικών σχέσεων, καθώς και στην αλληλεπίδραση των πολιτισμών, στον βαθμό που έρχονται σε επαφή οι ντόπιοι κάτοικοι με τους ξένους τουρίστες. Δεύτερον, μέσω του τουρισμού αποφεύγεται το φαινόμενο της αστικοποίησης, καθώς οι θέσεις εργασίας στην περιφέρεια αυξάνονται προκειμένου να υποστηρίξουν τις νέες τουριστικές υποδομές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την πιο συμμετρική κατανομή του πληθυσμού εντός της χώρας. Τρίτον, η ανάπτυξη του τουρισμού έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία νέων επαγγελμάτων. Τα άτομα που θα επιχειρήσουν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των τουριστών, θα πρέπει να διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες. Τέταρτον, η ανάπτυξη του τουρισμού έχει ως αποτέλεσμα την αναβάθμιση των υποδομών κάποιων περιοχών γεγονός που θα βελτιώσει την καθημερινότητα και γενικότερα το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων που διαμένουν σε αυτές στις περιοχές. Πέμπτον, η υπέρμετρη ανάπτυξη του τουρισμού μπορεί και να υποβαθμίσει τη καθημερινότητα των κατοίκων της χώρας υποδοχής σε περιπτώσεις όπου δημιουργείται συνωστισμός αλλά και καταστρέφονται οι περιβαλλοντικοί πόροι. Τέλος, η ανάπτυξη του εξεταζόμενου φαινομένου βοηθά στη λήψη ορισμένων μέτρων που σχετίζονται με την κοινωνική πρόνοια, τα οποία δεν θα λαμβάνονταν αν δεν υπήρχε τουριστική δραστηριότητα. (Christou, 2012)

1.2.Η έννοια του τουριστικού προϊόντος

Το τουριστικό προϊόν προκύπτει από την αλληλεπίδραση της προσφοράς και ζήτησης τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών και αποσκοπεί στο να εξυπηρετεί τις ανάγκες του εκάστοτε τουρίστα. Ο ακριβής καθορισμός του τουριστικού προϊόντος παρουσιάζει δυσκολίες λόγω του πολυσύνθετου χαρακτήρα του.

Το τουριστικό προϊόν διακρίνεται στις εξής κατηγορίες: Στην κατηγορία του γενικού τουριστικού προϊόντος, ανήκουν οι διακοπές και γενικά οτιδήποτε σχετίζεται με αυτές. Σε αυτή την περίπτωση, αναφερόμαστε στην κατανάλωση ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών από πλευράς τουριστών σε έναν συγκεκριμένο τουριστικό προορισμό μια δεδομένη περίοδο. Τα τουριστικά υποπροϊόντα, συνιστούν υποκατηγορία του

γενικού τουριστικού προϊόντος. Έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και σχετίζονται με τα καταλύματα, τις μεταφορές, την αναψυχή κτλ. (Ηγουμενάκης, 2004)

Τα βασικά χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος, είναι τα παρακάτω. Καταρχήν δεν γίνεται να αποθηκευτεί. Για παράδειγμα, ένα ξενοδοχειακό κατάλυμα ή η ακτή δεν δύνανται να διατηρηθούν σε αποθηκευτικούς χώρους. Επίσης, η προσφορά είναι ανελαστική γεγονός που σημαίνει ότι αν ανέβει η τιμή του τουριστικού προϊόντος, η παραγόμενη ποσότητα θα επηρεαστεί ανεπαίσθητα τουλάχιστον βραχυχρόνια. Για παράδειγμα αν ανέβει η τιμή ενός καταλύματος, θα απαιτηθεί μεγάλο χρονικό διάστημα ωστόσο αυξηθεί η παραγόμενη ποσότητα αφού θα πρέπει να γίνουν οι σχετικές επενδύσεις.

Ένα άλλο πολύ βασικό χαρακτηριστικό του τουριστικού προϊόντος, είναι ότι καταναλώνεται στον τουριστικό προορισμό όπου βέβαια και παράγεται. Για να καταναλώσει λοιπόν ένας τουρίστας κάποιο τουριστικό αγαθό, θα πρέπει να πάει στην περιοχή που έχει παραχθεί αφού δεν είναι εφικτή η κατανάλωση του προϊόντος αυτού στην χώρα προέλευσης του τουρίστα. Συνεπώς, για την κατανάλωση του τουριστικού προϊόντος, είναι αναγκαία η φυσική παρουσία του ατόμου, ενώ παράλληλα ο τουρίστας θα πρέπει να γίνει αποδεκτός στο χώρο παραγωγής του τουριστικού προϊόντος.

Βασικό χαρακτηριστικό του τουριστικού προϊόντος είναι και η δυνατότητα υποκατάστασης των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών η οποία εξαρτάται κυρίως από τη τιμή, το εισόδημα των τουριστών και την ποιότητα του προϊόντος. Τέλος, τα τουριστικά προϊόντα χαρακτηρίζονται από τον μεταβαλλόμενο χαρακτήρα τους, αφού δύναται να αλλάξουν ανάλογα με τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες.

1.3. Το Ελληνικό τουριστικό προϊόν

Ο τουρισμός στη χώρα μας, είναι ο σημαντικότερος τομέας οικονομικής δραστηριότητας και η Ελλάδα έχει εξελιχθεί σε ένα από τους κορυφαίους ανταγωνιστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Το 2019 η χώρα έγινε ο πόλος έλξης για περίπου 34 εκατομμύρια επισκέπτες, σε σύγκριση με 24 εκατομμύρια 4 χρόνια πριν (ΣΕΤΕ, 2020). Είναι τέτοια η σημασία του εξεταζόμενου κλάδου για την Ελληνική οικονομία, που συνεισφορά της τουριστικής βιομηχανίας στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της χώρας προσεγγίζει το 25%. (Τράπεζα Ελλάδος, 2019)

Η Ελλάδα διαθέτει αρκετούς προορισμούς που συγκαταλέγονται στις βασικές προτιμήσεις των ξένων τουριστών και έχουν διεθνή φήμη. Προορισμοί όπως η Αθήνα, η Σαντορίνη, η Μύκονος, η Ρόδος, η Κέρκυρα, η Κρήτη, η Νάξος, η Χαλκιδική κ.α. είναι μερικοί από τους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς και δέχονται εκατοντάδες χιλιάδες τουρίστες κάθε έτος. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Ελλάδα κατατάσσεται 25η μεταξύ 140 χωρών στον Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Ταξιδιών και Τουρισμού του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ 2019. (The Travel & Tourism Competitiveness Report, 2019)

Τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της Ελλάδας είναι αδιαμφισβήτητα και ενισχύουν την εικόνα της Ελλάδας ως ιδανικό προορισμό τόσο για διακοπές όσο και για τουριστικές επενδύσεις. Προφανώς δεν είναι τυχαίο ότι η Ελλάδα συγκαταλέγεται στους κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Τα βασικότερα από αυτά είναι:

- 1. Η φυσική ομορφιά και η γεωγραφική ποικιλία.** Τα χαρακτηριστικά αυτά παίζουν καταλυτικό ρόλο στην ανάδειξη της Ελλάδος έως ένα από τους κορυφαίους παγκόσμιους τουριστικούς προορισμούς. Η πληθώρα των ηλιόλουστων νησιών και παραλιών, η ακτογραμμή αλλά και τα συναρπαστικά τοπία των βουνών, η καθαρή και σχετικά ζεστή θάλασσα προσφέρουν απεριόριστη ποικιλία ελκυστικών προορισμών για διακοπές όλο τον χρόνο. Η Ελλάδα διαθέτει προορισμούς που προσφέρουν διακοπές στον ήλιο και την παραλία δεδομένου ότι διαθέτει περισσότερα από 16.000 χιλιόμετρα ακτογραμμής και περισσότερα από 5.000 νησιά και βραχονησίδες.

Παράλληλα, υφίστανται και ελκυστικές προτάσεις για θεματικές διακοπές καθ'όλη την διάρκεια του έτους. (Hellander, Armstrong, Clark, Des Hannigan 2018)

- 2. Η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά.** Η ιστορία και ο πολιτισμός διαμορφώνουν ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στον βαθμό που ο Ελληνικός πολιτισμός αριθμεί 4 χιλιάδες καταγεγραμμένης ιστορίας ενώ υφίσταται τοποθεσίες και μουσεία όπου ο τουρίστας έχει την δυνατότητα να αποκτήσει σημαντικές γνώσεις για την πλούσια ιστορία του τόπου. Είναι χαρακτηριστικό ότι υπάρχουν 18 Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, τα οποία είναι ενδεικτικά του Ελληνικού πολιτισμού ο οποίος μεγαλούργησε πριν 2 με 3 χιλιάδες χρόνια. (Greece - UNESCO World Heritage Centre, 2019)

- 3. Οι τουριστικές υποδομές.** Οι υποδομές αναβαθμίστηκαν σημαντικά με το πέρας των Ολυμπιακών αγώνων του 2004, ενώ από τότε ολοκληρώθηκαν μια σειρά από έργα τα οποία έχουν συμβάλει στην αναβάθμιση του Ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Οι τουριστικές υποδομές στη χώρα μας χαρακτηρίζονται ως ικανοποιητικές ενώ καταβάλλονται σημαντικές προσπάθειες από την πολιτεία αλλά και τους εκάστοτε φορείς για την περαιτέρω βελτίωσή τους. Στον βαθμό που η Ελλάδα προσελκύει εκατομμύρια τουρίστες ετησίως και χαρακτηρίζεται ως ανεπτυγμένος τουριστικός προορισμός, προσφέρει μια μεγάλη ποικιλία προηγμένων τουριστικών υποδομών και διαθέτει απευθείας αεροπορικές συνδέσεις από τα μεγάλα ευρωπαϊκά αεροδρόμια προς έναν μεγάλο αριθμό προορισμών στη χώρα (Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, 2019). Ο τουριστικός κλάδος αριθμεί σχεδόν 800.000 ξενοδοχειακές κλίνες, οι οποίες ανά κατηγορία ξενοδοχείων παρουσιάζονται παρακάτω.

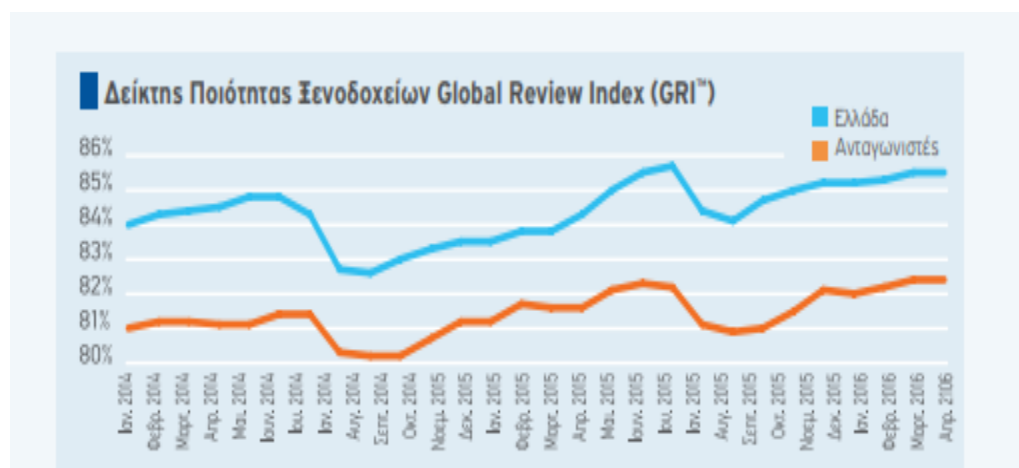
ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΑΡΙΘΜΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΚΛΙΝΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΤΟ ΕΤΟΣ 2018

Αξιολόγηση βάσει Αστέρων	Αριθμός Ξενοδοχείων	Αριθμός Κλινών
5 Αστέρων	444	137.210
4 Αστέρων	1.412	203.203
3 Αστέρων	2.472	185.560
2 Αστέρων	3.990	210.365
1 Αστέρων	1.412	52.215
ΣΥΝΟΛΟ	9.730	788.553

Πηγή Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος

Η ικανοποίηση των τουριστών από τα Ελληνικά ξενοδοχεία είναι μεγαλύτερη από την αντίστοιχη των ξένων τουριστών. Κάτι τέτοιο φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 1. Ικανοποίηση των τουριστών από τα Ελληνικά ξενοδοχεία

Πηγή : SETE (2015)

Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε την εξέλιξη του ξενοδοχειακού εξοπλισμού στη Ελλάδα και σε ανταγωνίστριες σε τουριστικό επίπεδο χώρες από το 1997 έως το 2004 και παρατηρούμε ότι στην Ελλάδα η ανάπτυξη υπήρξε υψηλότερη σε σχέση με τις ξένες χώρες.

Διάγραμμα 2. Εξέλιξη ξενοδοχειακού εξοπλισμού

Ξενοδοχειακός εξοπλισμός σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες																		
	Ελλάδα			Ισπανία			Κροατία			Ιταλία			Κύπρος			Πορτογαλία		
	Μονάδες	Διαμέτριο	Δ/Μ	Μονάδες	Διαμέτριο	Δ/Μ	Μονάδες	Διαμέτριο	Δ/Μ	Μονάδες	Διαμέτριο	Δ/Μ	Μονάδες	Διαμέτριο	Δ/Μ	Μονάδες	Διαμέτριο	Δ/Μ
1997	7,850	304,797	39	7,520	504,583	67	658	82,668	126	33,828	948,656	28	568	41,609	73	1,768	93,460	53
1998	7,946	308,539	39	7,539	508,460	67	666	83,199	125	33,540	949,805	28	580	43,736	75	1,754	94,788	54
1999	8,168	315,275	39	16,229	672,508	41	691	80,009	116	33,341	955,757	29	580	43,858	76	1,772	95,401	54
2000	8,342	320,159	38	16,287	677,134	42	697	80,682	116	33,361	966,138	29	583	44,464	76	1,786	97,709	55
2001	8,342	320,159	38	16,369	685,668	42	694	76,151	110	33,421	975,601	29	801	46,190	58	1,781	99,120	56
2002	8,329	319,689	38	16,732	712,681	43	788	77,347	98	33,411	986,326	30	813	44,523	55	1,898	105,805	56
2003	8,689	339,540	39	17,102	740,890	43	832	77,113	93	33,480	999,722	30	829	44,892	54	1,934	108,367	56
2004	8,899	351,891	40	17,402	766,952	44	940	79,174	84	33,518	1,011,773	30	803	45,535	57	1,954	112,659	58
2005	9,036	358,721	40	17,607	797,339	45	1,015	80,743	80	33,527	1,020,478	30	785	45,209	58	2,012	116,123	58
2006	9,111	364,179	40	18,304	814,890	45	762	75,952	100	33,768	1,034,682	31	753	44,404	59	2,028	117,565	58
2007	9,207	367,992	40	17,827	821,143	46	800	76,087	95	34,058	1,058,910	31	735	43,799	60	2,031	117,976	58
2008	9,385	375,067	40	18,026	840,171	47	835	75,996	91	34,155	1,079,465	32	708	42,898	61	2,041	121,013	59
2009	9,559	383,008	40	18,387	864,933	47	819	72,736	89	33,967	1,088,088	32	699	41,965	60	1,988	120,737	61
2010	9,732	397,660	41	18,635	884,637	47	841	73,333	87	33,999	1,095,332	32	690	41,781	61	2,011	124,542	62
2011	9,648	397,322	41	19,262	905,690	47	857	74,616	87	33,918	1,096,540	32	683	41,485	61	2,019	128,336	64
2012	9,666	400,383	41	19,532	914,132	47	878	75,363	86	33,728	1,093,286	32	799	41,514	52	2,028	131,357	65
2013	9,677	401,228	41	19,610	914,263	47	897	77,157	86	33,316	1,089,770	33	792	41,782	53	2,331	137,511	59
2014	10,123	415,246	41	19,563	912,440	47	909	77,312	85	33,290	1,090,300	33	799	41,984	53	2,331	137,511	59
Μ.ε.ά.																		
2014/1997	1.5%	1.8%		5.8%	3.5%		1.9%	-0.4%		-0.1%	0.8%		2.0%	0.1%		1.6%	2.3%	
2014/2000	1.4%	1.9%		1.3%	2.2%		1.9%	-0.3%		0.0%	0.9%		2.3%	-0.4%		1.9%	2.5%	
2014/2008	1.3%	1.7%		1.4%	1.4%		1.4%	0.3%		-0.4%	0.2%		2.0%	-0.4%		2.2%	2.2%	

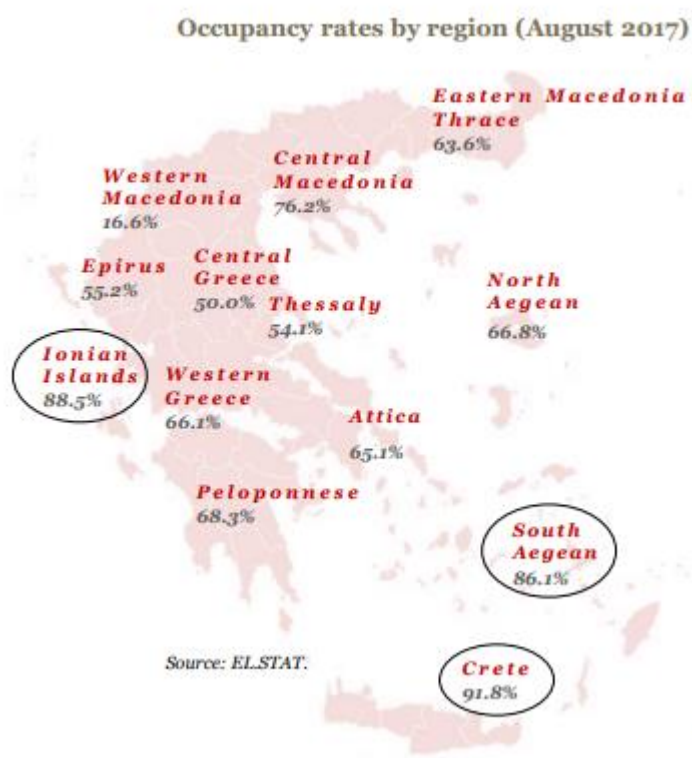
Πηγή : Eurostat (2015)

Ο Ελληνικός τουρισμός τα τελευταία 10 χρόνια και ειδικά μετά το 2013 παρουσίασε ραγδαία ανάπτυξη αλλά παρόλα αυτά το Ελληνικό μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης έχει αρκετές αδυναμίες στον βαθμό που η τελευταία δεν είναι ισορροπημένη ενώ παράλληλα θα μπορούσε να είναι περισσότερο βιώσιμη. Η τουριστική ανάπτυξη αυτή αφορούσε πρώτιστα τον καλοκαιρινό και παραλιακό τουρισμό και προορισμοί όπως η Σαντορίνη, η Μύκονος, η Ρόδος, η Κέρκυρα και η Κρήτη. Επιπλέον, το Ελληνικό τουριστικό προϊόν χαρακτηρίζεται από εποχικότητα αφού η πλειοψηφία των τουριστών καταφθάνουν στην χώρα μας τους καλοκαιρινούς μήνες. Λόγω της υπέρ συγκέντρωσης τουριστών σε κάποιους προορισμούς πολλές φορές παραβιάζεται η

φέρουσα τουριστική ικανότητα που σημαίνει ότι βασικές υποδομές (ύδρευσης, ηλεκτρικού ρεύματος, αποχέτευσης) λειτουργούν στα όρια τους και μερικές φορές τα υπερβαίνουν αυτό που ονομάζουμε φέρουσα τουριστική ικανότητα δημιουργώντας σημαντικά προβλήματα όσον αφορά την εξυπηρέτηση των τουριστών. Ο υπέρ-τουρισμός σε αυτές τις περιοχές επιβαρύνει σημαντικά τους περιβαλλοντικούς πόρους και φυσικά υποθάλλει την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Να τονίσουμε ότι σε επίπεδο Δεικτών, Ανταγωνιστικότητας Ταξιδιών και Τουρισμού η Ελλάδα κατατάσσεται στην πρώτη εικοσάδα σε όλες τις κατηγορίες και πιο συγκεκριμένα στην υγιεινή 13η, στις αεροπορικές μεταφορές 18η και στις τουριστικές υποδομές 18η (The Travel & Tourism Competitiveness Report, 2019). Ο μαζικός τουρισμός, η επιβράδυνση των επενδύσεων σε τουριστικές υποδομές και η μη ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη αναμένεται επιδεινώσει τη κατάταξη της Ελλάδας στους παραπάνω δείκτες.

Στον πίνακα που ακολουθεί, βλέπουμε την πληρότητα ανά γεωγραφική περιφέρεια τον Αύγουστο του 2017.

Πίνακας 2. Κατανομή γεωγραφικής πληρότητας.

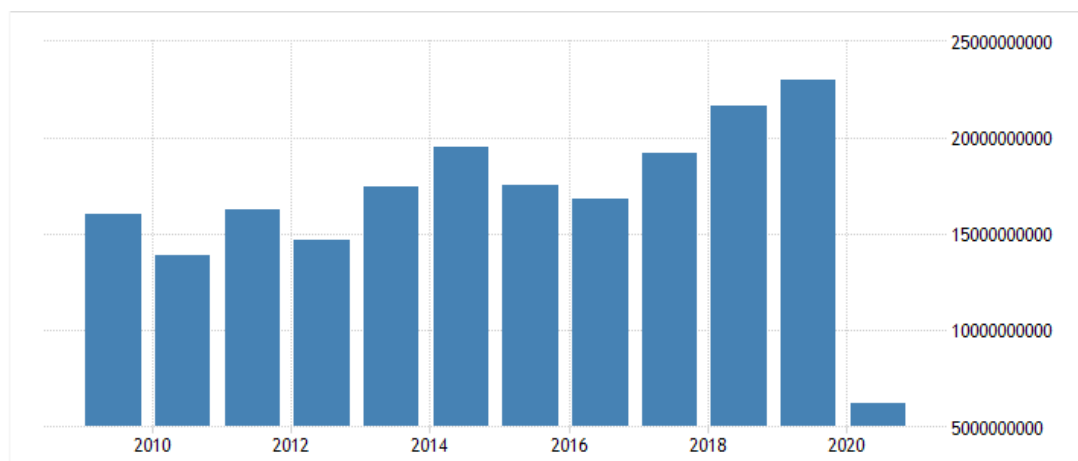

Πηγή : [www. https://www.pwc.com](https://www.pwc.com).

Παρατηρούμε ότι τα Ιόνια νησιά εμφάνιζαν την υψηλότερη πληρότητα, ενώ η χαμηλότερη πληρότητα ήταν στην περιοχή της Θεσσαλίας.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζουμε την εξέλιξη των τουριστικών εισπράξεων από ξένους τουρίστες κατά την περίοδο 2010 έως 2020.

Πίνακας 2. Εξέλιξη τουριστικών εισπράξεων

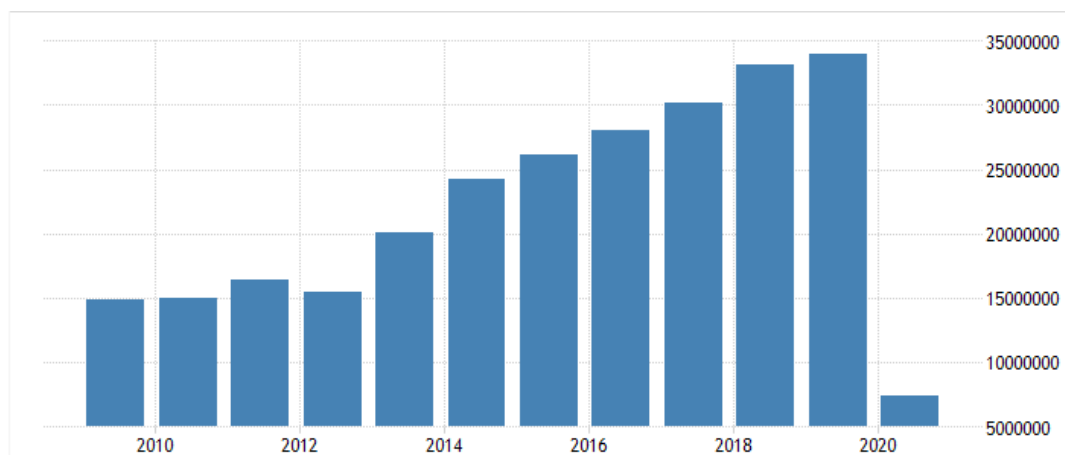

Πηγή : trading economics

Από το παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι οι εισπράξεις από ξένους τουρίστες κορυφώνονται το 2019. Επίσης, το 2020 σημειώνεται κάθετη πτώση λόγω της πανδημίας.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρατηρούμε την εξέλιξη των αφίξεων ξένων τουριστών την τελευταία δεκαετία.

Διάγραμμα 3. Εξέλιξη τουριστικών αφίξεων

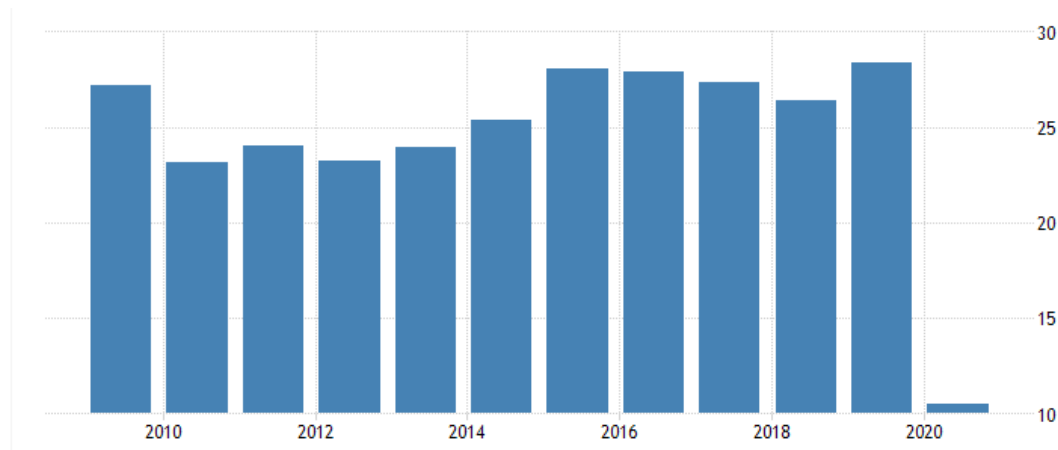

Πηγή : Trading economics

Παρατηρούμε ότι ο αριθμός των αφίξεων από το 2012 και μετά παρουσιάζει ραγδαία αύξηση και μάλιστα υψηλότερη από αυτή των τουριστικών εισπράξεων. Αυτό σημαίνει ότι η δαπάνη ανά τουρίστα είναι σχετικά χαμηλή. Βάση του ρυθμού αύξησης των αφίξεων η αύξηση των τουριστικών εισπράξεων θα έπρεπε να είναι μεγαλύτερη.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρατηρούμε την εξέλιξη των τουριστικών εισπράξεων ως ποσοστό των εξαγωγών στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία.

Διάγραμμα 4. Εξέλιξη τουριστικών εισπράξεων ως ποσοστό των εξαγωγών

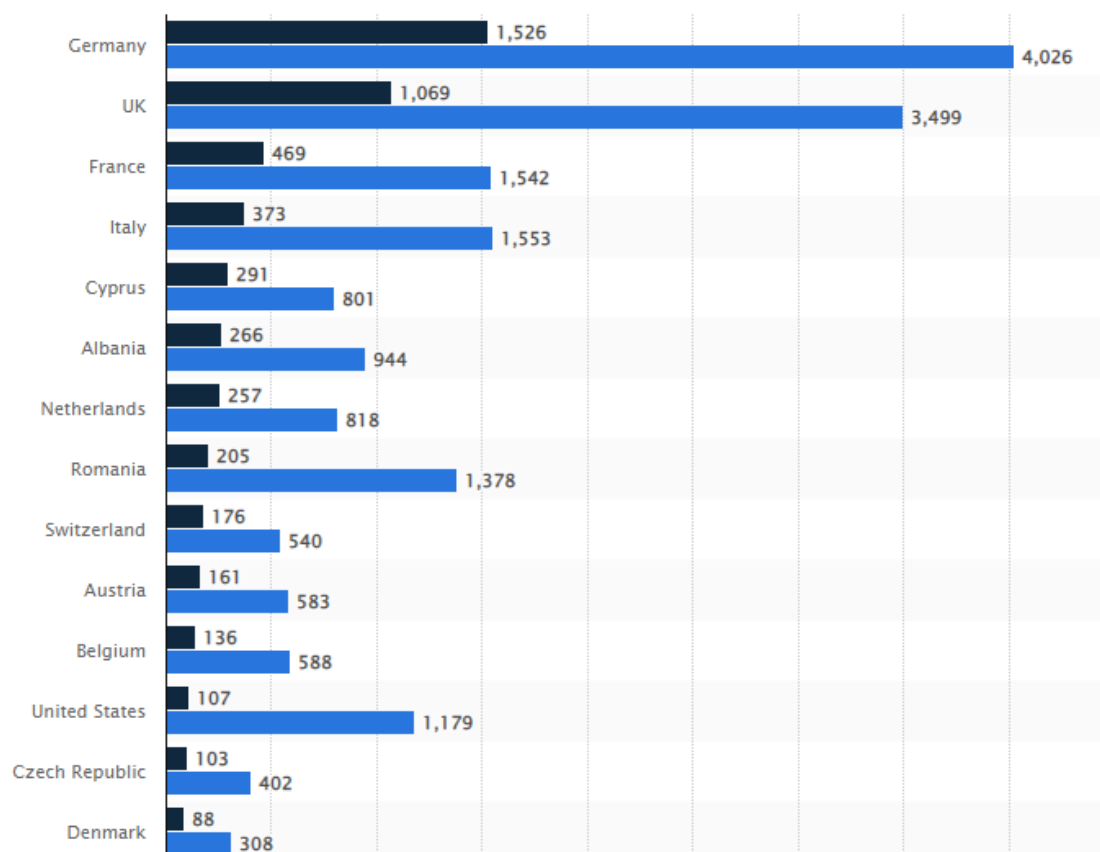

Πηγή : Trading Economics

Παρατηρούμε ότι τα τελευταία χρόνια το ποσοστό αυτό κυμαίνεται από 25 έως 30 % και αναδεικνύεται βέβαια και η σημασία του τουρισμού στην εξαγωγική δραστηριότητα της χώρας.

Στον διάγραμμα που ακολουθεί βλέπουμε τον αριθμό των τουριστών βάση χώρας προσέλευσης σε χιλιάδες. Προφανώς τα νούμερα αυτά εμφανίζονται θεαματικά χαμηλότερα το 2020 λόγω της υγειονομικής κρίσης.

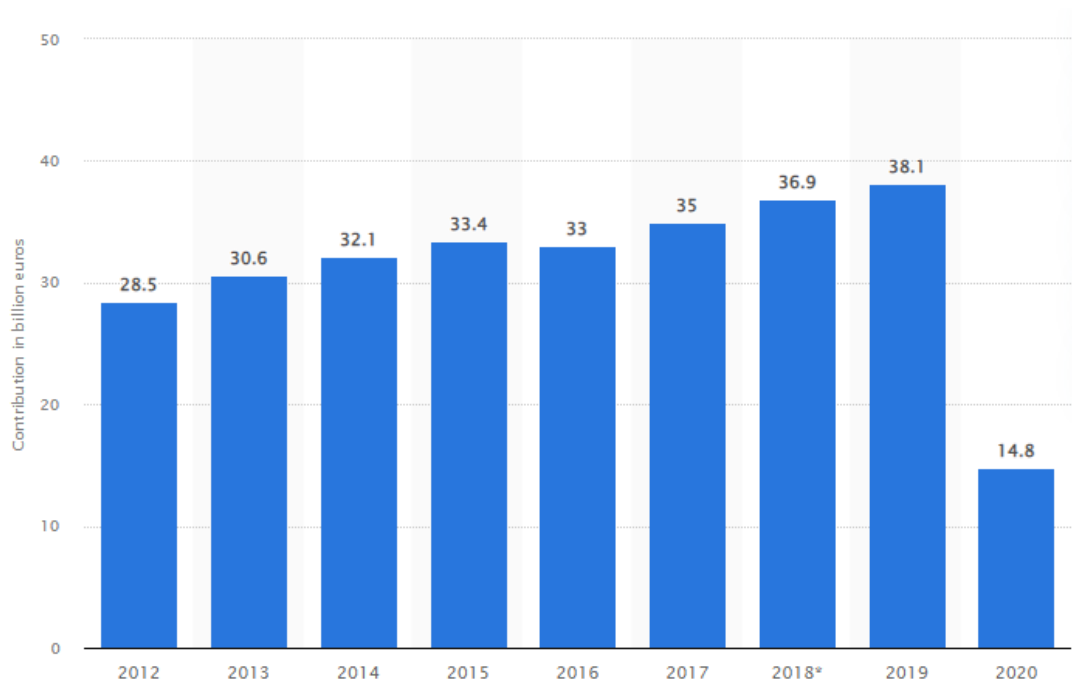
Διάγραμμα 5. Πηγές προέλευσης τουριστών

Από το παραπάνω διάγραμμα βλέπουμε ότι οι περισσότεροι τουρίστες που ήρθαν στην Ελλάδα το 2019 και 2020 προέρχονται από την Γερμανία ενώ ακολουθούν οι Άγγλοι και Βρετανοί τουρίστες.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί δείχνουμε την συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Ελλάδας.

Διάγραμμα 6. Συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Ελλάδας κατά την περίοδο 2013 – 2020.

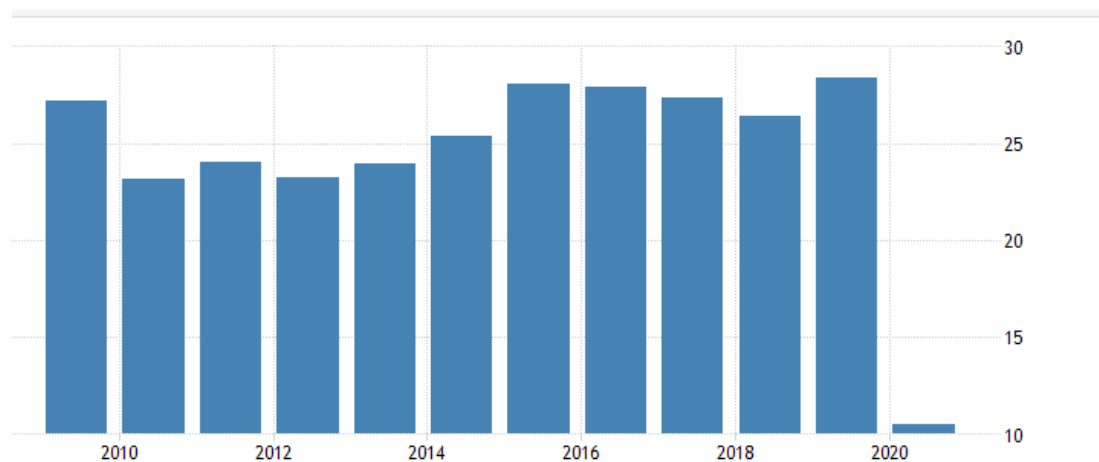

Πηγή : SIATISTA 2021

Παρατηρούμε ότι το σχετικό ποσοστό αυξάνεται από έτος σε έτος με εξαίρεση το 2016. Το 2020 παρόλο που το ΑΕΠ σημείωσε πτώση το ποσοστό μειώθηκε ραγδαία αφού η μείωση της τουριστικής δραστηριότητας ήταν θεαματική ως αποτέλεσμα της υγειονομικής κρίσης.

Στον διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζουμε την εξέλιξη του ποσοστού των τουριστικών εισπράξεων σε σχέση με το σύνολο των εξαγωγών.

Διάγραμμα 7. Τουριστικές εισπράξεις σε σχέση με σύνολο εξαγωγών

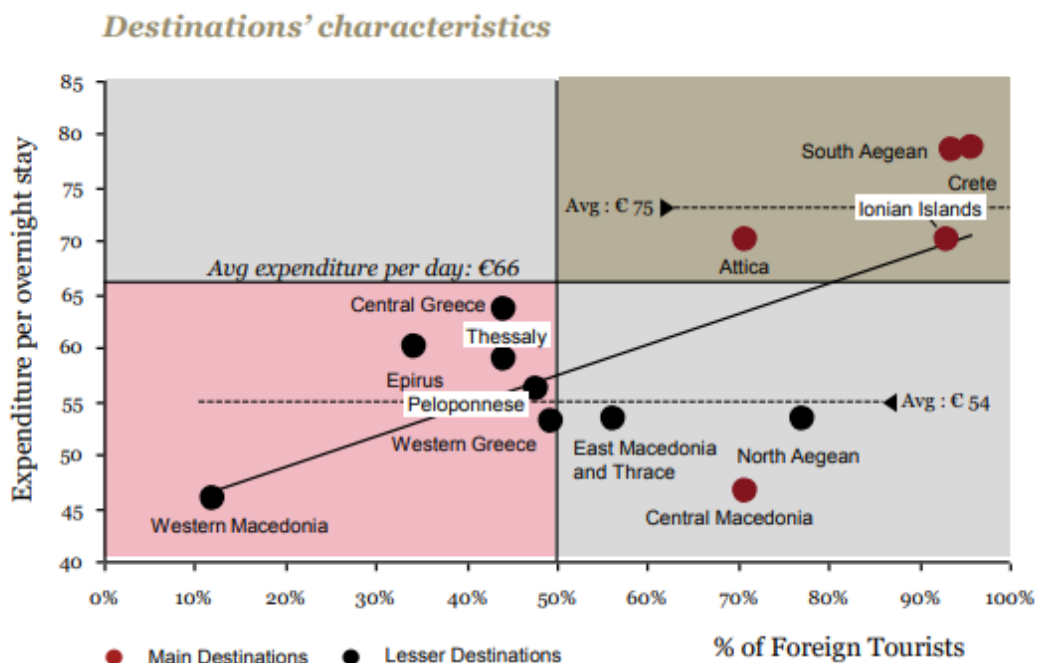

Πηγή Siatista (2021)

Παρατηρούμε ότι το ποσοστό αυτό κυμαίνεται από 25 έως 30 % σχεδόν όλα τα έτη ενώ το 2020 σημειώνει ραγδαία πτώση λόγω της υγειονομικής συγκυρίας.

Παρακάτω παρουσιάζουμε ένα διάγραμμα όπου στον κάθετο άξονα παρουσιάζονται οι μέσες ημερήσιες δαπάνες ανά περιοχή ενώ στον οριζόντιο άξονα το ποσοστό των ξένων τουριστών που πραγματοποιούν αυτές τις δαπάνες. Στο διάγραμμα αυτό παρατηρούμε που τοποθετούνται οι εκάστοτε περιοχές.

Διάγραμμα 8. Μέσες ημερήσιες δαπάνες ανά τουρίστα και ποσοστό ξένων τουριστών που πραγματοποιεί αυτές τις δαπάνες στην εκάστοτε γεωγραφική περιοχή.

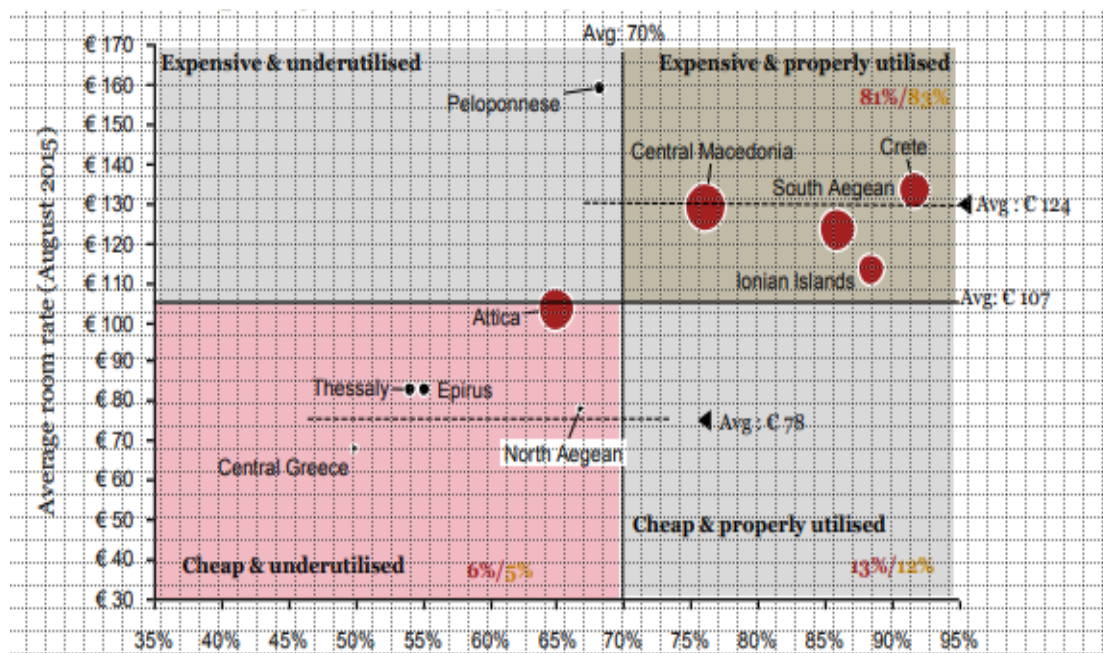

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδας (2017)

Παρατηρούμε ότι η περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας παρουσιάζει την χαμηλότερη δαπάνη ανά τουρίστα αλλά και το χαμηλότερο ποσοστό ξένων τουριστών. Η περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας δέχεται σημαντικό αριθμό ξένων τουριστών ενώ παράλληλα η μέση τουριστική δαπάνη είναι χαμηλή περίπου στα ίδια επίπεδα με αυτά της Δυτικής Μακεδονίας. Η μέση τουριστική δαπάνη στην Κρήτη είναι πολύ υψηλή ενώ υψηλό σε αυτή την περιοχή είναι και το ποσοστό των ξένων τουριστών. Η περιοχή η οποία παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό ξένων τουριστών αλλά και την υψηλότερη ημερήσια τουριστική δαπάνη ανά τουρίστα είναι τα νησιά του Νότιου Αιγαίου.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί, στον οριζόντιο άξονα παρουσιάζεται ο βαθμός πληρότητας ενώ στον κάθετο άξονα η τιμή ανά δωμάτιο και αναλόγως τοποθετούνται οι εκάστοτε περιοχές. Τα στοιχεία για την πληρότητα αφορούν τον Αύγουστο του 2017 ενώ τα στοιχεία για την τιμή των δωματίων τον Αύγουστο του 2015.

Διάγραμμα 9. Πληρότητα και τιμή ανά δωμάτιο στις εκάστοτε περιοχές

Πηγή : <https://www.pwc.com>.

Παρατηρούμε ότι στην Θεσσαλία η πληρότητα ήταν χαμηλή ενώ η μέση τιμή του δωματίου κυμάνθηκε σε φυσιολογικά επίπεδα. Στη περιοχή της Κρήτης η πληρότητα ήταν πολύ υψηλή ενώ η μέση τιμή του δωματίου διαμορφώθηκε σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Βάση των ίδιων στοιχείων ο πιο ακριβός προορισμός για τον Αύγουστο του 2015, ήταν η περιοχή της Πελοποννήσου.

Το 2019 η κυβέρνηση είχε αρχίσει να εξετάζει ένα δεκαετές σχέδιο που θα αποσκοπεί στην αλλαγή του μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης όπου πλέον θα αμβλύνεται μέχρι ενός σημείου τουλάχιστον η εποχικότητα του τουριστικού προϊόντος ενώ η ανάπτυξη θα είναι πιο ισορροπημένη που σημαίνει ότι προορισμοί

που έχουν μείνει στην αφάνεια θα αρχίσουν πλέον να βγαίνουν στο προσκήνιο. Οι βασικοί άξονες της τουριστικής ανάπτυξης θα είναι η ποιότητα, η βιωσιμότητα και η αποκόμιση μιας αυθεντικής εμπειρίας από τον εκάστοτε επισκέπτη. Όσον αφορά την τελευταία δεν θα πρέπει να λησμονούμε ότι την τελευταία δεκαετία και σε διεθνές επίπεδο το βασικό πλέον κίνητρο του τουρίστα είναι η αποκόμιση μιας αυθεντικής τουριστικής εμπειρίας και η συμβατική εμπειρία της διαμονής σε έναν προορισμό με πλούσιες υποδομές με στόχο την χαλάρωση και την διασκέδαση δεν καλύπτει πλέον τις ανάγκες του.

Το σχέδιο αυτό επίσης θα ωφελεί όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές θα προστατεύει τους φυσικούς πόρους, θα προωθεί την πολιτιστική κληρονομιά και θα ενισχύει τις τουριστικές υποδομές. Οι τελευταίες περιλαμβάνουν αφενός την υλοποίηση υφιστάμενων σχεδίων κατασκευής έργων ευρείας κλίμακας η οποία υλοποίηση για κάποια έργα έχει παρουσιάσει μια σχετική καθυστέρηση και αφετέρου νέες επενδύσεις σε περιφερειακούς αερολιμένες, λιμένες, οδικά δίκτυα και μαρίνες. Το νέο σχέδιο αποσκοπεί στο να αναπτύξει επίσης νέους τύπους εξειδικευμένου τουρισμού, το να αναδεικνύει νέες περιοχές τουριστικής ανάπτυξης συμβάλλοντας βέβαια και στην οικονομική ενίσχυση των τοπικών οικονομιών.(EOT, 2019)

Σύμφωνα με τον Ρέτσο, υφίστανται προκλήσεις για τον Ελληνικό τουρισμό. Η πρώτη είναι η υγειονομική κρίση. Η τελευταία βαίνει προς το τέλος της και ο αριθμός των εμβολιασμών όπως και η έλευση ή μη νέων μεταλλάξεων θα καθορίσουν το πότε θα λήξει η πανδημία. Επίσης, στις τουριστικές επιχειρήσεις θα πρέπει να ισχύουν τα πρωτόκολλα υγειονομικής ασφάλειας έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι πιθανότητες νόσησης των τουριστών από τον ιό κατά την διάρκεια των διακοπών τους.

Μια άλλη πρόκληση αφορά την αξιοποίηση των πόρων του ταμείου ανάκαμψης, Χάρη σε αυτά τα κονδύλια που θα διοχετευτούν στην Ελληνική οικονομία, θα στηριχθεί η προσπάθεια της χώρας να εξέλθει από την κρίση που προκάλεσε η πανδημία σε οικονομικό, κοινωνικό και υγειονομικό επίπεδο. Οι αντληθέντες πόροι θα έχουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και βέβαια από τους ωφελημένους θα είναι ο κλάδος του τουρισμού ο οποίος συνιστά στην παρούσα φάση και την σημαντικότερη βιομηχανία στη χώρα μας.

Η άλλη πρόκληση που θα κληθεί να αντιμετωπίσει ο τουρισμός είναι οι υποδομές. Ο φορέας του ΙΣΕΤΕ το Φθινόπωρο του 2020, κατέθεσε αναλυτική μελέτη η οποία περιλαμβάνει συγκεκριμένες προτάσεις για επενδύσεις σε έργα υποδομών σε όλη την επικράτεια. Οι επενδύσεις αυτές αποσκοπούν στην ενίσχυση της συνδεσιμότητας, στην προσέλκυση νέων επισκεπτών, στην βελτίωση της τουριστικής εμπειρίας, στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης κ.α.

Πολύ σημαντική είναι και η πρόκληση του ψηφιακού μετασχηματισμού του Ελληνικού τουρισμού. Οι τουριστικές επιχειρήσεις, έχουν μια πρώτη τάξεως ευκαιρία του να πραγματοποιήσουν το άλμα από τη βασική ψηφιοποίηση στη ευφυή χρήση των δεδομένων για τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών. Τεχνολογίες όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η βιομετρική, το blockchain κ.α. αναμένεται να μεταμορφώσουν τον τομέα του τουρισμού. (Ρέτσος, 2021)

Μια άλλη πρόκληση σχετίζεται με τις στρατηγικές συνεργασίες ιδιωτικού και δημοσίου φορέα. Κρίνεται ως μέγιστης σημασίας η συνεργασία του ΣΕΤΕ και της Marketing Greece με το Υπουργείο πολιτισμού και τον ΕΟΤ. Τέλος, η τελευταία πρόκληση αναφέρεται σε όλο το πλέγμα που αφορά το περιβάλλον, την πράσινη ανάπτυξη, την κλιματική αλλαγή και την αειφορία. Σε αυτό το πλέγμα πιο συγκεκριμένα περιλαμβάνεται η ορθή διαχείριση των απορριμμάτων, η ενεργειακή και υδάτινη επάρκεια και η προστασία του περιβάλλοντος ως βασική προϋπόθεση για την τουριστική ανάπτυξη της χώρας. (Ρέτσος, 2021)

1.4. Ανάλυση SWOT Ελληνικού τουρισμού

Στο σημείο αυτό θα πραγματοποιήσουμε μια ανάλυση SWOT για τον κλάδο του Ελληνικού τουρισμού αναφέροντας τα δυνατά και αδύνατα σημεία, τις ευκαιρίες και τις απειλές.

Δυνατά σημεία

- Φυσικές ομορφιές και πεντακάθαρη θάλασσα.
- Ήπιες κλιματολογικές συνθήκες.
- Ακτογραμμή χιλιάδων χιλιομέτρων.
- Ιδανικές συνθήκες για ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού.
- Σημαντική ανάπτυξη του τουρισμού πολυτελείας.
- Ασφαλής τουριστικός προορισμός – απουσία τρομοκρατικών ενεργειών.
- Σημαντική ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά όπου αναδεικνύεται το μεγαλείο του Αρχαίου Ελληνικού πολιτισμού.
- Ρεκόρ διεθνών αφίξεων πριν το ξέσπασμα της πανδημίας.
- Το brand name ορισμένων τουριστικών προορισμών όπως π.χ. η Μύκονος και η Σαντορίνη είναι πολύ ισχυρό και συναγωνίζεται διεθνή τουριστικά brand names.
- Ευνοϊκές συνθήκες για ανάπτυξη χειμερινού τουρισμού.

Αδύνατα σημεία

- Εποχικότητα τουριστικού προϊόντος η οποία όμως μπορεί να αμβλυνθεί.
- Περιορισμένη εκπαίδευση υπαλλήλων στις τουριστικές επιχειρήσεις.
- Τα έσοδα από το τουρισμό μπορεί να είναι υψηλά η δαπάνη όμως ανά τουρίστα είναι χαμηλή.
- Μη ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη.
- Σε ορισμένους προορισμούς παραβιάζεται η φέρουσα τουριστική ικανότητα.
- Απουσία ενός στρατηγικού σχεδίου τουριστικής ανάπτυξης.

Ευκαιρίες

- Οι γεωπολιτικές κρίσεις σε γειτονικούς προορισμούς μπορεί να προσελκύσουν νέες ροές τουριστών.
- Σταδιακή ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας και εισροή πόρων από πακέτα ανάκαμψης κατά την διάρκεια της υγειονομικής κρίσης.
- Υιοθέτηση τεχνολογικών καινοτομιών από τις τουριστικές.

Απειλές

- Η υγειονομική κρίση δεν έχει ξεπεραστεί αν και η έντασή της έχει σαφώς μειωθεί.
- Ο πόλεμος στην Ουκρανία θα επηρεάσει σε κάποιο βαθμό τα τουριστικά έσοδα.
- Η ανατίμηση των αγαθών ενέργειας δύναται να προκαλέσει παγκοσμίως πληθωριστικές πιέσεις και επέκταση επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας.

Ας διενεργήσουμε σε αυτό το σημείο μια ανάλυση PEST για τον Ελληνικό τουρισμό όπου θα αναλυθεί το οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό και τεχνολογικό περιβάλλον.

Όσον αφορά το οικονομικό περιβάλλον αναμένεται σημαντική ανάκαμψη της Ελληνική οικονομίας με την διενέργεια σημαντικών επενδύσεων. Η οικονομική ανάκαμψη μπορεί να εκτροχιαστεί από μια περεταίρω ανατίμηση βασικών αγαθών ενέργειας. Η εισροή κονδυλίων από το ταμείο ανάκαμψης θα προσδώσει μια ιδιαίτερη δυναμική στην Ελληνική οικονομία. Σε διεθνές επίπεδο η ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες και καθώς η υγειονομική κρίση οδεύει προς το τέλος της παρουσιάζεται αυξανόμενη.

Σε σχέση με το πολιτικό περιβάλλον σε διεθνές επίπεδο η σχέση των χωρών της Δύσης με την Ρωσία είναι τεταμένη. Ο πόλεμος στην Ουκρανία θα μειώσει σημαντικά τον αριθμό αφίξεων Ρώσων και Ουκρανών τουριστών. Το πολιτικό περιβάλλον στην Ελλάδα είναι σχετικά σταθερό ενώ δεν διαβλέπονται πρόωρες εκλογές. Σχεδιάζεται η μείωση φόρων 'έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί η ανατίμηση βασικών αγαθών.

Όσον αφορά το κοινωνικό περιβάλλον, τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων με πολλούς Έλληνες τουρίστες να προτιμούν για τις διακοπές τους εναλλακτικούς προορισμούς.

Σε σχέση με το τεχνολογικό περιβάλλον, διενεργούνται σημαντικές επενδύσεις σε τομείς τεχνολογικής αιχμής όπως για παράδειγμα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών.

Η χώρα μας βρίσκεται στις πρώτες χώρες της Ευρώπης στην χρήση κινητού τηλεφώνου ενώ η χρήση διαδικτύου διευρύνεται συνεχώς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

2.1. Η έννοια του εναλλακτικού τουρισμού και διαφορές σε σχέση με τον μαζικό τουρισμό

Ο εναλλακτικός τουρισμός, θεωρείται ως διαμετρικά αντίθετος του μαζικού τουρισμού με τον εναλλακτικό τουρισμό να είναι προτιμητέος πολλές φορές σε σχέση με τον τελευταίο. Αυτό συμβαίνει διότι οι περισσότερες αρνητικές συνέπειες του τουρισμού προκύπτουν από τον μαζικό τουρισμό. Τις συνέπειες του μαζικού τουρισμού τις έχουμε ήδη αναφέρει και είναι η παραβίαση πολλές φορές της φέρουσας τουριστικής ικανότητας, του συνωστισμού σε πολλές περιοχές γεγονός που προκαλεί υποβάθμιση του τουριστικού προϊόντος η φθορά των περιβαλλοντικών πόρων και η χαμηλή δαπάνη ανά τουρίστα αφού ο μεγάλος αριθμός τουριστών οφείλεται σε φθηνές και μη ποιοτικές επιλογές. (Κοκκώσης, 2001)

Ο εναλλακτικός τουρισμός, συνιστά μια διαδικασία η οποία προωθεί μια μορφή ταξιδιού η οποία προκαλεί ελάχιστη επιβάρυνση στο περιβάλλον ενώ είναι εφικτή η δημιουργία θετικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ ντόπιων και τουριστών, κάτι που δε ισχύει στον μαζικό τουρισμό.

Αν θέλουμε να εντοπίσουμε τις βασικές διαφορές μεταξύ εναλλακτικού και μαζικού τουρισμού αυτές συνοψίζονται στο ότι ο μαζικός τουρισμός είναι επιθετικός ενώ ο εναλλακτικός επιφυλακτικός, ο μαζικός τουρισμός είναι ασυντόνιστος ενώ ο εναλλακτικός συντονισμένος, ο μαζικός τουρισμός είναι μικρής αντοχής ενώ ο εναλλακτικός μεγάλης, ο μαζικός τουρισμός είναι ευαίσθητος στην τιμή ενώ ο εναλλακτικός ευαίσθητος στην αξία, ο μαζικός τουρισμός διακρίνεται για τα ποσοτικά του χαρακτηριστικά ενώ ο εναλλακτικός για τα ποιοτικά, ο μαζικός τουρισμός είναι αυξανόμενος ενώ ο εναλλακτικός αναπτυσσόμενος, ο μαζικός τουρισμός είναι υπερβολικός ενώ ο εναλλακτικός μετριοπαθής, ο μαζικός τουρισμός είναι απερίσκεπτος ενώ ο εναλλακτικός συνετός, ο μαζικός τουρισμός είναι υψηλών ρυθμών

ενώ ο εναλλακτικός χαμηλών και τέλος ο μαζικός τουρισμός είναι εξωτερικά ελεγχόμενος ενώ ο εναλλακτικός ελέγχεται από τους κατοίκους της χώρας υποδοχής. (Κοκκώσης, 2001)

Επιπλέον και σε σχέση με τις τουριστικές αναπτυξιακές στρατηγικές, ο μαζικός τουρισμός αναπτύσσεται χωρίς σχεδιασμό ενώ στον εναλλακτικό τουρισμό υπάρχει σχεδιασμός πριν την ανάπτυξη, ο μαζικός τουρισμός αναπτύσσεται σε όλες τις περιοχές ενώ ο εναλλακτικός τουρισμός σε περιοχές όπου υπάρχει διαθέσιμος ντόπιος πληθυσμός, ο μαζικός τουρισμός εστιάζει στα οικονομικά οφέλη, ενώ ο εναλλακτικός τουρισμός αποτιμά τα οικονομικά οικολογικά και περιβαλλοντικά οφέλη και μειονεκτήματα, ο μαζικός τουρισμός βασίζεται στην άναρχη ανάπτυξη ενώ στον εναλλακτικό τουρισμό η ανάπτυξη λαμβάνει χώρα σε συγκεκριμένες περιοχές, στον μαζικό τουρισμό δημιουργούνται κατασκευές για αόριστη ζήτηση ενώ στον εναλλακτικό υφίσταται καθορισμός ορίων για εξάπλωση, στον μαζικό τουρισμό κάθε κοινότητα σχεδιάζει για τον εαυτό της ενώ στο εναλλακτικό υπάρχει κεντρικός σχεδιασμός για μεγάλες περιοχές και τέλος στον μαζικό τουρισμό η αρχιτεκτονική έχει αστικό χαρακτήρα, ενώ στον εναλλακτικό η αρχιτεκτονική βασίζεται στα χαρακτηριστικά της περιοχής. (Krippendorfs, 1982)

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον, παρουσιάζει το να εξετάσουμε τα κίνητρα των τουριστών στον εναλλακτικό τουρισμό. Η σχετική ομάδα κινήτρων βασίζεται σε πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης τα οποία διαφέρουν τελείως από αυτά του μαζικού τουρισμού. Ο εναλλακτικός τουρίστας χαρακτηρίζεται από τον εναλλακτικό και δυναμικό του χαρακτήρα και το ταξίδι που πραγματοποιεί δεν οφείλεται στην αναγκαιότητα φυγής από την καθημερινότητα αλλά αποκτάει κάποιο νόημα με κοινωνικές, εκπαιδευτικές και περιβαλλοντικές προεκτάσεις. Ο τουρίστας επιθυμεί να βιώσει μια αυθεντική εμπειρία και επιθυμεί τη αυτονομία του κατά την διάρκεια των διακοπών του.

Τα χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρίστα, είναι ότι προσπαθεί να επισκεφτεί απομονωμένα μέρη, διεγείρεται από το αίσθημα της περιήγησης, προσπαθεί να αποφύγει τον συμβατικό πολιτισμό, μπορεί να ταξιδέψει ακόμα και μόνος του, δεν τον ενδιαφέρουν οι ανεπτυγμένες τουριστικές υποδομές, έχει μεγαλύτερο εισόδημα από τον μέσο όρο, είναι καλά εκπαιδευμένος, παραμένει σε ένα τουριστικό προορισμό για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα σε σχέση με έναν τουρίστα, επιχειρεί

να αλληλεπιδράσει με τον ντόπιο πληθυσμό, συλλέγει πληροφορίες για τον τουριστικό προορισμό τόσο πριν όσο και μετά από το ταξίδι του.

Οι τουριστικοί φορείς σε κάθε κράτος επιχειρούν να προωθήσουν τις τελευταίες δεκαετίες τον εναλλακτικό τουρισμό λόγω των μακροχρόνιων προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί από την αλόγιστη τουριστική ανάπτυξη η οποία βέβαια συνδέεται με τον μαζικό τουρισμό. Τα κίνητρα του εναλλακτικού τουρίστα όπως είδαμε προηγουμένως είναι τέτοια που συμβάλλουν στην προστασία της κοινωνίας, του περιβάλλοντος και του πολιτισμού της περιοχής η οποία υποδέχεται τους τουρίστες. Ο εναλλακτικός τουρισμός επίσης, είναι άμεσα συνυφασμένος με την αειφόρο ανάπτυξη και την μακροβιότητα των υπαρχόντων πόρων και μπορούμε να ισχυριστούμε ότι θεωρείται μια μορφή τουρισμού μειωμένων αρνητικών επιπτώσεων.

Ένα άλλο σημαντικό πλεονέκτημα του εναλλακτικού τουρισμού, είναι ότι επιτυγχάνεται διασύνδεση του κλάδου του τουρισμού με άλλους τομείς της οικονομίας όπως για παράδειγμα η γεωργία και η κτηνοτροφία. Επίσης, υπάρχει μειωμένη διαρροή χρημάτων από την τοπική οικονομία για λόγους οι οποίοι αφορούν την αγορά εισαγόμενων προϊόντων εξάρτηση από ξένους διοργανωτές ταξιδιών με αποτέλεσμα να δημιουργούνται ισχυροί οικονομικοί δεσμοί σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. (Λαγός, 2005)

Στον βαθμό που στο εναλλακτικό τουρισμό οι ντόπιοι συμμετέχουν στην τουριστική ανάπτυξη υπάρχει μεγαλύτερη αποδοχή της δραστηριότητας αυτής με αποτέλεσμα να εξασφαλίζεται και η σχετική βιωσιμότητα. Η συμπεριφορά των ντόπιων κατοίκων απέναντι στους τουρίστες η οποία είναι ιδιαίτερα φιλική συνιστά έναν σημαντικό παράγοντα επιτυχίας της τουριστικής βιομηχανίας του εκάστοτε προορισμού. Δεν θα πρέπει επίσης να αγνοήσουμε το γεγονός, ότι ο εναλλακτικός τουρισμός συμβάλλει στην οικονομική ενίσχυση απομονωμένων περιοχών στον βαθμό που ένας εναλλακτικός τουρίστας ενδιαφέρεται να επισκεφθεί μη δημοφιλής ή ακόμα και τελείως απομονωμένους / παρθένους προορισμούς. Στις περιοχές επίσης όπου αναπτύσσεται ο εναλλακτικός τουρισμός δεν εισρέουν συνήθως ξένα κεφάλαια όπως η δημιουργία μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων, με αποτέλεσμα να συμμετέχουν οι ντόπιοι στην επενδυτική διαδικασία, επιτρέποντας τους να ενισχύσουν σημαντικά το εισόδημά τους και να μην εξαρτώνται από τις παραδοσιακές γεωργικές και γενικότερα αγροτικές εργασίες.

2.2. Είδη εναλλακτικού τουρισμού

Στην ενότητα αυτή αναπτύσσουμε τα σημαντικότερα είδη εναλλακτικού τουρισμού ενώ σε επόμενες παραγράφους θα κάνουμε αναφορά στο κατά πόσο τα είδη αυτά τουρισμού έχουν αναπτυχθεί στην χώρα μας.

2.2.1. Αθλητικός τουρισμός

Στον αθλητικό τουρισμό οι τουρίστες αναπτύσσουν αθλητικές δραστηριότητες ενώ στην μορφή αυτή τουρισμού εντάσσεται και η παρακολούθηση αθλητικών γεγονότων. Η σύνδεση του αθλητισμού με τον τουρισμό έχει ως αποτέλεσμα την κατανόηση τη διαφορετικής κουλτούρας που έχει ο κάθε λαός, στην διατήρηση της ειρήνης και σύσφιξης σχέσεων μεταξύ των χωρών όταν πρόκειται για σημαντικά αθλητικά γεγονότα αλλά και στην ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ των αθλητών.

Ουσιαστικά ο αθλητικός τουρισμός, συνιστά μια ολοκληρωμένη τουριστική εμπειρία όπου τα αθλήματα βρίσκονται στο επίκεντρο της διαδικασίας. Σύμφωνα με έναν άλλο ορισμό ο αθλητικός τουρισμός συνιστά μια τουριστική δραστηριότητα ατόμων όπου τα βασικά κίνητρα είναι η συμμετοχή σε οργανωμένες αθλητικές δραστηριότητες και προπονητικά προγράμματα αλλά και η παρακολούθηση αθλητικών αγώνων για λόγους αναψυχής. (Kurtzman, 2005)

Τα είδη του αθλητικού τουρισμού διαχωρίζονται σε 5 κατηγορίες, όπως τα αθλητικά γεγονότα (π.χ. Ολυμπιακοί αγώνες , παγκόσμια πρωταθλήματα), τα αθλητικά θεάματα (π.χ. συνέδρια), τις αθλητικές εκδρομές (π.χ. εκδρομές περιπέτειας), τα αθλητικά καταφύγια (π.χ. αθλητικές κατασκηνώσεις) και τις κρουαζιέρες (π.χ. ιστιοπλοΐα, ψάρεμα). Τις τελευταίες 2 – 3 δεκαετίες, ο αθλητικός τουρισμός παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη λόγω της αύξησης της δημοτικότητας των Εθνικών και διεθνών αθλητικών διοργανώσεων, της κατανόησης της ενασχόλησης με την αθλητική δραστηριότητα ως ένα από τα βασικότερα μέσα για την διατήρηση της υγείας σε καλή κατάσταση, αλλά και της συνειδητοποίησης ότι η διεξαγωγή διεθνών αθλητικών γεγονότων συμβάλλει στην σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των λαών. (Kurtzman, 2005)

Στα πλεονεκτήματα της ανάπτυξης του αθλητικού τουρισμού, συμπεριλαμβάνονται η δημιουργία πλούτου και αγοραστικής δύναμης, η αύξηση των θέσεων εργασίας, η αύξηση της ελκυστικότητας της περιοχής για τους τουρίστες, η δημιουργία αθλητικών χώρων, η δημιουργία πιο στενών δεσμών μεταξύ των λαών η αύξηση του επιπέδου του επιπέδου του αθλητισμού της χώρας υποδοχής, η κληρονομιά των αγώνων, η προβολή του τόπου διεξαγωγής των events κ.α. Στα μειονεκτήματα συμπεριλαμβάνονται, η υπερπληρότητα κατά την διάρκεια των αγώνων, η επιβάρυνση του περιβάλλοντος, η μη δυνατότητα χρήσης των αθλητικών χώρων κατά την διάρκεια των αγώνων, η ενδεχόμενη οικονομική αποτυχία των αγώνων, η υπερπροσφορά με το πέρας διοργάνωσης των αγώνων η οποία θα συμβάλλει σε μείωση των τιμών, η υπερπροσφορά αθλητικών εγκαταστάσεων όταν ολοκληρωθούν οι αγώνες κ.α. (Mules et. Al., 2005)

Έχει υπολογιστεί ότι ο αθλητικός τουρισμός καταλαμβάνει το 5 – 10 % του συνολικού τουριστικού προϊόντος μιας χώρας. Αν ορίσουμε τον αθλητικό τουρισμό με μια πιο ευρεία έννοια τότε το ποσοστό αυτό μπορεί να πλησιάσει και το 20 %. Τέλος, δεδομένου του κύκλου ζωής άλλων τουριστικών προϊόντων ο αθλητικός τουρισμός απέχει για τις περισσότερες χώρες ακόμα πολύ από την φάση ωρίμανσης.

2.2.2. Θρησκευτικός τουρισμός

Ο θρησκευτικός τουρισμός, συνιστά μια μορφή τουρισμού όπου το άτομο μετακινείται από τον τόπο διαμονής του σε έναν άλλο τόπο ο οποίος θεωρείται ιερός. Το να μετακινηθεί ένα άτομο σε έναν ιερό τόπο, συνιστά μια ψυχολογική ανάγκη ανεξαρτήτως φυλής, θρησκείας ή εθνικότητας. Το βασικό κίνητρο αυτής της κατηγορίας τουριστών, είναι το θρησκευτικό στοιχείο το οποίο πολλές φορές συνδυάζεται και με άλλα τουριστικά κίνητρα.

Το πανανθρώπινο θρησκευτικό συναίσθημα αποτελεί το βασικό γενεσιουργό αίτιο του θρησκευτικού τουρισμού. Απορρέει από την ανάγκη των ανθρώπων να γνωρίσουν θρησκευτικά μνημεία αλλά και παραδόσεις θρησκευτικού περιεχομένου. Ο θρησκευτικός τουρισμός πάντως συμπεριλαμβάνει και το θρησκευτικό στοιχείο αφού αποφέρει σημαντικά οφέλη στις χώρες υποδοχής.

Ο θρησκευτικός τουρισμός δεν χαρακτηρίζεται από εποχικότητα αφού οι θρησκευτικές τελετές πραγματοποιούνται όλες τις εποχές του χρόνου ενώ παράλληλα το άτομο έχει ως κίνητρο την επίσκεψη ενός θρησκευτικού τόπου ανεξαρτήτως εποχής. Τα χαρακτηριστικά των θρησκευτικών τουριστών έχουν μεγάλη οικονομική, κοινωνική και επαγγελματική διασπορά στον βαθμό που το θρησκευτικό συναίσθημα έχει καθολικό χαρακτήρα δηλαδή αφορά όλους. (Λαγός, 2011)

Τέλος, ο θρησκευτικός τουρισμός συνδυάζεται και με τον πολιτισμικό, ιστορικό και κοινωνικό τουρισμό και για τον λόγο αυτό δεν είναι εύκολο η καταμέτρηση των μετακινήσεων θρησκευτικού χαρακτήρα. Μπορεί π.χ. ένα άτομο να μεταβεί σε ένα ιερό τόπο αλλά παράλληλα ο τόπος αυτός να είναι ιστορικής σημασίας και στην περίπτωση αυτή δεν θα είναι ξεκάθαρο αν πρόκειται για θρησκευτική μετακίνηση αφού το κίνητρο δεν θα είναι καθαρά θρησκευτικό. Συνοψίζοντας, το προσκύνημα αποτελεί στον θρησκευτικό τουρισμό το βασικό κίνητρο μετακίνησης και αυτό συνδέεται σε αρκετές περιπτώσεις με την θρησκευτική και ιστορική αξία των μοναστηριών, τις θρησκευτικές εορτές και τα εκάστοτε ιστορικά γεγονότα. Επίσης, αυτό που πρέπει να τονιστεί είναι ότι υπάρχει μια τάση να αποβάλλουν οι περιοχές με θρησκευτικά μνημεία ή εορτές τον προσκηνηματικό τους χαρακτήρα και να μεταβληθεί το ενδιαφέρον από θρησκευτικό σε πολιτιστικό αφού η θρησκεία πλέον δεν αντιμετωπίζεται ως πηγή ενδιαφέροντος που αφορά έναν κλειστό κύκλο ο οποίος έχει μνηθεί σε αυτήν την θρησκεία, αλλά ως ένα στοιχείο πολιτισμού το οποίο έχει ιστορική αξία. (Λαγός, 2011)

2.2.3. Ιαματικός τουρισμός

Ο Ιαματικός τουρισμός, ταξινομείται στην κατηγορία του ιατρικού τουρισμού καθώς οι δραστηριότητες που περιλαμβάνει συμβάλουν στην αποκατάσταση της ψυχικής και σωματικής υγείας του επισκέπτη αλλά και την βελτίωση της ευεξίας του μέσω των ιαματικών πηγών. Οι τελευταίες, συνιστούν πηγές των οποίων τα νερά πηγάζουν μέσα από πετρώματα της γης και κατά την διάρκεια της διαδρομής τους αποκτούν πολύτιμα μεταλλικά συστατικά τα οποία θεραπεύουν διάφορες παθήσεις οι οποίες δεν αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά με την κλασική φαρμακευτική αγωγή.

Ο ιαματικός τουρισμός παρουσιάζει αυξητικές τάσεις αφού τα περισσότερα άτομα προσπαθούν να μεταβάλλουν τον τρόπο ζωής τους δίνοντας σημαντική έμφαση στην

διατήρηση ενός ικανοποιητικού επιπέδου υγείας το οποίο άλλωστε συνιστά για τον άνθρωπο το σημαντικότερο αγαθό και συμβάλλει στην σωματική και ψυχική του ευεξία. Παρόλα αυτά ο ιαματικός τουρισμός δεν είναι ευρέως διαδεδομένος και τα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης είναι σημαντικά δεδομένου και των ωφελειών που αποκομίζουν οι τουρίστες οι οποίοι συνδυάζουν το κίνητρο βελτίωσης της κατάστασης της υγείας τους με άλλα τουριστικά κίνητρα όπως χαλάρωση, διασκέδαση κ.α.

Το κίνητρο των τουριστών όταν επισκέπτονται ένα προορισμό με ιαματικούς πόρους, στα πλαίσια του ιαματικού τουρισμού, δεν σχετίζεται μόνο με τις ευεργετικές / θεραπευτικές επιδράσεις που έχουν οι ιαματικές πηγές σε αρκετά μείζον προβλήματα υγείας όπως αρθρίτιδα, ρευματοπάθεια κ.α. αλλά και με το γεγονός ότι συνιστούν ένα μέσο διέξοδο από το στρες που δημιουργεί η αγχώδης καθημερινότητα και στην περίπτωση αυτή συνεπώς οι τουρίστες βιώνουν χαλάρωση και ευεξία, πνευματικά και σωματικά. (Παπαδημητράκης, 2017)

Ο ιαματικός τουρισμός χωρίζεται σε διάφορες κατηγορίες όπως λουτροθεραπεία κατά την οποία τα φυσικά θεραπευτικά στοιχεία όπως τα θερμομεταλικά νερά, και τα αέρια χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς λόγους, πόσιμες θεραπείες που γίνονται με μεταλλικό νερό, υδροθεραπεία που αφορά εφαρμογές όπως πλύσιμο, ντους και έκχυση με θερμομεταλικά νερά, ηλεκτροθεραπεία η οποία αναφέρεται σε θεραπείες άσκησης, μασάζ και άλλες μεθόδους, ιατρική θεραπεία που είναι μια μέθοδος θεραπείας φαρμάκων η οποία εφαρμόζεται στον ασθενή σε τακτά η μη χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια της θεραπείας με ιαματικές πηγές, μεταβλητή ισομετρία η οποία είναι μια μέθοδος θεραπείας που εφαρμόζεται δίνοντας στον επισκέπτη μια ορισμένη δόση θεραπείας, σε συστηματική βάση για κάποιο χρονικό διάστημα κ.α.

2.2.4. Συνεδριακός τουρισμός

Στον συνεδριακό τουρισμό, πραγματοποιούνται συναντήσεις μεταξύ των ατόμων τα οποία έχουν όμοια ενδιαφέροντα ή επαγγελματικές ιδιότητες και έχουν ως βασικό στόχο όχι μόνο την επιστημονική τους ενημέρωση αλλά και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των συνέδρων. Τα συνέδρια έχουν ως στόχο την ενημέρωση, την επικοινωνία και την ανταλλαγή απόψεων ενώ κατά την διάρκεια αυτών διεξάγονται κοινωνικές δραστηριότητες που συσχετίζονται με το κύριο θέμα του

συνεδρίου. Όταν οι σύνεδροι επισκέπτονται έναν συγκεκριμένο προορισμό, τον ελεύθερο τους χρόνο έχουν πλέον την ιδιότητα του τουρίστα.

Οι βασικοί τύποι των συνεδριών, είναι τα επιστημονικά συνέδρια, τα επαγγελματικά συνέδρια, τα πολιτικά συνέδρια, τα συνέδρια διεθνών οργανώσεων, οι συσκέψεις και τα σεμινάρια. Ο τόπος διεξαγωγής των συνεδρίων είναι καθοριστικής σημασίας. Ένας παράγοντας που καθορίζει τον τόπο διεξαγωγής του σεμιναρίου είναι η υλικοτεχνική υποδομή. Άλλοι παράγοντες, είναι η προσβασιμότητα του τόπου, η χρονική απόσταση μεταξύ του τόπου προορισμού και του τόπου οργάνωσης του συνεδρίου, το σύνολο των υποδομών που διαθέτει η χώρα, το προφίλ του τόπου, οι κλιματολογικές συνθήκες κ..α Τα συγκεκριμένα κριτήρια είναι ορθολογικά αλλά πολλές φορές υπεισέρχονται και άλλα κριτήρια όπως το ότι μια πόλη δεν μπορεί να φιλοξενήσει πάνω από ένα συνέδριο σε σύντομο χρονικό διάστημα παρόλο που η πόλη αυτή θα πληροί τα περισσότερα κριτήρια. Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι η επιλογή των τόπων χαρακτηρίζεται από μια κυκλικότητα όπου τα συνέδρια θα πρέπει να διεξάγονται σε όσον το δυνατόν περισσότερα μέρη. (Κραβαρίτης, 2007)

Τα οφέλη των τόπων που υποδέχονται τα συνέδρια ή αλλιώς τα οφέλη από τον συνεδριακό τουρισμό είναι αδιαμφισβήτητα. Πρώτον, προβάλλεται ο τόπος που υποδέχεται το συνέδριο. Δεύτερον, ο τόπος διαφημίζεται από τους συνέδρους τα οποία είναι συνήθως άτομα με μεγάλη επιρροή. Τρίτον, αν το συνέδριο στεφτεί με επιτυχία, τότε αυτό θα επαναληφτεί μελλοντικά στην ίδια περιοχή παράγοντας τα σχετικά οφέλη. Τέταρτον, ο συνεδριακός τουρισμός, συμβάλλει στην άμβλυνση της τουριστικής περιόδου αφού τα συνέδρια διεξάγονται όλες τις εποχές του χρόνου. Τέλος, ο συνεδριακός τουρισμός συνιστά μια μορφή τουρισμού με υψηλή τουριστική δαπάνη αφού τα άτομα που συμμετέχουν σε αυτά έχουν συνήθως μεγάλη οικονομική και κοινωνική επιφάνεια. (Κραβαρίτης, 2007)

Όσον αφορά το προφίλ του συνεδριακού τουρίστα, πρόκειται για τουρίστα συνήθως επιστήμονα με πανεπιστημιακή εκπαίδευση, δραστήριο άνθρωπο με πολλαπλά ενδιαφέροντα που του αρέσει να επισκέπτεται νέες περιοχές. Η ηλικία του κυμαίνεται από 35 έως 65 ετών, έχει ικανοποιητική οικονομική κατάσταση και προτιμάει να ταξιδεύει αεροπορικώς. Επίσης, διαθέτει την απαιτούμενη παιδεία έτσι ώστε να εκτιμά και να αξιολογεί την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου που επισκέπτεται.

2.2.5. Γαστρονομικός τουρισμός

Με τον όρο γαστρονομία εννοούμε την τέχνη της παρασκευής ενός νόστιμου φαγητού το οποίο δεν προσφέρεται μόνο στα πολύ καλά εστιατόρια αλλά δύναται να προσφερθεί σε κάθε χώρο εστίασης. Πρακτικά η γαστρονομία περιλαμβάνει τον συνδυασμό καλού φαγητού με καλό κρασί και δεν περιορίζεται αποκλειστικά στην μαγειρική αλλά επεκτείνεται και σε μια σειρά προϊόντων και υπηρεσιών. (Κολτσιδόπουλος, 2005)

Η σχέση της γαστρονομίας με τον τουρισμό είναι σύνθετη στον βαθμό που το φαγητό υπεισέρχεται στη τουριστική εμπειρία με διάφορους τρόπους. Η προσφορά καλής κουζίνας, συνιστά εμπειρία και τμήμα της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου και συνεπώς μια σημαντική πηγή ικανοποίησης για κάθε τουρίστα. Επίσης, ο αριθμός των καταναλωτών που επιθυμούν να μάθουν περισσότερα για την τοπική γαστρονομία, αυξάνεται συνεχώς χωρίς αυτό να αποτελεί το βασικό ταξιδιωτικό τους κίνητρο. Υπάρχουν ακόμα τουρίστες που έχουν ως βασικό κίνητρο όταν επισκέπτονται έναν προορισμό την άσκηση δραστηριοτήτων γαστρονομικού ενδιαφέροντος και η μορφή αυτή τουρισμού ονομάζεται γαστροτουρισμός. Η γαστρονομία λοιπόν υπεισέρχεται στη συζήτηση για τον τουρισμό μέσω της αναβάθμισης της ταξιδιωτικής εμπειρίας για όλους ανεξαιρέτως τους τουρίστες και μέσω της προσέλκυσης εύπορων και ειδικού ενδιαφέροντος τουριστών.

Τα οφέλη του τουρισμού από την αναβάθμιση της γαστρονομικής προσφοράς είναι ιδιαίτερα σημαντικά. Η προσφορά μιας καλής κουζίνας ωφελεί έναν τόπο και ποσοτικά και ποιοτικά. Μέσω της γαστρονομίας, η τουριστική εμπειρία εμπλουτίζεται με την ανάδειξη ενός lifestyle το οποίο προσδίδει στον προορισμό ένα σημαντικό στοιχείο διαφοροποίησης. Το καλό φαγητό επίσης συνιστά σημαντικό κριτήριο για το αν ένας προορισμός είναι ποιοτικός ή όχι. Τέλος και στον βαθμό που η ποιότητα επιβραβεύεται, αν ένας τουρίστας διαπιστώσει ότι ένας προορισμός έχει καλό φαγητό, τότε θα δαπανά μεγαλύτερα ποσά με το να δοκιμάζει νέα εδέσματα ενώ παράλληλα μέσω της μεταφοράς των θετικών εντυπώσεων του θα αυξάνεται και η φήμη του προορισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετάσουμε τον βαθμό ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού στη χώρας μας. Στην Ελλάδα σημαντική ανάπτυξη έχει γνωρίσει ο τουρισμός κρουαζιέρας λόγω της σημαντικής αύξησης στον αριθμό των κρουαζιερόπλοιων και της άρσης των κανόνων για τις ενδο-μεταφορές, αφετέρου της ανάπτυξης των υποδομών των λιμενικών εγκαταστάσεων κρουαζιέρας. Συνεπώς, όλο και περισσότερες εταιρείες κρουαζιέρας κάνουν ρήση των Ελληνικών λιμανιών ως σημεία υποδοχής για τις κρουαζιέρες τους στη Μεσόγειο. Τα κύρια ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της χώρας, περιλαμβάνουν μια μεγάλη ακτογραμμή, το μεγάλο αριθμό των διαθέσιμων λιμένων - τα περισσότερα από αυτά κοντά σε παγκοσμίου φήμης αξιοθέατα διεθνούς εμβέλειας - τις μικρές αποστάσεις μεταξύ των προορισμών, και τη θέση της χώρας - στο κέντρο της Ανατολικής Μεσογείου.

Ιδιαίτερα ανεπτυγμένος είναι και ο τουρισμός πόλεων, ο οποίος συνιστά μια άλλη μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Ορισμένες πόλεις όπως η Αθήνα, η Θεσσαλονίκη, τα Ιωάννινα, ο Βόλος κ.α. συνδυάζουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά όπως πολιτιστική ιστορία, δραστήρια ζωή στην πόλη, δίκτυο απευθείας πτήσεων με μεγάλες πόλεις, ήπιες κλιματολογικές συνθήκες για περιπάτους και σύντομες εκδρομές σε κοντινά μέρη διάφορα μέρη για βραδινή διασκέδαση κ.α. Τα χαρακτηριστικά αυτά τις προσδίδουν ένα ιδιαίτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα όμως θα πρέπει να τονίσουμε ότι τα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης αυτής της μορφής τουρισμού είναι σημαντικά.

Όσον αφορά το συνεδριακό τουρισμό, η Ελλάδα δεν είχε αναπτύξει υποδομές που σχετίζονταν με συνεδριακά κέντρα και συνεδριακές εγκαταστάσεις οι οποίες θα ήταν άμεσα διαθέσιμες για τη διεξαγωγή μεγάλων διεθνών συνεδρίων. Στη συνέχεια όμως, η χώρα έχει βελτιώσει αισθητά τις απαιτούμενες υποδομές της και προσφέρει στην παρούσα φάση μια σειρά από συνεδριακές εγκαταστάσεις σε όλες τις μεγάλες πόλεις και προορισμούς της. Ωστόσο, παρά τα ισχυρά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στην μορφή αυτή τουρισμού και της προθυμίας αρκετών ελληνικών πόλεων να φιλοξενήσουν συνέδρια, υπάρχει σημαντικό ανεκμετάλλευτο δυναμικό και συνεπώς σημαντικές ευκαιρίες προς αξιοποίηση. (Philoxenia, 2018)

Η χώρα μας διαθέτει σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και στον αθλητικό τουρισμό αφού προσφέρει σημαντικές δυνατότητες για αθλητικές και επίγειες

δραστηριότητες, όπως ορειβασία, πεζοπορία, ορεινή ποδηλασία, εξερεύνηση σπηλαίων, καταδύσεις, ιππασία, γκολφ, θαλάσσιο και χειμερινό σκι, κολύμβηση στην θάλασσα μεγάλων αποστάσεων, τις οποίες μπορεί κάποιος να απολαύσει σχεδόν όλο τον χρόνο λόγω της καταλληλότητας του κλίματος για υπαίθριες δραστηριότητες και αθλήματα. Εκεί που υπάρχει πρόβλημα είναι η αποσπασματική αντιμετώπιση του ζητήματος ανάπτυξης αυτής της μορφής αθλητισμού. Σίγουρα αθλητικοί οργανισμοί με το να προσελκύουν ένα ευρύτερο μέσω της διοργάνωση αθλητικών τουρνουά ωφελούν την αθλητική δραστηριότητα στο σύνολο της αλλά για την περαιτέρω ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού απαιτείται μια πιο ολιστική αντιμετώπιση με την εκπόνηση ενός σχετικού στρατηγικού πλάνου.

Όσον αφορά τον ιαματικό τουρισμό, οι ιαματικές πηγές της Ελλάδας προσελκύουν πάνω από 100.000 επισκέπτες. Βάση έρευνας που διεξήχθη το 2017 από τον Σύνδεσμο Δήμων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας (ΣΔΙΠΕ), το 58% των Ελλήνων δεν έχει επισκεφτεί ποτέ ιαματικά λουτρά αλλά το 79,5% των χρηστών ιαματικών πηγών δηλώνει ικανοποιημένο από την επίσκεψη του σε περιοχές με ιαματικές πηγές, ενώ 2 στους 3 ξανά επισκέπτονται τον σχετικό προορισμό, που σημαίνει πως οι παροχές κυμαίνονται σε υψηλά επίπεδα, ενώ ο δυνητικός συνολικός τζίρος της αγοράς αγγίζει τα 400 εκατομμύρια ευρώ. (Παπαδημητράκης, 2017)

Πρόβλημα αποτελεί το γεγονός ότι οι περισσότερες ιαματικές πηγές έχουν μείνει αναξιοποίητες. Παρά το γεγονός ότι η κοινωνική ασφάλιση προσφέρει θερμικά προγράμματα spa, αυτή η μορφή τουρισμού δεν έχει αναπτυχθεί στον βαθμό που θα έπρεπε. Αυτό μπορεί να αποδίδεται και στον ισχυρό ανταγωνισμό που προέρχεται από τη φαρμακευτική βιομηχανία, αλλά και στην απροθυμία των επαγγελματιών υγείας να αναγνωρίσουν την υδροθεραπεία ως μέθοδο θεραπείας. Ανασταλτικός παράγοντας είναι και η έλλειψη διαφήμισης και πληροφοριών και γενικότερα η μέτρια προβολή του ιαματικού δυναμικού της χώρας.

Όσον αφορά τον γαστρονομικό τουρισμό, να αναφέρουμε καταρχήν ότι η Ελληνική παραδοσιακή κουζίνα, αποτελείται από μια πληθώρα εδεσμάτων, φαγητών και γλυκισμάτων των οποίων ο τρόπος παρασκευής διαφοροποιείται από περιοχή σε περιοχή και συνδέεται με τις παραδόσεις, τα έθιμα μας, τις θρησκευτικές εκδηλώσεις,

το κλίμα κ.α. Τα βασικά χαρακτηριστικά που συνθέτουν την Ελληνική κουζίνα είναι το ελαιόλαδο, το τυρί, το ψωμί, το μέλι, τα παραδοσιακά γλυκά, οι πίτες και το κρασί.

Ο γαστρονομικός τουρισμός έχει όλες τις προϋποθέσεις να αναπτυχθεί σημαντικά στην χώρα μας, λόγω της πλούσιας κουζίνας και πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά παρόλα αυτά δεν έχει επιτευχθεί κάτι τέτοιο. Υπάρχουν βέβαια περιοχές που μέσω συνεχών προσπαθειών έχουν κατορθώσει να αναδείξουν την γαστρονομία τους και να μετατραπούν σε γαστρονομικό προορισμό, όπως π.χ. η Κρήτη αλλά αυτές οι περιπτώσεις είναι μεμονωμένες και έχει υποστηριχθεί πως η Ελλάδα έχει διανύσει ένα μικρό μέρος της διαδρομής προς την κατεύθυνση της ως γαστρονομικό προορισμό. Οι βασικές χώρες προέλευσης τουριστών που επισκέπτονται τη χώρα μας για γαστρονομικούς λόγους είναι οι ΗΠΑ, η Γαλλία, η Ιταλία, η Γερμανία, η Ολλανδία, η Κίνα και η Ισπανία. Οι προορισμοί που διακρίνονται για τον γαστρονομικό τουρισμό είναι η Ιταλία, η Ισπανία και η Γαλλία. Μάλιστα η UNESCO το 2010, αποφάσισε να συμπεριλάβει τις δημιουργίες της Γαλλικής κουζίνας στον κατάλογο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας. (Μυλονόπουλος κ.α., 2014)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΗΛΕΙΑΣ

Στις περιοχές της Ελλάδας με αυξημένη τουριστική κίνηση συγκαταλέγεται και ο νομός Ηλείας που παρόλο που βρίσκεται ηπειρωτική χώρα διαθέτει πολύ γνωστές τουριστικές περιοχές με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος και πολλά αξιοθέατα.

Στο νομό Ηλείας ο τουρισμός αποδίδει πολλά, χάρη στις αρχαιότητες, στις ιαματικές πηγές και στις ωραίες ακρογιαλιές. Στις περιοχές αυτές περιλαμβάνονται η Κυλλήνη, ο Καϊάφας και η Κουρούτα με ακτές και πεύκα που φθάνουν ως τη θάλασσα και εντυπωσιάζουν τους επισκέπτες. Οι ακτές του νομού χαρακτηρίζονται από μεγάλες αμμώδεις παραλίες που βρέχονται από το Ιόνιο πέλαγος δίχως να έχουν πραγματοποιηθεί οικοδομικές παρεμβάσεις, δημιουργώντας πρόσφορο έδαφος για υγιείς επενδύσεις και τουριστική ανάπτυξη. Η θαλάσσια σύνδεση με νησιά μέσω του λιμανιού της Κυλλήνης, με τη Ζάκυνθο και την Κεφαλονιά παρέχει τη δυνατότητα σε επισκέπτες να συνδυάσουν τουριστικά το Νομό με τα νησιά.

Ο Πύργος είναι η πρωτεύουσα του νομού και αποτελεί διοικητικό και αγροτικό κέντρο της. Η Αμαλιάδα είναι η δεύτερη σε πληθυσμό πόλη της Ηλείας, με καλή ρυμοτομία και απλωμένο ολόγυρά της έναν καταπράσινο κάμπο με ελιές, αμπέλια, εσπεριδοειδή και θερμοκήπια. Ο Καϊάφας και η λουτρόπολη είναι κτισμένα στο νησάκι της Αγίας Αικατερίνης, στο κέντρο μίας μικρής λίμνης. Οι ιαματικές πηγές της πευκόφυτης περιοχής είναι γνωστές από την αρχαιότητα. Η Κυλλήνη είναι ένα ιστορικό, παραλιακό χωριό. Η Ολυμπία είναι χωριό χτισμένο κοντά στο γνωστό αρχαιολογικό χώρο, σ' ένα τοπίο που μαγεύει με την ομορφιά και την ηρεμία του, στην καταπράσινη κοιλάδα ανάμεσα στον Αλφειό και τον Κλαδέο. Υπάρχουν επίσης και άλλες περιοχές που αξίζει να τις επισκεφτούν οι τουρίστες όπως το Μνημείο Κουμπερτέν, το αρχαίο Θέατρο, το πολύ όμορφο χωριό της Ζαχάρως, το ανεπτυγμένο τουριστικά παραθαλάσσιο Κατάκολο, τα Λεχαινά που είναι από τις πιο πλούσιες και εύφορες περιοχές του νομού και η Λάμπεια (Δίβρη) που είναι από τα ωραιότερα ορεινά χωριά.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ σε ότι αφορά την Ηλεία, ο κύκλος εργασιών στον κλάδο των καταλυμάτων στις 163 συνολικά επιχειρήσεις, το έτος 2021 ανήλθε σε 17.457.840 ευρώ σημειώνοντας αύξηση 104,3% σε σχέση με το 2020 όπου είχε ανέλθει σε 8.545.992 ευρώ ενώ το 2019 είχε ανέλθει σε 29.924.956 ευρώ. Σημειώνεται ότι για το σύνολο της χώρας και προκειμένου να γίνει μια ενδεικτική σύγκριση, οι εισπράξεις των καταλυμάτων το 2021 σημείωσαν άνοδο κατά 28 δισ. ευρώ συγκριτικά με το 2020 καθώς ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 5,176 δισ. ευρώ από 2,371 δισ. ευρώ σημειώνοντας αύξηση κατά 118,3%.

Στον Νομό Ηλείας υπάρχει πληθώρα τουριστικών καταλυμάτων, όπως ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια και κάμπινγκ. Τα κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα κατατάσσονται, ανάλογα με τη λειτουργική τους μορφή, σε πέντε το πολύ κατηγορίες αστερών. Στο νομό Ηλείας δραστηριοποιούνται 135 επιχειρήσεις ενοικιαζομένων δωματίων, που συμπεριλαμβάνουν 850 δωμάτια και 1700 κλίνες περίπου. Υπάρχουν επίσης 13 επιχειρήσεις κάμπινγκ που παρέχουν συνολικά 1149 θέσεις για σκηνές και τροχόσπιτα. Οι θέσεις αυτές έχουν τη δυνατότητα να φιλοξενήσουν 3584 άτομα περίπου. Οι περιοχές της Αρχαίας Ολυμπίας και του Κάστρου της Ηλείας παρουσιάζουν αυξημένο ξενοδοχειακό δυναμικό, σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές του νομού με συνολικά το 52,5 % επί του συνολικού ξενοδοχειακού δυναμικού του

νομού. Μικρότερου δυναμικού είναι οι περιοχές Ζαχάρως, Καϊάφα, Πύργου, Λυγιάς και Αμαλιάδας.

Όσον αφορά τις ολοκληρωμένες μεγάλες τουριστικές μονάδες το Νομό λειτουργούν δύο από αυτές:

ι) Το Olympia Riviera Resort, που λειτουργεί στην περιοχή των λουτρών Κυλλήνης και διαθέτει 4 ξενοδοχειακές μονάδες, σουίτες και βίλες 3.106 κλινών, κέντρο θαλασσοθεραπείας, συνεδριακό κέντρο, παιδούπολη, ιππικό όμιλο κ.α.

ιι) Το Aldemar στο Δήμο Πύργου, με 431 Δωμάτια και 82 Σουίτες στο κεντρικό κτίριο και 49 διαμερίσματα σε συγκροτήματα bungalows.

Η μορφή τουρισμού που επικρατεί στην Ηλεία είναι ο περιηγητικός και πολιτιστικός τουρισμός και σε δεύτερη θέση έρχεται ο μαζικός τουρισμός, ο οποίος μπορεί να χαρακτηριστεί ως μέτριας έντασης. Οι ζώνες που συγκεντρώνεται ο τελευταίος είναι οι παράκτιες περιοχές που αναφέρθηκαν και καμιά από αυτές τις περιοχές δεν είναι κορεσμένη τουριστικά, ούτε μπορεί να χαρακτηριστεί ως περιοχή πολύ μεγάλης τουριστικής φόρτισης.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η Ηλεία διαθέτει σημαντικό πολιτιστικό κεφάλαιο από την μακραίωνη ιστορία της και έχει τη δυνατότητα να προσελκύσει επισκέπτες υψηλού επιπέδου από όλο τον κόσμο χωρίς να εξαρτάται μόνο από το θερινό μαζικό τουρισμό. Αξιοθέατα, τα οποία κάνουν την περιοχή μια από τις πιο τουριστικές της χώρας είναι η Ήλιδα, πρωτεύουσα της Αρχαίας Ηλείας, η Αρχαία Ολυμπία, αρχαιολογικός τόπος από τους πιο διάσημους στον κόσμο, ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνα στην περιοχή της Ανδρίτσαινας, η Ανδραβίδα, πρωτεύουσα του πριγκιπάτου των Φράγκων και τέλος τα γνωστά από την αρχαία εποχή λουτρά Κυλλήνης και Καϊάφα.

Επιπλέον, η δυνατότητα ελλιμενισμού κρουαζιερόπλοιων στο επίνειο του Πύργου, το Κατάκολο, συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη του τουρισμού. Πράγματι, ο τουρισμός κρουαζιέρας έχει παρουσιάσει μεγάλη άνοδο τα τελευταία χρόνια στο Κατάκολο, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στα πέντε λιμάνια - αναψυχής στη χώρα με την μεγαλύτερη κίνηση κρουαζιερόπλοιων, λόγω του τουριστικού πολιτιστικού προορισμού της Αρχαίας Ολυμπίας. Το Κατάκολο λειτουργεί σε αυξητική πορεία σαν

λιμάνι διέλευσης κρουαζιερόπλοιων, σε συνδυασμό με οργανωμένες οδικές ή σιδηροδρομικές επισκέψεις των επιβατών στην Αρχαία Ολυμπία.

Αξιοσημείωτη είναι επίσης και η προοπτική ανάπτυξης του τουρισμού ευεξίας - ιαματικός τουρισμός. Τα ιαματικά λουτρά Κυλλήνης αποτελούν πολύτιμο θεραπευτικό παράγοντα, κυρίως για διαταραχές του αναπνευστικού συστήματος. Απέχουν 9 χιλιόμετρα από την κωμόπολη και βρίσκονται μέσα σε φυσικό δάσος. Τα λουτρά υπάρχουν από την αρχαιότητα και έχουν βρεθεί εγκαταστάσεις ρωμαϊκών χρόνων. Ωστόσο, οι εγκαταστάσεις υδροθεραπείας, παρόλη τη σημασία και δυνατότητα των Ιαματικών Πηγών, είναι παλαιές, μικρής κλίμακας και τοπικής σημασίας. Στην λουτρόπολη Καϊάφα, πρώην ιδιοκτησία ΕΟΤ, οι παρεμβάσεις που έγιναν από τον ΕΟΤ και την Εταιρεία Τουριστικών Ακινήτων (ΕΤΑ) ήταν ελάχιστες και περιορίστηκαν στη συντήρηση των παλαιών λουτρικών εγκαταστάσεων και στη διαμόρφωση οικολογικών διαδρομών, κωπηλατικού στίβου στη λίμνη και χρήσεων διήμερευσης και αναψυχής. Η έκταση Λουτρών Καϊάφα συγκαταλέγεται στην δημόσια ακίνητη περιουσία προς αξιοποίηση, με στόχο τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου τουριστικού συγκροτήματος θεραπευτικού και φιλοπεριβαλλοντικού τουρισμού. Σημειώνεται ότι είναι ανοιχτή η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την αξιοποίηση του ακινήτου «Ιαματική Πηγή και Λίμνη Καϊάφα» που ανακοίνωσε η Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου Α.Ε. (ΕΤΑΔ). Αναγνωρίζεται πλέον από όλους τους ενδιαφερομένους ότι η οργανωμένη ανάπτυξη του τουρισμού ευεξίας θα ενισχύσει την τουριστική ανάπτυξη και θα διασφαλίσει την ποιότητα του τουριστικού προϊόντος στο Νομό.

Η Ηλεία αποτελεί επίσης ένα νέο έδαφος για επενδύσεις στον περιηγητικό τουρισμό. Τα μέρη που επικεντρώνεται το ενδιαφέρον των επισκεπτών είναι: 1) η Αρχαία Ολυμπία, που στην αρχαιότητα ήταν ο τόπος διεξαγωγής των Ολυμπιακών αγώνων, 2) η Αρχαία Ήλιδα που σύμφωνα με την μυθολογία ιδρύθηκε από τον Όξυλο που ήταν και ο πρώτος βασιλιάς της, 3) το Κάστρο Χλεμούτσι που ήταν το σημαντικότερο κάστρο του Πριγκιπάτου της Αχαΐας και κατασκευάστηκε μεταξύ του 1220 και του 1223 κατά την εποχή της Φραγκοκρατίας, 4) ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνα στις Βάσσειες της Φιγαλείας που είναι ένας από τους σπουδαιότερους και επιβλητικότερους της αρχαιότητας, 5) τη Νέδα που είναι ποτάμι της Πελοποννήσου και τους εντυπωσιακούς καταρράκτες της, 6) τα Φαράγγια Ερύμανθου, Ανδρωνίου και Γουμέρου που είναι επίσης πλούσια σε πανίδα, και παρόλο που είναι δύσβατα

είναι πολύ εντυπωσιακά και προσφέρουν αναρίθμητες όμορφες εικόνες και 7) το δρυόδασος της Φολόης.

Ειδικότερα, το μυθικό Δάσος της Φολόης που σύμφωνα με τη μυθολογία ζούσαν Κένταυροι και οι Δρυάδες, που ήταν περίφημες νύμφες, αποτελεί ένας ιδανικός προορισμός για τους φυσιολάτρες που τους αρέσουν οι πεζοπορικές διαδρομές. Βρίσκεται στους νότιους πρόποδες της Οροσειράς του Ερυμάνθου και μόλις 25 χιλιόμετρα μακριά από την Αρχαία Ολυμπία ενώ η απόσταση από την Αθήνα είναι περίπου 3 ώρες. Ουσιαστικά αποτελεί ιδανικό προορισμό για ένα Σαββατοκύριακο και μια εκδρομή μακριά από τη ζωή της πόλης και ένα μέρος που μετατρέπει τους επισκέπτες σε εξερευνητές με μονοπάτια χαμένα κάτω από τη βλάστηση και τρεχούμενα νερά που παρέχουν διαφορετική εμπειρία. Είναι μία προστατευμένη περιοχή από το δίκτυο Natura 2000.

Τα τελευταία χρόνια στο Νομό Ηλείας αναπτύσσεται και ο χώρος του αγροτουρισμού με την ανασυγκρότηση παλιών σπιτιών και την μετατροπή τους σε παραδοσιακά καταλύματα. Αξιοσημείωτα είναι το κτήμα Μερκούρη στο Κορακοχώρι, το Κτήμα Μπριντζίκη και το κτήμα Φούγκα που είναι γνωστά για την παραγωγή οίνου και ελαιόλαδου και αναπτύσσονται συνεχώς με σοβαρές προοπτικές στην Πηνεία. Τα κτήματα αυτά αποτελούν ολοκληρωμένες προσπάθειες και μοντέλα ανάπτυξης αγροτουρισμού στο Νομό.

Πολύ πρόσφατα, άρχισε να αναπτύσσεται και ο θρησκευτικός τουρισμός. Στο Νομό Ηλείας υπάρχουν ιστορικές μονές όπως η Μονή Σεπετού, η Μονή Βλαχερνών, η Μονή Φραγκαβίλλας, και η Μονή Φραγκοπηδήματος. Οι μονές αυτές αποτελούν ουσιαστικά ιστορικά μνημεία της ορθοδοξίας και λειτουργούν ως αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών όχι μόνο από την Ελλάδα αλλά και από το εξωτερικό ανεξάρτητα από δόγμα.

Η Ηλεία έχει όλα τα εχέγγυα να αναδειχθεί και να συγκαταλεχθεί ανάμεσα στους πρότυπους τουριστικούς προορισμούς ολοκληρωμένης διαχείρισης και να συμβάλλει σημαντικά στην προώθηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας στο εξωτερικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Ο σκοπός της μεθοδολογίας μας, είναι να διερευνήσουμε τις απόψεις των ξενοδόχων του τουριστικού προορισμού του νομού Ηλείας για τον εναλλακτικό τουρισμό. Προκειμένου να καταλήξουμε στα σχετικά συμπεράσματα, θα κάνουμε χρήση της διαδικασίας των συνεντεύξεων. Συνεπώς θα κάνουμε χρήση ποιοτικής έρευνας. Σε αντίθεση με την ποσοτική έρευνα, η ποιοτική έρευνα ενδιαφέρεται για τον τρόπο που βιώνουν οι άνθρωποι τα εκάστοτε γεγονότα. Επίσης, οι υποστηρικτές της ποιοτικής έρευνας αποδίδουν σημασία στην μελέτη του κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου και επιχειρούν να διερευνήσουν τον κόσμο μέσα από το πρίσμα της εμπειρίας των υποκειμένων δηλαδή των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Τα δύο βασικά χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας είναι ότι ο ερευνητής αποτελεί το μέσο με το οποίο λαμβάνει χώρα η έρευνα ενώ ο βασικός στόχος είναι να διερευνήσει κάποιες πτυχές του κοινωνικού συστήματος. Κατά την διαδικασία αυτή, ο ερευνητής είναι αυτός που δομεί την γνώση και δεν είναι δέκτης αυτής. Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι ότι τα δεδομένα δεν είναι αντικειμενικά ενώ γίνεται χρήση πολλαπλών μεθόδων συλλογής δεδομένων.

Οι βασικές διαφορές μεταξύ ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας είναι οι παρακάτω:

- Το βασικό ενδιαφέρον των ποσοτικών μεθόδων εστιάζεται στο καθολικό των κοινωνικών φαινομένων ενώ η ποιοτική έρευνα αποσκοπεί στην διερεύνηση και κατανόηση της ανθρώπινης εμπειρίας.
- Ο στόχος των ποσοτικών μεθόδων είναι η εξήγηση της σχέσης αιτίας και αποτελέσματος ενώ η ποιοτική έρευνα αποσκοπεί στην κατανόηση ενός συμβάντος.
- Το πιο διαδεδομένο εργαλείο των ποσοτικών μεθόδων είναι η ποσοτική ανάλυση και μέτρηση ενώ η ποιοτική έρευνα εστιάζει στην πλαισιοθετημένη κατανόηση και σύνδεση.
- Στην ποσοτική έρευνα γίνεται χρήση των μαθηματικών ενώ το εργαλείο που κυριαρχεί στις ποιοτικές μεθόδους είναι ο λόγος και η επιχειρηματολογία.

Τα βασικά πλεονεκτήματα της ποιοτικής έρευνας είναι ότι δίνει την δυνατότητα στους ερευνητές να διερευνήσουν σε βάθος αντιλήψεις απόψεις και αξίες, να

κατανοήσουν την πολυπλοκότητα της ανθρώπινης εμπειρίας , να διαμορφώσουν μια σχέση αλληλεπίδρασης με τους συμμετέχοντες στην έρευνα, να διερευνήσουν θέματα που δεν είχαν προκαθοριστεί πριν και να τροποποιήσουν ακόμα και το αρχικό σχεδιασμό. Σε σχέση με τα μειονεκτήματα η ποιοτική συνέντευξη θεωρείται ως μια μέθοδος αρκετά δύσκολη και χρονοβόρα η οποία δυσκολία δεν αφορά μόνο την διεξαγωγή της αλλά και ως προς τον σχεδιασμό της, απαιτεί σημαντικές ικανότητες και επικοινωνιακές δεξιότητες, εμπειρία, αλλά και ευαισθησία σε ζητήματα ηθικής, ενώ δεν αποτελεί εύκολη επιλογή. (Ισαρη, 2005)

Στο σημείο αυτό, θα εξετάσουμε την μέθοδο των συνεντεύξεων. Η μέθοδος αυτή είναι η πιο διαδεδομένη κατά την διεξαγωγή της ποσοτικής έρευνας και συνιστά μια διαδικασία όπου το ένα άτομο κάνει ερωτήσεις και το άλλο απαντάει. Η συνέντευξη έχει ένα ευρύ φάσμα επιλογών και χρησιμοποιείται για συλλογή και καταγραφή εμπειριών, για συλλογή απόψεων, για καταγραφή συναισθημάτων, για καταγραφή γνώσεων και για καταγραφή πληροφοριών. (Ισαρη, 2005)

Οι συνεντεύξεις διακρίνονται σε τυποποιημένες και μη τυποποιημένες. Στις πρώτες συμπεριλαμβάνονται η δομημένη συνέντευξη όπου ο ερευνητής ρωτάει μια σειρά από προκαθορισμένες ερωτήσεις ενώ οι απαντήσεις θα πρέπει να αναφέρονται σε συγκεκριμένα θέματα. Στην περίπτωση λοιπόν αυτή, γίνονται στους συμμετέχοντες οι ίδιες ερωτήσεις με τα ίδια λόγια και σειρά ενώ ο ερευνητής επιδεικνύει μια ουδέτερη συμπεριφορά. Στις μη τυποποιημένες συνεντεύξεις, ο στόχος είναι να συλλέξουμε όσο γίνεται περισσότερες πληροφορίες. Η μορφή αυτή συνέντευξης είναι πολύ ευέλικτη, υπάρχει μια αρχική δομή αλλά οι ερωτήσεις μπορεί να αλλάξουν εντελώς και υφίσταται αλληλεπίδραση μεταξύ ερευνητή και συμμετέχοντα.

Όσον αφορά τον σχεδιασμό, στο πρώτο στάδιο διαπιστώνεται το ερευνητικό πρόβλημα και στην συνέχεια καθορίζουμε το τι θέλουμε να καταγράψουμε, δημιουργούνται οι ερευνητικές ερωτήσεις και καθορίζεται η θεματική περιοχή έρευνας. Στο επόμενο στάδιο, προσδιορίζονται επακριβώς τα παραπάνω. Στο τρίτο στάδιο, πραγματοποιείται η συνέντευξη όπου δημιουργείται μια σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ ερευνητή και ερευνώμενου, δημιουργείται ένα κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο πλευρών και η σχέση αυτή είναι απαραίτητη έτσι ώστε τα ευρήματα να είναι αληθή. Στο τέταρτο στάδιο, το οποίο είναι και το κρισιμότερο της έρευνας, ο ερευνητής προχωρεί σε ερμηνείες των απόψεων. Στο πέμπτο στάδιο,

ελέγχεται η εγκυρότητα και αξιοπιστία της έρευνας ενώ αναλύονται τα αποτελέσματα και εξετάζονται ως προς την πιστότητά τους. Στο τελευταίο στάδιο, γίνονται γνωστά τα ευρήματα της έρευνας.

Προκειμένου η ερευνητική διαδικασία της συνέντευξης να είναι αποτελεσματική, ο ερευνητής θα πρέπει να κάνει ερωτήσεις οι οποίες θα επικεντρώνονται σε ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης, θα είναι ανοικτές και ευέλικτες, θα είναι κατανοητές από τους ερωτώμενους, θα σχετίζονται με τις εμπειρίες των συμμετεχόντων στην έρευνα, θα διακρίνονται από ευαισθησία αλλά και θα συνάδουν με τις αρχές δεοντολογίας, θα προωθούν τη επικοινωνία κατά την διάρκεια της συνέντευξης και δεν θα καθοδηγούν τον ερωτώμενο προς την κατεύθυνση που επιθυμούν οι ερευνητές.

Στην παρούσα εργασία διεξήγαμε συνεντεύξεις με στόχο να λάβουμε τις απόψεις κάποιων φορέων στο νομό Ηλείας όσον αφορά τον εναλλακτικό τουρισμό. Οι φορείς που συμμετείχαν στην διαδικασία της συνέντευξης ήταν το Δημαρχείο ΖΑΧΑΡΩΣ, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ο διευθυντής του ξενοδοχείου Alkionis, ο υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων του ξενοδοχείου EUROPA, ο διευθυντής του ξενοδοχείου ΚΑΙΑΦΑΣ LAKE, ο υπάλληλος reception του ξενοδοχείου ORIZONTES VIEW, ο διευθυντής του ξενοδοχείου TAXIARCHES και ο διευθυντής του ξενοδοχείου Jenny.

Οι ερωτήσεις που κάναμε ήταν οι εξής:

- Πως κινήθηκε ο τουρισμός στο δήμο Ζαχάρως την τελευταία πενταετία;
- Ποια ήταν η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό στο νομό Ηλείας;
- Πως αναμένεται το καλοκαίρι του 2022 να κινηθεί ο τουρισμός;
- Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό την τελευταία δεκαετία;
- Ποιος τομέας του εναλλακτικού τουρισμού παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη;
- Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό Ηλείας;

- Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό με το μαζικό τουρισμό στο νομό Ηλείας;
- Ποιες είναι οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό Ηλείας;
- Ποιες ενέργειες θα πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στο νομό Ηλείας;
- Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό τουρισμό στο νομό σε σχέση με τους γειτονικούς νομούς;

Τα ερευνητικά ερωτήματα που θέτουμε είναι τα εξής.

- Ποιος ήταν ο αντίκτυπος του COVID στον τουρισμό του νομού Ηλείας;
- Κατά πόσο ο εναλλακτικός τουρισμός έχει αναπτυχτεί σε σχέση με άλλους νομούς;
- Ποιες είναι οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό;
- Ποια είναι τα δυνατά και αδύνατα σημεία του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Στην ενότητα αυτή θα αναλύσουμε τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων που ελήφθησαν από τους εκάστοτε φορείς.

ΕΡΩΤΗΣΗ 1

Πως κινήθηκε ο τουρισμός στο δήμο Ζαχάρωσ την τελευταία πενταετία;

Οι ερωτηθέντες αναφέρουν ότι κατά την περίοδο 2017 έως 2019 ο τουρισμός κινήθηκε σε ιδιαίτερα ικανοποιητικά επίπεδα αλλά τα τελευταία δύο χρόνια η πανδημία συνέβαλε σε ραγδαία μείωση της τουριστικής δραστηριότητας. Ο εκπρόσωπος πάντως του ξενοδοχείου ALKYONIS, αναφέρει ότι η τουριστική δραστηριότητα στον νομό ήταν μέτρια και πριν το ξέσπασμα του COVID. Όπως λέει

χαρακτηριστικά ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου ALKYONIS «ήταν πραγματικά δύσκολη η τελευταία πενταετία για το νομό Ηλείας, διότι από πλευράς μεν οικονομικής κρίσης αλλά και η πανδημία συνετέλεσαν αρνητικά στο να μην υπάρχει επισκεψιμότητα στον νομό και σε άλλες περιοχές της χώρας».

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Ποια ήταν η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό στο νομό Ηλείας;

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες αναφέρουν ότι ο νομός σίγουρα επηρεάστηκε αρνητικά από την πανδημία, αλλά οι επιπτώσεις δεν ήταν τόσο δραματικές. Ο εκπρόσωπος του ORIZONTES VIEW αναφέρει ότι « η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό της Ηλείας την επηρέασε σχετικά σε μεγάλο βαθμό. Παρόλο αυτά ο τουρισμός κατά τους καλοκαιρινούς μήνες του Ιουλίου και του Αυγούστου κινήθηκε σε ικανοποιητικό βαθμό». Ο εκπρόσωπος της περιφέρειας, αναφέρει ότι « η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό της Ηλείας την επηρέασε σχετικά σε μεγάλο βαθμό. Παρόλο αυτά ο τουρισμός κατά τους καλοκαιρινούς μήνες του Ιουλίου και του Αυγούστου κινήθηκε σε ικανοποιητικό βαθμό». Ο εκπρόσωπος πάντως του ξενοδοχείου Taxiarches αναφέρει ότι «ο τουρισμός σε σχέση με τις υπόλοιπες χρονιές σημείωσε σημαντική πτώση περίπου 70% με 80%». Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου EUROPA εστιάζει στα άτομα τρίτης ηλικίας και πιο συγκεκριμένα αναφέρει «ο νομός Ηλείας αλλά και η Αρχαία Ολυμπία υποδέχεται περισσότερο άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ή οικογένειες με συνέπεια αυτά τα άτομα να φοβούνται τον covid και ο νομός γενικά να καταγραφεί μια φθίνουσα πορεία του τουρισμού λόγω της πανδημίας».

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Πως αναμένεται το καλοκαίρι του 2022 να κινηθεί ο τουρισμός;

Οι ερωτηθέντες αναφέρουν ότι η τουριστική δραστηριότητα θα κυμανθεί σε ικανοποιητικά επίπεδα ενώ είναι πιθανό να φτάσει ακόμα και τα επίπεδα του 2019. Η ραγδαία ανάκαμψη της τουριστικής δραστηριότητας αποδίδεται στην σχεδόν πλήρη κατάργηση των μέτρων που είχαν ληφθεί κατά την διάρκεια της πανδημίας και τα οποία είχαν επιφέρει τεράστιο πλήγμα στον κλάδο του τουρισμού. Πάντως κάποιои εκφράζουν την άποψη ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τον τουρισμό. Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου KAIASFAS αναφέρει χαρακτηριστικά

«Ωστόσο, τώρα με τον πόλεμο οι κρατήσεις έχουν μειωθεί αρκετά, αλλά στην αρχή έδειχνε ότι ο τουρισμός ότι θα πάει καλύτερα και θα φτάσει σε επίπεδα όπως το 2019». Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Taxiarches τονίζει ότι *«ένα πρόβλημα είναι το επισιτιστικό κομμάτι με βασικά θέματα διατροφής που είχαν εξαγωγή τόσο από τη Ρωσία όσο και από την Ουκρανία και αυτή τη στιγμή δεν πραγματοποιούνται με συνέπεια να υπάρχει έλλειψη προϊόντων».*

ΕΡΩΤΗΣΗ 4

Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στον Νομό Ηλείας την τελευταία δεκαετία;

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες εκφράζουν τον προβληματισμό τους για την διαχρονική πορεία του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας. Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Taxiarches κάνει νύξη για τον ιαματικό τουρισμό και πιο συγκεκριμένα αναφέρει *« Εναλλακτικές μορφές υπάρχουν πολλές στο νομό αλλά δυστυχώς δεν έχουν αναπτυχθεί στο βαθμό που θα έπρεπε με αποτέλεσμα να είναι σε μηδενικό επίπεδο. Για παράδειγμα μία μορφή τουρισμού είναι ο ιαματικός τουρισμός που αφήφά τον κίνδυνο της συνολικής κρίσης σε οποιαδήποτε μορφή και αν είναι. Ο νομός Ηλείας διαθέτει δύο ιαματικές πηγές η μία στον Καϊάφα και η άλλη στα λουτρά της Κυλλήνης όπου και τα δύο είναι εγκαταλειμμένα»* Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Orizontes τονίζει χαρακτηριστικά *«Η κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας την τελευταία δεκαετία έχει παραμείνει στάσιμη. Αυτό συμβαίνει επειδή ο νομός δεν έχει βελτιωθεί σε μεγάλο βαθμό επειδή δεν έχει διαφημιστεί ο εναλλακτικός τουρισμός στην περιοχή».* Υπάρχει πάντως και ένας εκπρόσωπος ο οποίος εκφράζεται θετικά για την παρελθούσα πορεία του τουρισμού. Πιο συγκεκριμένα ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Jenny αναφέρει χαρακτηριστικά *«Η κατάσταση στην Ηλεία για τον εναλλακτικό τουρισμό φαίνεται ότι ανεβαίνει και να πηγαίνει πάρα πολύ καλά κυρίως στην περιοχή της Ζαχάρως».*

ΕΡΩΤΗΣΗ 5

Ποιος τομέας του εναλλακτικού τουρισμού παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη;

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα αναφέρουν διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού ως ιδιαίτερα ελπιδοφόρες. Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου EUROPA αναφέρει

χαρακτηριστικά «Ο τομέας του εναλλακτικού τουρισμού που παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη στον νομό Ηλείας είναι ο θαλάσσιος τουρισμός για παράδειγμα το θαλάσσιο σκι, η αναρρίχηση που διοργανώθηκε φέτος στα βράχια του Καϊάφα και ο ιαματικός τουρισμός». Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Alkionis αναφέρει επίσης ότι «τα τελευταία χρόνια ο κόσμος θέλει χαλαρωτικές διακοπές και υπάρχει μία τάση προς στον αγροτουρισμό όπου ο κόσμος επιλέγει τις μεμονωμένες κατοικίες όπου αποτελούν και το μέλλον του τουριστικού προϊόντος». Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Kaiafas Lake τονίζει «Ο τομέας του εναλλακτικού τουρισμού που παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη στον νομό Ηλείας είναι ο αρχαιολογικός όπου όλοι οι τουρίστες επισκέπτονται τον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας».

ΕΡΩΤΗΣΗ 6

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας;

Όσον αφορά τα πλεονεκτήματα δύο από τους ερωτηθέντες δίνουν μεγάλη έμφαση στον τουριστικό προορισμό της Ζαχάρως. Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Alkyonis αναφέρει χαρακτηριστικά «η Ζαχάρω είναι μία καταπράσινη περιοχή με παραλίες απέραντες αμμουδιές όπου μπορεί ο επισκέπτης να απολαύσει τις διακοπές και εναλλακτικού χαρακτήρα όπου μπορεί να συνδυάσει ταυτόχρονα φύση, βουνό και θάλασσα, αρχαιολογικά σημεία και τον αγροτουρισμό. Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Jenny αναφέρει «Στον Δήμο Ζαχάρως όπου είναι η μεγαλύτερη παραλία σε χιλιόμετρα με αμμουδιά στην Ελλάδα να μην υπάρχει κάποιο τουριστικό μαγαζί για τον κόσμο.

Όσον αφορά τα μειονεκτήματα οι ερωτηθέντες εστιάζουν στην έλλειψη υποδομών. Ο εκπρόσωπος του δημαρχείου Ζαχάρως αναφέρει χαρακτηριστικά «στην περιοχή μας εξακολουθεί να παραμένει στην πρωτοκαθεδρία ο μαζικός τουρισμός γιατί δεν υπάρχουν υποδομές για το εναλλακτικό τουρισμό». Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Jenny αναφέρει ότι «Το μεγαλύτερο μειονέκτημα είναι η πλήρη εγκατάλειψη στα ιαματικά λουτρά με αποτέλεσμα κάθε χρόνο που περνάει να φθίνει τελείως μέχρι να κλείσει και το υδροθεραπευτήριο».

ΕΡΩΤΗΣΗ 7

Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό με τον μαζικό τουρισμό στο νομό Ηλείας;

Οι ερωτηθέντες συμφωνούν στο ότι ο μαζικός τουρισμός υπερτερεί έναντι του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό. Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου EUROPA αναφέρει *«Στον νομό Ηλείας επικρατεί περισσότερο ο μαζικός τουρισμός διότι κάθε χρόνο ο νομός δέχεται αρκετούς τουρίστες με κρουαζιερόπλοια»*. Ο εκπρόσωπος της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αναφέρει *«Είναι συντριπτική η διαφορά υπέρ του μαζικού τουρισμού»*.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8

Ποιες είναι οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον Νομό Ηλείας;

Οι ερωτηθέντες συμφωνούν στο ότι οι προοπτικές ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό είναι σημαντικές λόγω των άφθονων φυσικών πόρων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται πάντως στις προοπτικές ανάπτυξης της λίμνης Καϊάφα. Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Kaiafas Lake, αναφέρει ότι *«αρχικά, στην λίμνη του Καϊάφα εκτός από το θαλάσσιο σκι που υπάρχει θα μπορούσαν να υπάρχουν περισσότερα θαλάσσια σπορ για παράδειγμα sar και κανό, όπως και στον Αλφειό θα μπορούσε να υπήρχε rafting»*. Ο εκπρόσωπος του δημαρχείου Ζαχάρως αναφέρει *«Από τη στιγμή που το κράτος έχει ανοιχτή πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος στον Καϊάφα με την προοπτική να γίνουν επενδύσεις εκεί θεωρεί ότι τα επόμενα χρόνια όχι στο άμεσο βέβαια στο προσεχές μέλλον λίγο πιο μακροπρόθεσμα θα υπάρξει μεγάλη ανάπτυξη στο κομμάτι αυτό»*.

ΕΡΩΤΗΣΗ 9

Ποιες ενέργειες θα πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στο νομό Ηλείας;

Οι ερωτηθέντες συμφωνούν στο ότι πρέπει να γίνουν σημαντικές βελτιώσεις στο οδικό δίκτυο. Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Jenny αναφέρει χαρακτηριστικά *«Επίσης, θα πρέπει να βελτιωθεί το οδικό δίκτυο όπου ήδη άρχισε να κατασκευάζεται ο δρόμος Πάτρα-Πύργος»*. Ο εκπρόσωπος της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αναφέρει *«Ένα σημαντικό έχει να κάνει με την δυνατότητα πρόσβασης που δυστυχώς είναι αρκετά πίσω και αν συγκρίνουμε και με γειτονικούς νομούς που αυτό το ζήτημα έχει λυθεί πριν από 15 με 20 χρόνια και έχει υπάρξει μεγάλη ανάπτυξη»*. Όσον αφορά

άλλα ζητήματα ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Alkyonis αναφέρει *«Επιπλέον, ο Καϊάφας αυτή η όμορφη περιοχή που υπάρχει στο νομό Ηλείας να αναδειχθεί με τον ιαματικό τουρισμό και να δώσει τα στοιχεία εκείνα τα οποία αναδείξουν την περιοχή»*. Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου EUROPA κάνει και αυτός νύξη για το ζήτημα της πρόσβασης και αναφέρει χαρακτηριστικά *«Τέλος ακόμη μία ενέργεια που πρέπει να γίνει είναι η δημιουργία του σιδηροδρομικού δικτύου που θα διευκολύνει αρκετά τη μετακίνηση των τουριστών»*.

ΕΡΩΤΗΣΗ 10

Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό τουρισμό στον νομό σε σχέση με τους γειτονικούς νόμους;

Πέντε από τους ερωτηθέντες αναφέρουν ότι ο εναλλακτικός τουρισμός στον νομό Ηλείας υστερεί έναντι του εναλλακτικού τουρισμού σε γειτονικούς νομούς. Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου κάνοντας σύγκριση με τον νομό Αχαΐας αναφέρει χαρακτηριστικά *«Μεταξύ του νομού Αχαΐας και του νομού Ηλείας υπερτερεί ο νομός Αχαΐας επειδή έχει τον χειμερινό τουρισμό αλλά έχει τουρισμό και τον υπόλοιπο χρόνο λόγω του λιμανιού σε σχέση με την Ηλεία που έχει τουρισμό μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες»*. Ο εκπρόσωπος της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αναφέρει *«έχουν γίνει πιο οργανωμένες προσπάθειες όπως για παράδειγμα στην περιοχή των Καλαβρύτων που είναι γειτονικός νομός παρότι ανήκει στην ίδια περιφέρεια αλλά και στην περιοχή της Αρκαδίας που συνορεύει και με τον Νομό Ηλείας αλλά και στην Μεσσηνία οι οποίες πιστεύει ότι είναι ένα βήμα μπροστά»*. Ο εκπρόσωπος του ξενοδοχείου Europa αναφέρει ότι ο εναλλακτικός τουρισμός μπορεί να μην είναι ανεπτυγμένος και στους άλλους νομούς αλλά είναι πιο ανεπτυγμένος σε σχέση με τον νομό Ηλείας ενώ εστιάζει στα σχετικά πλεονεκτήματα του νομού Μεσσηνίας. Πιο συγκεκριμένα αναφέρει *«Οι γειτονικοί νομοί δεν είναι σε υψηλό βαθμό ανάπτυξης όμως υπάρχουν ιδιωτικές πρωτοβουλίες που της έχουν κάνει πιο ανεπτυγμένους νομούς από το νομό Ηλείας. Καταρχήν, η Καλαμάτα είναι τρεις ώρες από την Αθήνα με σύγχρονο εθνικό οδικό δίκτυο σε αντίθεση με το δρόμο προς την Αρχαία Ολυμπία και τον Πύργο. Επίσης, η Μεσσηνία έχει δημιουργήσει μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες όπως για παράδειγμα το Costa Navarino. Ακόμη, υπάρχει και το αεροδρόμιο στη Καλαμάτα που δέχεται χιλιάδες τουρίστες κάθε χρόνο. Επιπλέον, στη Μεσσηνία υπάρχει και η Μάνη*

που την επιλέγουν πολλοί τουρίστες για κωπηλασία και γενικά για το θαλάσσιο τουρισμό».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.ΣΥΖΗΤΗΣΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Στην ενότητα των αποτελεσμάτων, αναλύσαμε τις απόψεις κάποιων φορέων που στην συντριπτική τους πλειοψηφία ήταν εκπρόσωποι ξενοδοχείων. Όσον αφορά τον τουρισμό στον νομό Ηλείας, τις προοπτικές του, την επίδραση του COVID με έμφαση στον εναλλακτικό τουρισμό. Ο τελευταίος παρουσιάζει ανοδική τάση τις τελευταίες δεκαετίες παγκοσμίως όπου ο τουρίστας έχει κορεστεί από την συμβατική εμπειρία που συνδέεται με τον μαζικό τουρισμό και αναζητά κάτι το διαφορετικό. Ο νομός Ηλείας είναι ένα νομός με άφθονους φυσικούς πόρους αλλά και πολιτιστικούς πόρους όπως οι μεγάλες αμμουδιές, η λίμνη Καϊάφα, η Αρχαία Ολυμπία κ.α., και είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον να εξετάσουμε κατά πόσο μπορεί να αναπτυχθεί εκεί ο εναλλακτικός τουρισμός.

Οι ερωτηθέντες αναφέρουν ότι η επίπτωση του COVID όπως ήταν αναμενόμενο έπληξε τον νομό αλλά η επίπτωση δεν φαίνεται να είναι τόσο ισχυρή αφού η μείωση των ξένων τουριστών αντισταθμίστηκε από την αύξηση του εσωτερικού τουρισμού. Άλλωστε ο νομός δέχεται λόγω των ιαματικών πηγών αλλά και των αρχαιολογικών χώρων εγχώριους τουρίστες και το ποσοστό των ξένων τουριστών είναι χαμηλότερο σε σχέση με άλλες περιοχές στην χώρα μας. Σε αυτό έχει συντελέσει και η ανεπαρκής στρατηγική marketing όπου ο νομός ως τουριστικός προορισμός δεν έχει προβληθεί στο εξωτερικό στον βαθμό που θα έπρεπε. Ένας εκπρόσωπος αναφέρει ότι η πτώση στην τουριστική δραστηριότητα ήταν της τάξης του 70 % η οποία πτώση σίγουρα είναι εντυπωσιακή αλλά στους περισσότερους νομούς και ειδικά στα νησιά η πτώση ήταν αρκετά μεγαλύτερη με τη τουριστική δραστηριότητα στην κυριολεξία να παραλύει. Πάντως ο τουρισμός τα προηγούμενα χρόνια βρισκόταν σε ανοδική πορεία η οποία βεβαία αντεστράφη με το ξέσπασμα της πανδημίας.

Όσον αφορά το κατά πόσο ο εναλλακτικός τουρισμός στον νομό Ηλείας έχει αναπτυχθεί σε σχέση με άλλες περιοχές, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων αναφέρει ότι η τουριστική δραστηριότητα όσον αφορά το εναλλακτικό τουρισμό στον νομό που εξετάζουμε υστερεί έναντι άλλων νομών. Στον νομό Μεσσηνίας, για παράδειγμα

η δημιουργία του ξενοδοχείου COSTA NAVARINO δημιούργησε ιδιαίτερη δυναμική στον νομό. Στον νομό Αχαΐας επίσης, ο εναλλακτικός τουρισμός έχει αναπτυχθεί περισσότερο αφού επηρεάζεται λιγότερο από τη εποχικότητα και η τουριστική σεζόν έχει επιμηκυνθεί. Γενικότερα, ένας βασικός παράγοντας που έχει συμβάλλει στη ύστερη της τουριστικής δραστηριότητας στον εξεταζόμενο νομό έναντι άλλων νομών είναι και το κακό οδικό δίκτυο.

Όσον αφορά τα πλεονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό, υπάρχουν περιοχές που προσελκύουν πολλούς τουρίστες όπως η παραλία της Ζαχάρας ο αρχαιολογικός χώρος της Αρχαίας Ολυμπίας, η λίμνη του Καϊάφα, οι ιαματικές πηγές κ.α. Στα μειονεκτήματα συγκαταλέγονται η δυσκολία πρόσβασης αλλά και η ηλικιακή σύνθεση των τουριστών όπου επισκέπτονται τον νομό κυρίως άτομα τρίτης ηλικίας.

Τέλος για την περαιτέρω ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού ο οποίος ακόμα είναι γεγονός ότι βρίσκεται σε σχετικά αρχικά στάδια ανάπτυξης, θα πρέπει να βελτιωθεί η πρόσβαση αλλά και οι υποδομές ειδικά όσον αφορά τις ιαματικές πηγές δεδομένου ότι ο ιαματικός τουρισμός μπορεί να αποτελέσει μελλοντικά σημαντικό μέσο τουριστικής ανάπτυξης για τον νομό. Επίσης, υπάρχουν δυνατότητες σημαντικής ανάπτυξης του θαλάσσιου τουρισμού, αλλά και αξιοποίησης της λίμνης του Καϊάφα.

Θεωρούμε γενικότερα ότι η ανοδική τάση του εναλλακτικού τουρισμού στην χώρα μας θα ενταθεί μελλοντικά και ο ανταγωνισμός μεταξύ των τουριστικών προορισμών δεν θα διεξάγεται τόσο σε επίπεδο καταλυμάτων όσο σε επίπεδο του να βιωθεί μια αυθεντική εμπειρία η οποία θα διαφέρει από την συμβατική. Αυτό που θα προτεινάμε είναι η προβολή του νομού ως ένας τουριστικός προορισμός ο οποίος μπορεί να καλύψει πλήθος αναγκών αλλά και η αξιοποίηση των κονδυλίων που θα δοθούν σε πολλές περιφέρειες με στόχο πρώτα από όλα την βελτίωση των υποδομών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΖΑΧΑΡΩΣ

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πως κινήθηκε ο τουρισμός στο δήμο Ζαχάρως την τελευταία πενταετία;

Δήμητρα Σκαλτσά: Τα τελευταία πέντε χρόνια στο δήμο μας έχει σημειωθεί μεγάλη αύξηση του τουρισμού έχει όμορφες περιοχές που δέχεται πλήθος τουριστών και καλά καταλύματα και γενικός είναι ένα κομμάτι που αναμένεται να αποδώσει πολλά έσοδα στο Δήμο.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια ήταν η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό στο νομό Ηλείας;

Δήμητρα Σκαλτσά: Τα τελευταία δύο χρόνια είναι η αλήθεια ότι με την πανδημία ότι υπήρχε μία μικρή μείωση με την προσέλευση όπως σε όλη την Ελλάδα παρόλα αυτά ήταν ικανοποιητικός ο αριθμός των τουριστών που είχαν έρθει στην περιοχή μας.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πως αναμένεται το καλοκαίρι του 2022 να κινηθεί ο τουρισμός;

Δήμητρα Σκαλτσά: Ήδη τα δείγματα από το Πάσχα είναι πάρα πολύ θετικά, πολύ μεγάλος ήταν ο αριθμός των επισκεπτών της περιοχής το Πάσχα οπότε με βάση τα δεδομένα αυτά αναμένει ότι και το καλοκαίρι θα είναι ακόμη περισσότερα.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό την τελευταία δεκαετία;

Δήμητρα Σκαλτσά: Στο δήμο μας ως εναλλακτική μορφή τουρισμού έχουμε τις ιαματικές πηγές στον Καϊάφα, όπου εκεί υπάρχει ένα θέμα με την χορήγηση που έδινε το κράτος στους δικαιούχους που έχει σταματήσει και αυτό έχει μειώσει αισθητά τους επισκέπτες του ιαματικού τουρισμού. Τώρα με τις διεργασίες που γίνονται, υπάρχει αρκετό ενδιαφέρον για την λειτουργία του ιαματικού τουρισμού.

Πιστεύει ότι θα πάει ακόμη καλά συγκριτικά με το παρελθόν. Υπάρχουν βέβαια επισκέπτες αλλά όχι τόσο για διαμονή παρά μονάχα από τις κοντινές περιοχές.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιος τομέας του εναλλακτικού τουρισμού παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη;

Δήμητρα Σκαλτσά: Όπως προαναφέρθηκε ο ιαματικός τουρισμός στην περιοχή μας.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό Ηλείας;

Δήμητρα Σκαλτσά: Πλεονεκτήματα ο εναλλακτικός τουρισμός έτσι κι αλλιώς έχει γιατί είναι αειφόρος τουρισμός, είναι αειφόρα η ανάπτυξη γιατί στηρίζεται στο σεβασμό στο περιβάλλον και δίνει μία διέξοδο διαφορετική από τον μαζικό τουρισμό. Ωστόσο στην περιοχή μας εξακολουθεί να παραμένει στην πρωτοκαθεδρία ο μαζικός τουρισμός γιατί δεν υπάρχουν υποδομές για το εναλλακτικό τουρισμό. Επίσης, χρειάζεται μεγαλύτερος προγραμματισμός από την πλευρά της κεντρικής εξουσίας προς την κατεύθυνση αυτή καθώς οι ιαματικές πηγές δεν ανήκουν στο Δήμο αλλά ανήκουν στην κτηματική υπηρεσία του δημοσίου οπότε οι επενδύσεις θα πρέπει να έρθουν από τη πλευρά αυτή.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό με το μαζικό τουρισμό στο νομό Ηλείας;

Δήμητρα Σκαλτσά: Όπως πάλι είπε ο μαζικός τουρισμός εξακολουθεί να έχει τον κυριότερο ρόλο στην περιοχή μας. Υπάρχουν επισκέπτες και για τον εναλλακτικό τουρισμό αλλά έχουμε ακόμα πολύ δρόμο μπροστά μας.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες είναι οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό Ηλείας;

Δήμητρα Σκαλτσά: Από τη στιγμή που το κράτος έχει ανοιχτή πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος στον Καϊάφα με την προοπτική να γίνουν επενδύσεις εκεί θεωρεί ότι τα επόμενα χρόνια όχι στο άμεσο βέβαια στο προσεχές μέλλον λίγο πιο

μακροπρόθεσμα θα υπάρξει μεγάλη ανάπτυξη στο κομμάτι αυτό γιατί γενικώς η πολιτική είναι που στρέφεται στον εναλλακτικό τουρισμό καθώς υπάρχει ένας κορεσμός στον βιομηχανοποιημένο μαζικό τουρισμό.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες ενέργειες θα πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στο νομό Ηλείας;

Δήμητρα Σκαλτσά: Αρχικά χρειάζεται η βελτίωση του οδικού δικτύου γιατί οποιοδήποτε θελήσει να κάνει μία επένδυση στον νομό και στο δήμο θα πρέπει να έχει οδικό δίκτυο καλό και να μπορούν να προσέρχεται. Επίσης, το αεροδρόμιο του Επιταλίου που λένε ότι βρίσκεται στα άμεσα σχέδια της κεντρικής εξουσίας για να το κατασκευάσει θα είναι πάρα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα και αυτό και από κει και πέρα έχει να κάνει με τους ιδιώτες και την ποιότητα της παροχής των υπηρεσιών που προσφέρουν. Σημαντικό επίσης, θα είναι επειδή ο δήμος μας έχει μία τεράστια ακτογραμμή που υπερβαίνει τα 25 χιλιόμετρα υπάρχει όμως ένα μεγάλο εμπόδιο που λέγεται προεδρικό διάταγμα και απαγορεύει οποιαδήποτε επέμβαση και τη μεγάλη τουριστική κίνηση σε μήκος τουλάχιστον δυόμισι χιλιομέτρων από την ακτογραμμή. Εάν λοιπόν λυθεί αυτό το εμπόδιο και δοθεί η δυνατότητα για μεγαλύτερη προσβασιμότητα στις παραλίες μας για επενδύσεις κοντά στις παραλίες τότε θα υπάρχει ακόμα μεγαλύτερη ανάπτυξη στο κομμάτι του τουρισμού προκειμένου να εκμεταλλευτούν το φυσικό κάλλος και τον πλούτο που υπάρχει στον δήμο και τις παραλίες με τεράστια ακτογραμμή. Από την άλλη όπως και ανέφερε και νωρίτερα οι επενδύσεις των ιαματικών τουρισμού θα είναι και αυτές και η βελτίωση των υποδομών στις ιαματικές πηγές που ήδη γίνεται μία προσπάθεια προς την κατεύθυνση αυτή θα αποφέρει για τη βελτίωση των υποδομών και για την κατεύθυνση που κινείτε έτσι κι αλλιώς θα έχουμε ακόμη μεγαλύτερη προσέλευση τουριστών στην περιοχή.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό τουρισμό στο νομό σε σχέση με τους γειτονικούς νομούς;

Δήμητρα Σκαλτσά: Με τους γειτονικούς νομούς δεν μπορεί να γνωρίζει. Ξέρει ότι υπάρχει ιαματικός τουρισμός στην περιοχή της Κυλλήνης και πάει πάρα πολύ καλά. Υπάρχουν όμως άλλοι νομοί σε όλη την Ελλάδα που εκεί υπάρχει μια στροφή στον αγροτουρισμό με ξενοδοχειακές μονάδες και καταλύματα που προσφέρουν

δυνατότητες στον τουρίστα. Επίσης, υπάρχει ο ιαματικός τουρισμός στη Μακεδονία που έχουν επενδύσει και πηγαίνει πάρα πολύ καλά γιατί υπάρχει μεγαλύτερη ανάπτυξη το κομμάτι αυτό. Τέλος, υπάρχουν πάρα πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού που κάθε περιοχή μπορεί να εκμεταλλευτεί τις δικές της δυνατότητες προκειμένου να αυξήσει τον αριθμό των επισκεπτών στην περιοχή της.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πως κινήθηκε ο τουρισμός στο νομό Ηλείας την τελευταία πενταετία;

Εκπρόσωπος περιφέρειας: Την τελευταία πενταετία είναι μία περίοδος που είναι αρκετά ιδιαίτερη διότι όλα άλλαξαν από την άνοιξη του 2020 και μετά. Αν πάρει κανείς το διάστημα από το 2016 - 2017 μέχρι και σήμερα τα τρία πρώτα χρόνια η κίνηση γενικά ήταν ικανοποιητική από πλευράς περιφέρειας. Επίσης, είχαν γίνει αρκετές ενέργειες για προβολή, για προώθηση του προορισμού συνολικότερα ως Ηλεία. Ακόμη, υπήρξε και η συμμετοχή στις δράσεις που έκανε η περιφέρεια από ξενοδοχεία από ιδιώτες από επιχειρηματίες του κλάδου και υπήρχε συνδυασμός από το 2019 και έπειτα για περισσότερες δράσεις και με μεγαλύτερη κίνηση όσο αφορά την εξωστρέφεια αλλά δυστυχώς πέσαμε στην περίοδο του covid που τότε όλα άλλαξαν και δεν μπορεί να έχει συγκριτικά στοιχεία δηλαδή να πει ότι το 2021 ήταν καλύτερη ή χειρότερη περίπτωση επειδή είναι πολύ ιδιαίτερες συνθήκες.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια ήταν η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό της Ηλείας;

Εκπρόσωπος περιφέρειας: Δεν μπορεί να μιλήσει με ποσοτικά στοιχεία και γενικά στοιχεία αλλά αυτό που διαπιστώθηκε είναι ότι υπήρξε αύξηση στον εσωτερικό τουρισμό δηλαδή από Έλληνες και είχε να κάνει η διακύμανση της κίνησης είχε να κάνει και με την αυξομείωση την ένταση την αύξηση των μέτρων που να κάνουν και με τις πύλες εισόδου όσον αφορά τους ξένους τουρίστες. Γενικότερα υπήρξε μία αύξηση στις εσωτερικές μετακινήσεις.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς αναμένεται το καλοκαίρι του 2022 να κινηθεί ο τουρισμός;

Εκπρόσωπος περιφέρειας: Το 2022 επειδή έχουν χαλαρώσει και από ότι φαίνεται και με τις καινούργιες αποφάσεις τα μέτρα και περιορισμοί στις μετακινήσεις κυρίως στο εξωτερικό έχουν μειωθεί, οι επιχειρηματίες του τουρισμού πλέον έχουν κάποια εμπειρία, κάποια τεχνογνωσία μπορούν να αντιμετωπίσουν τις όποιες αλλαγές υπάρξουν στα μέτρα έχουν καθοριστεί υγειονομικά πρωτόκολλα ένα ζήτημα που ταλαιπωρούσε τους επιχειρηματίες τα προηγούμενα χρόνια οπότε η κίνηση αναμένεται να είναι να είναι καλή. Δεν ξέρει σε ποια επίπεδα των προηγούμενων ετών θα πλησιάσει άλλα από ότι φαίνεται τα μηνύματα είναι καλά.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό την τελευταία δεκαετία;

Εκπρόσωπος περιφέρειας: Συγκριτικά με άλλες περιοχές αντίστοιχου φυσικού πλούτου και ποικιλομορφίας στο περιβάλλον εμείς είμαστε αρκετά χαμηλά αν λάβει κάποιος υπόψη ότι αρκετές περιοχές, ένα μεγάλο μέρος του νομού ειδικά προς το Νότο είναι περιοχές που έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura προστατευόμενες περιοχές. Ο εναλλακτικός τουρισμός θα μπορούσε να αποτελέσει μία λύση προς την κατεύθυνση για να αντιμετωπιστούν οι περιορισμοί που μπαίνουν από το καθεστώς το οποίο αυτό ισχύει καθώς θα μπορούσε να είναι μία λύση για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιος τομέας του εναλλακτικού τουρισμού παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη;

Εκπρόσωπος περιφέρειας: Καταρχήν είναι ένα μεγάλο θέμα να προσδιορίσουμε την έννοια του εναλλακτικού τουρισμού αν το δούμε από την σκοπιά της διαφοροποίησης σε σχέση με το κλασικό της παραλίας των καλοκαιρινών διακοπών μπορεί να πει ότι υπάρχει δραστηριότητα που έχει να κάνει είτε με δράσεις πεζοπορίας, με επισκέψεις σε ορεινές περιοχές, σε δάση όπως το δάσος Φολόης ή φαράγγια που υπάρχουν αλλά σε γενικές γραμμές είμαστε αρκετά χαμηλά και οργανωτικά και σε επίπεδο υλοποίησης δράσεων και επιχειρηματικής δραστηριότητας. Είναι

μεμονωμένες προσπάθειες αρκετά καλές ποιοτικά αλλά συγκριτικά με την μεγάλη εικόνα που είναι η κατεύθυνση προς την θάλασσα και τις καλοκαιρινές διακοπές, το κλασσικό μοντέλο είναι ότι ο νομός βρίσκεται αρκετά χαμηλά.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στον Νομό Ηλείας;

Εκπρόσωπος περιφέρειας: Τα μειονεκτήματα είναι αυτά που ανέφερε πριν ότι δεν υπάρχουν οργανωμένες προσπάθειες, δεν υπάρχει συντονισμός και δεν έχει δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα από τους επιχειρηματίες του χώρου, γιατί ενδεχομένως να απαιτείται παραπάνω δουλειά και λόγω των συνθηκών και των καταστάσεων έχουν εφησυχάσει στο κλασσικό μοντέλο. Ωστόσο, στα πλεονεκτήματα είναι ο μεγάλος πλούτος που υπάρχει σε φυσικό απόθεμα, σε τοπία σε διαφορετικές περιοχές, ποτάμια, λίμνες, προστατευόμενες περιοχές, δασικές περιοχές και παραλίες που μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορες δραστηριότητες. Υπάρχει μια μεγάλη ποικιλομορφία και ίσως εκεί θα μπορεί να είναι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Επίσης, ορεινές περιοχές σε σχετικά μικρή απόσταση από την πεδινή και παραλιακή ζώνη θα μπορούσαν να της εκμεταλλευτούν.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό με τον μαζικό τουρισμό στον Νομό Ηλείας;

Εκπρόσωπος περιφέρειας: Είναι συντριπτική η διαφορά υπέρ του μαζικού τουρισμού λόγω των χαρακτηριστικών που ανέφερε παραπάνω. Επίσης, χρειάζεται να υπάρξει μια συντονισμένη προσπάθεια και να προβληθούν οι δυνατότητες του εναλλακτικού τουρισμού που υπάρχουν στον Νομό Ηλείας, έτσι ώστε να υπάρχει μια εξισορρόπηση στην δραστηριότητα.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες είναι οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον Νομό Ηλείας;

Εκπρόσωπος Ηλείας: Αν γίνουν οι απαραίτητες κινήσεις και από πλευράς φορέων όσον αφορά την προβολή το θεσμικό πλαίσιο αλλά και από πλευράς επιχειρηματιών του χώρου έτσι ώστε να κάνουν μέσα σε εισαγωγικά επενδύσεις διότι όταν μιλάμε για

εναλλακτικό τουρισμό δεν μπορούμε να μιλάμε απόλυτα για επενδύσεις αλλά να γίνουν κινήσεις προς αυτή την κατεύθυνση οργανωμένες. Τέλος, θεωρεί ότι υπάρχουν αρκετά καλές προοπτικές.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες ενέργειες θα πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στον Νομό Ηλείας;

Εκπρόσωπος περιφέρειας: Είναι μια πολύ σύνθετη ερώτηση αλλά το σημαντικό το οποίο φαίνεται να λύνεται είναι το ζήτημα της πρόσβασης, το οδικό δίκτυο, ο δρόμος Πάτρα- Πύργος και ενδεχομένως κάποια στιγμή η προέκταση προς το Νότιο κομμάτι ή η βελτίωση του τμήματος αυτού και η Αρχαία Ολυμπία. Ένα σημαντικό έχει να κάνει με την δυνατότητα πρόσβασης που δυστυχώς είναι αρκετά πίσω και αν συγκρίνουμε και με γειτονικούς νομούς που αυτό το ζήτημα έχει λυθεί πριν από 15 με 20 χρόνια και έχει υπάρξει μεγάλη ανάπτυξη. Θεωρεί ότι αυτό είναι το πρώτο και αυτό θα συμπαρασύρει παράλληλα μαζί με τον δρόμο ενδεχομένως μια σιδηροδρομική σύνδεση η οποία έχει παρά πολλά οφέλη και είναι κάτι το οποίο οι τουρίστες το προτιμούν. Επίσης, η χρήση του αεροδρομίου του Επιταλίου σαν αεροδρόμιο μικρών πτήσεων με μικρών αεροσκαφών που θα μπορούσαν και αυτά να προσελκύσουν το ενδιαφέρον. Τέλος, αν λυθούν αυτά από εκεί και περά αυτά θα συμπαρασύρουν και άλλου είδους επενδύσεις.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό τουρισμό στον Νομό σε σχέση με τους γειτονικούς νομούς;

Εκπρόσωπος περιφέρειας: Από όσο γνωρίζει και στους γειτονικούς νομούς υπάρχει μια μεγάλη ανισόροπη κατανομή μεταξύ του εναλλακτικού και του μαζικού τουρισμού. Στον βαθμό που γνωρίζει έχουν γίνει πιο οργανωμένες προσπάθειες. Για παράδειγμα στην περιοχή των Καλαβρύτων που είναι γειτονικός νομός παρότι ανήκει στην ίδια περιφέρεια αλλά και στην περιοχή της Αρκαδίας που συνορεύει και με τον Νομό Ηλείας αλλά και στην Μεσσηνία οι οποίες πιστεύει ότι είναι ένα βήμα μπροστά αλλά παρόλα αυτά αυτό που στερείται ο Νομός Ηλείας στον εναλλακτικό τουρισμό είναι ότι δεν υπάρχουν οργανωμένες προσπάθειες. Τέλος, ανέφερε ότι θα πρέπει να γίνει μια συντονισμένη προσπάθεια.

Hotel Jenny

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς κινήθηκε ο τουρισμός στο νομό Ηλείας την τελευταία πενταετία;

Ανδρέας Καλογερόπουλος: Ο τουρισμός στην Ηλεία την τελευταία πενταετία δεν κινήθηκε καθόλου καλά βέβαια συνέβαλε ο covid στη μέση και είχαμε αυτή τη ζημιά ειδικά τα δύο τελευταία χρόνια δεν είχαμε καθόλου δουλειά καθώς ήταν σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια ήταν η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό της Ηλείας;

Ανδρέας Καλογερόπουλος: Οι επιπτώσεις την πανδημίας στον τουρισμό στην Ζαχάρω, είναι ότι το ξενοδοχείο δουλεύει με άτομα τρίτης ηλικίας και τα άτομα αυτά φοβόντουσαν πολύ τον covid επειδή είμαστε δίπλα στα ιαματικά λουτρά του Καϊάφα και φοβόντουσαν να έρθουν να κάνουν μπάνιο με άλλους να κολυμπήσουν εκεί στη μία πισίνα που έχει στα λουτρά και υπήρχε τρομερή πτώση επισκεψιμότητας από τα άτομα της τρίτης ηλικίας.

Αντώνιος Κωνσταντόπουλος: Πως αναμένεται το καλοκαίρι του 2022 να κινηθεί ο τουρισμός;

Ανδρέας Καλογερόπουλος: Ο τουρισμός το 2022 φέτος το καλοκαίρι φαίνεται να κινηθεί σε πάρα πολύ υψηλά επίπεδα επειδή είμαστε ελεύθεροι από τα μέτρα του covid. Οι ενδείξεις που έχουμε μέχρι τώρα φαίνεται ότι είναι πάρα πολύ καλές.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό την τελευταία δεκαετία;

Ανδρέας Καλογερόπουλος: Η κατάσταση στην Ηλεία για τον εναλλακτικό τουρισμό φαίνεται ότι ανεβαίνει και να πηγαίνει πάρα πολύ καλά κυρίως στην περιοχή της Ζαχάρως. Ωστόσο, τελευταία υπάρχει μία πάρα πολύ μεγάλη πτώση του τουρισμού λόγω της εγκατάλειψης που υπάρχει στον Καϊάφα και ευελπιστούμε τώρα που έχει δοθεί εντολή από την ΕΤΑΔ για καινούργια ανάπτυξη για να έρθουν οι καινούριοι

επενδυτές στον Καϊάφα. Ακόμη, πιστεύει ότι θα φτιαχτεί το υδροθεραπευτήριο και η ιαματική πηγή να εκσυγχρονιστεί ώστε να λειτουργήσουν τα ιαματικά λουτρά όπως λειτουργούσαν τα παλαιότερα χρόνια.

Αντώνης Κωνσταντοπούλος: Ποιος τομέας του εναλλακτικού τουρισμού παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη;

Ανδρέας Καλογερόπουλος: Στην περιοχή της Ζαχάρως η μεγαλύτερη μελλοντική ανάπτυξη που φαίνεται εκ του ιαματικού τουρισμού που είναι πρώτα από όλα αυτό που θα έχει μεγαλύτερη ανάπτυξη. Επίσης, μπορεί να αναπτυχθεί το θαλάσσιο σκι που υπάρχει στη λίμνη του Καϊάφα και είναι τώρα ένα καινούργιο άθλημα που ξεκίνησε να γίνεται η αναρρίχηση στα βράχια του Καϊάφα τα οποία είναι κοντά στην ιαματική πηγή. Ακόμη, είναι ο αρχαιολογικός τουρισμός που όλοι καταφεύγουν και πηγαίνουν στην Αρχαία Ολυμπία, στον Επικούρειο Απόλλωνα και στην περιοχή της Νέδας όπου έχει τους καταρράκτες.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό Ηλείας;

Ανδρέας Καλογερόπουλος: Τα πλεονεκτήματα για τον εναλλακτικό τουρισμό στην Ηλεία είναι όπως ανέφερε και πριν το θαλάσσιο σκι για την περιοχή της Ζαχάρως. Επίσης, η αναρρίχηση που ξεκίνησε και έγινε φέτος στα βράχια του Καϊάφα. Το μεγαλύτερο μειονέκτημα είναι η πλήρη εγκατάλειψη στα ιαματικά λουτρά με αποτέλεσμα κάθε χρόνο που περνάει να φθίνει τελείως μέχρι να κλείσει και το υδροθεραπευτήριο. Ακόμη, η εγκατάλειψη της παραλίας και γενικά της παραλιακής ζώνης του Δήμου Ζαχάρως όπου είναι η μεγαλύτερη παραλία σε χιλιόμετρα με αμμούδια στην Ελλάδα να μην υπάρχει κάποιο τουριστικό μαγαζί για τον κόσμο.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό με τον μαζικό τουρισμό στο νομό Ηλείας;

Ανδρέας Καλογερόπουλος: Εδώ στην περιοχή της Ζαχάρως επικρατεί πιο πολύ ο μαζικός τουρισμός από τον εναλλακτικό τουρισμό, διότι επισκέπτονται την περιοχή οικογένειες και άτομα μεγαλύτερης ηλικίας που επιλέγουν ως τρόπο χαλάρωσης την

θάλασσα αλλά και τα ιαματικά λουτρά τα οποία έχουν ζεστά νερά με ευεργετικές ιδιότητες και κατά την παραμονή τους στην περιοχή να επισκέπτονται τους αρχαιολογικούς χώρους.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες είναι οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό Ηλείας;

Ανδρέας Καλογερόπουλος: Οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον Νομό Ηλείας είναι τεράστιες. Δεν έχει αναπτυχθεί κάτι στην περιοχή της Ζαχάρως ακόμα αλλά τώρα φαίνεται ότι πάει κάτι να γίνει ύστερα με την εκδήλωση ενδιαφέροντος που έχει κάνει η ΕΤΑΔ για την ανάπτυξη του Καϊάφα και αν ξεκινήσει αυτό θα είναι τεράστιες οι προοπτικές για την περιοχή και για τον εναλλακτικό τουρισμό.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες ενέργειες θα πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στο νομό Ηλείας;

Ανδρέας Καλογερόπουλος: Οι ενέργειες που πρέπει να γίνουν είναι το προεδρικό διάταγμα που αφορά τον Κυπαρισσιακό Κόλπο, πρέπει να καταργηθεί για να μπορέσει να αναπτυχθεί η παραλιακή ζώνη και Καϊάφας. Επίσης, θα πρέπει να βελτιωθεί το οδικό δίκτυο όπου ήδη άρχισε να κατασκευάζεται ο δρόμος Πάτρα-Πύργος αλλά και στην συνέχεια θα πρέπει να βελτιωθεί και ο δρόμος στην Νότιο κομμάτι της Ηλείας. Τέλος, για την περιοχή της Ζαχάρως θα πρέπει να εκσυγχρονιστεί όλος ο Καϊάφας και ειδικά η ιαματική πηγή να γίνει με σύγχρονα υδροθεραπευτήρια όπως έχει όλη η Ευρώπη και όλη η παραλιακή ζώνη να αναπτυχθεί με καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος για να μπορέσει να προσελκύσει τουρίστες.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό τουρισμό στο νομό σε σχέση με τους γειτονικούς νόμους;

Ανδρέας Καλογερόπουλος: Ο Νομός Ηλείας σε σχέση με τους γειτονικούς νομούς βρίσκεται πάρα πολύ πίσω συγκρίνοντας τον νομό Ηλείας με τον νομό Μεσσηνίας. Ο νομός Μεσσηνίας αποτελείται από πάρα πολύ μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες.

Ωστόσο, ο νομός Ηλείας τώρα αρχίζει να προσελκύει τουρισμό με τις ενέργειες όπου γίνονται για την ανάπτυξη του νομού.

Hotel Alkionis

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς κινήθηκε ο τουρισμός στο νομό Ηλείας την τελευταία πενταετία;

Παναγιώτης Παναγόπουλος: Ήταν πραγματικά δύσκολη η τελευταία πενταετία για το νομό Ηλείας, διότι από πλευράς μεν οικονομικής κρίσης αλλά και η πανδημία συνετέλεσαν αρνητικά στο να μην υπάρχει επισκεψιμότητα στον νομό και σε άλλες περιοχές της χώρας.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια ήταν η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό της Ηλείας;

Παναγιώτης Παναγόπουλος: Η πανδημία επέφερε σημαντικές απώλειες στα έσοδα στο νομό όπως και στην υπόλοιπη χώρα. Να φανταστείτε ότι τουλάχιστον μία διετία τα ξενοδοχεία ήταν κλειστά λόγω της πανδημίας και με οικονομικά αποτελέσματα για τις ξενοδοχειακές μονάδες ήταν πολύ άσχημα έως και σε οικονομικό μαρασμό.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς αναμένεται το καλοκαίρι του 2022 να κινηθεί ο τουρισμός;

Παναγιώτης Παναγόπουλος: Μέχρι τώρα τα σημάδια είναι ενθαρρυντικά, διότι φαίνεται να υπάρχει μία κινητικότητα. Εάν δεν υπάρξουν εξωγενείς παράγοντες ο τουρισμός θα κινηθεί σε ικανοποιητικά επίπεδα όπου μπορεί να προσεγγίσει και τα επίπεδα του 2019.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό την τελευταία δεκαετία;

Παναγιώτης Παναγόπουλος: Είναι γεγονός ότι η περιοχή της Ζαχάρως σε σύγκριση με τις άλλες περιοχές της Ελλάδας και ειδικότερα με τα νησιά είχε καλύτερο αριθμό επισκεπτών λόγω του γεγονότος ότι η περιοχή προσφέρεται για χαλαρωτικές διακοπές και ως εκ τούτου φάνηκαν κάποια σημάδια ανάκαμψης παρόλο όλους τους περιορισμούς που υπήρχαν.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιος τομέας του εναλλακτικού τουρισμού παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη;

Παναγιώτης Παναγόπουλος: Τα τελευταία χρόνια ο κόσμος θέλει χαλαρωτικές διακοπές και υπάρχει μία τάση προς στον αγροτουρισμό όπου ο κόσμος επιλέγει τις μεμονωμένες κατοικίες όπου αποτελούν και το μέλλον του τουριστικού προϊόντος.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό Ηλείας;

Παναγιώτης Παναγόπουλος: Τα πλεονεκτήματα είναι ότι πράγματι στο νομό υπάρχουν τουριστικές κατοικίες και συνεχόμενα αναπτύσσονται. Επίσης, η Ζαχάρω είναι μία καταπράσινη περιοχή με παραλίες απέραντες αμμουδιές όπου μπορεί ο επισκέπτης να απολαύσει τις διακοπές και εναλλακτικού χαρακτήρα όπου μπορεί να συνδυάσει ταυτόχρονα φύση, βουνό και θάλασσα, αρχαιολογικά σημεία και τον αγροτουρισμό.

Ωστόσο, τα μειονεκτήματα είναι και σοβαρά μάλιστα σε σοβαρό βαθμό είναι ότι ο νομός στερείται βασικών δικτύων υποδομών όπως είναι ο δρόμος ο οποίος στερείται από εθνικό δίκτυο και το οποίο είναι απαρχαιωμένο το οποίο δεν μπορεί να πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται ώστε να κινείται ο επισκέπτης με ασφάλεια.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό με τον μαζικό τουρισμό στο νομό Ηλείας;

Παναγιώτης Παναγόπουλος : Ο εναλλακτικός τουρισμός απευθύνεται σε καλύτερους ποιότητας τουρίστες οι οποίοι και πλέον και ενόψει και της πανδημίας και άλλων παραγόντων πλέον πάνε στον εναλλακτικό τουρισμό και με τον μαζικό τουρισμό σιγά-σιγά να φθίνει όχι μόνο στο νομό Ηλείας αλλά και γενικότερα. Αυτή είναι η

στρατηγική στα οποία κινείται ο τουρισμός τα επόμενα χρόνια και σε αυτό τον τομέα οι επιχειρηματίες πρέπει να εναποθέτουν τις ελπίδες και να κινηθούν επενδυτικά.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες είναι οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό Ηλείας;

Παναγιώτης Παναγόπουλος: Οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό Ηλείας από ότι δείχνουν τα στοιχεία και το ενδιαφέρον από διάφορους παράγοντες που ασχολούνται με το προϊόν του τουρισμού είναι θετικές και όπως ήδη ανέφερε ότι ο νομός προσφέρεται για τον εναλλακτικό τουρισμό και πιστεύει ότι μελλοντικά θα έχει αύξουσα πορεία έτσι ώστε ο εναλλακτικός τουρισμός πλέον και στην πράξη να αποδείξει ότι μπορεί ο νομός Ηλείας γιατί έχει πολλά στοιχεία τέτοια που προσδιορίζουν αυτό να φέρει επισκέπτες οι οποίοι επιδιώκουν πλέον και αυτή την μορφή του τουρισμού.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες ενέργειες θα πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξης στο νομό Ηλείας;

Παναγιώτης Παναγόπουλος: Όπως ήδη ανέφερε θα πρέπει ο νομός απαραίτητη προϋπόθεση να αποκτήσει εθνικό δίκτυο σύγχρονο γεγονός ότι γίνεται το κομμάτι Πατρών-Πύργου είναι έναν θετικό στοιχείο προς αυτή την κατεύθυνση. Ακόμη, θα πρέπει να υπάρξει ένα αεροδρόμιο το οποίο θα κινεί και τον μαζικό τουρισμό. Επιπλέον, ο Καϊάφας αυτή η όμορφη περιοχή που υπάρχει στο νομό Ηλείας να αναδειχθεί με τον ιαματικό τουρισμό και να δώσει τα στοιχεία εκείνα τα οποία αναδείξουν την περιοχή. Τέλος, θα πρέπει να γίνουν και κάποιες μαρίνες στην περιοχή έτσι ώστε να προσελκύει περισσότερο και ποιοτικότερο τουρισμό.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό τουρισμό στον νομό σε σχέση με τους γειτονικούς νόμους;

Παναγιώτης Παναγόπουλος: Αυτό αποτελεί μία αλυσίδα το γεγονός ότι θα πρέπει οι όμοροι νομοί να αναπτυχθούν και αυτή έτσι ώστε ο τουρισμός να αποκτήσει τη μορφή που πρέπει, φανταστείτε χαρακτηριστικά το γεγονός ότι η Καλαμάτα έχει αεροδρόμιο βοηθάει και το νομό Ηλείας εκτός από το νομό Μεσσηνίας. Επίσης, οι

επισκέπτες έχουν προορισμό και το νομό Ηλείας οπότε θα πρέπει να υπάρξει μία συλλογική προσπάθεια έτσι ώστε όλοι οι όμοροι νομοί να έχουν και αυτοί τις βασικές υποδομές οπότε αλλά αυτά είναι αλληλένδετα και πιστεύει ότι αυτό θα δώσει και το μέλλον και την προοπτική για τον τουρισμό και στην Ελλάδα και όσον αφορά και γενικότερα τους γειτονικούς νομούς.

Hotel Europa

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς κινήθηκε ο τουρισμός στον νομό Ηλείας την τελευταία πενταετία;

Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων: Ο τουρισμός στην Αρχαία Ολυμπία από το 2017-2019 κινήθηκε σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Ωστόσο, τα τελευταία δύο χρόνια ο τουρισμός μειώθηκε κατακόρυφα λόγω του covid.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια ήταν η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό της Ηλείας;

Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων: Η πανδημία συνέβαλε αρνητικά στον τουρισμό στον νομό Ηλείας και συγκεκριμένα στην Αρχαία Ολυμπία γιατί δεν υπήρχε αρκετός τουρισμός λόγω των μέτρων της πανδημίας. Επίσης, ο νομός Ηλείας αλλά και η Αρχαία Ολυμπία υποδέχεται περισσότερο άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ή οικογένειες με συνέπεια αυτά τα άτομα να φοβούνται τον covid και ο νομός γενικά να καταγραφεί μια φθίνουσα πορεία του τουρισμού λόγω της πανδημίας.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς αναμένεται το καλοκαίρι του 2022 να κινηθεί ο τουρισμός;

Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων: Το καλοκαίρι του 2022 φαίνεται να είναι καλύτερο σε σχέση με τα προηγούμενα δύο χρόνια, διότι δεν υπάρχουν μέτρα για τον covid και ο κόσμος θα είναι πιο ελεύθερος. Ωστόσο, ο τουρισμός δεν θα φτάσει στα επίπεδα του 2019, γιατί παρότι που δεν θα υπάρχουν τόσα μέτρα για την πανδημία ακόμα δεν έχει τελειώσει και όπως ανέφερε παραπάνω ο υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων του ξενοδοχείου Europa, ο νομός Ηλείας αλλά και η Αρχαία Ολυμπία φιλοξενεί περισσότερο άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ή οικογένειες που φοβούνται τον covid. Επίσης, ο νομός Ηλείας είχε αρκετό τουρισμό από την Ρωσία και την Ουκρανία αλλά

φέτος λόγω του πολέμου που υπάρχει θα είναι σε μηδενικό ποσοστό από τις δύο συγκεκριμένες χώρες.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας την τελευταία δεκαετία;

Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων: Υπάρχει μια τάση από το παγκόσμιο τουριστικό κοινό να ασχοληθεί ο νομός Ηλείας με εναλλακτικό τουρισμό όπως είναι η αναρρίχηση, το θαλάσσιο σκι και ο ιαματικός τουρισμός αλλά ο νομός Ηλείας μέχρι στιγμής δεν το έχει εκμεταλλευτεί.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιος τομέας του εναλλακτικού τουρισμού παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη;

Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων: Ο τομέας του εναλλακτικού τουρισμού που παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη στον νομό Ηλείας είναι ο θαλάσσιος τουρισμός για παράδειγμα το θαλάσσιο σκι, η αναρρίχηση που διοργανώθηκε φέτος στα βράχια του Καϊάφα και ο ιαματικός τουρισμός. Επίσης, οι περισσότεροι τουρίστες που επισκέπτονται την Αρχαία Ολυμπία θέλουν να δουν και να μάθουν τον τρόπο παραγωγής προϊόντων όπως είναι η ελιά. Για παράδειγμα στο ξενοδοχείο Ευγορα υπάρχει μια μεγάλη οθόνη που προβάλλει την διαδικασία και τον τρόπο το οποίο παράγεται το ελαιόλαδο και αυτό εντυπωσιάζει αρκετά τους τουρίστες. Τέλος, μεγάλη ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού παρουσιάζει ο αρχαιολογικός τουρισμός όπως είναι ο χώρος της Αρχαίας Ολυμπίας και ο Επικούρειος Απόλλωνας.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας;

Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων: Αρχικά, ένα μειονέκτημα του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας είναι ότι δεν υπάρχει η τάση εκμετάλλευσης του εναλλακτικού τουρισμού όπως για παράδειγμα τα ιαματικά λουτρά στην λίμνη Καϊάφα που δεν είναι αξιοποιημένα και δεν διαθέτουν σύγχρονες εγκαταστάσεις για παράδειγμα υδροθεραπευτήρια. Ωστόσο, το πλεονέκτημα του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό είναι ότι διαθέτει μεγάλες αμμώδεις θάλασσες και πολλά καταπράσινα δάση. Επίσης, το θαλάσσιο σκι που θα διοργανωθεί φέτος το καλοκαίρι στην λίμνη του Καϊάφα, όπως και η αναρρίχηση που έγινε φέτος στα βράχια του

Καϊάφα. Τέλος, άλλο ένα πλεονέκτημα είναι ο χώρος της Αρχαίας Ολυμπίας που εκατομμύρια τουρίστες κάθε χρόνο επιλέγουν να την επισκεφθούν.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό με τον μαζικό τουρισμό στον νομό Ηλείας;

Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων: Στον νομό Ηλείας επικρατεί περισσότερο ο μαζικός τουρισμός διότι κάθε χρόνο ο νομός δέχεται αρκετούς τουρίστες με κρουαζιερόπλοια αλλά διαθέτει και κάποιες μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες στην Κυλλήνη που το ξενοδοχείο διαθέτει αρκετές εγκαταστάσεις και ο τουρίστας πολλές φορές επιλέγει να περάσει τον χρόνο του σε αυτές παρά να εξερευνήσει τα μέρη του νομού.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες είναι οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας;

Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων: Οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας είναι ότι πρέπει να εκμεταλλευτούν κάποια όμορφα μέρη του νομού για να μπορούν να προσελκύσουν περισσότερους τουρίστες.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες ενέργειες θα πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στον νομό Ηλείας;

Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων: Οι ενέργειες που πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στο νομό Ηλείας είναι αρκετές. Αρχικά, η κατασκευή του οδικού δικτύου Πάτρα-Πύργος που έχει ξεκινήσει ήδη αλλά και η βελτίωση στο νότιο κομμάτι του νομού και η βελτίωση του δρόμου προς την Αρχαία Ολυμπία. Ακόμη, πρέπει να γίνει προώθηση του φυσικού πλούτου και όλων των αξιοθέατων που έχει ο νομός. Τέλος ακόμη μία ενέργεια που πρέπει να γίνει είναι η δημιουργία του σιδηροδρομικού δικτύου που θα διευκολύνει αρκετά τη μετακίνηση των τουριστών.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό τουρισμό στον νομό σε σχέση με τους γειτονικούς νομούς;

Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων: Οι γειτονικοί νομοί δεν είναι σε υψηλό βαθμό ανάπτυξης όμως υπάρχουν ιδιωτικές πρωτοβουλίες που της έχουν κάνει πιο ανεπτυγμένους νομούς από το νομό Ηλείας. Καταρχήν, η Καλαμάτα είναι τρεις ώρες από την Αθήνα με σύγχρονο εθνικό οδικό δίκτυο σε αντίθεση με το δρόμο προς την Αρχαία Ολυμπία και τον Πύργο. Επίσης, η Μεσσηνία έχει δημιουργήσει μεγάλες

ξενοδοχειακές μονάδες όπως για παράδειγμα το Costa Navarino. Ακόμη, υπάρχει και το αεροδρόμιο στη Καλαμάτα που δέχεται χιλιάδες τουρίστες κάθε χρόνο. Επιπλέον, στη Μεσσηνία υπάρχει και η Μάνη που την επιλέγουν πολλοί τουρίστες για κωπηλασία και γενικά για το θαλάσσιο τουρισμό. Τέλος, ακόμα ένας γειτονικός νομός είναι η Αχαΐα όπου η Πάτρα έχει αποκτήσει εμπορικό λιμάνι.

Hotel Kaiafas lake

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς κινήθηκε ο τουρισμός στο νομό Ηλείας την τελευταία πενταετία;

Κωνσταντίνος Κίζηλης: Ο τουρισμός στο νομό Ηλείας από το 2017 μέχρι το 2019 αυξήθηκε ραγδαία. Ωστόσο, από το 2020 με την πανδημία υπήρχε πτώση 70%. Το 2021 το καλοκαίρι υπήρξε μια μικρή άνοδο του τουρισμού, όπως και φέτος αν δεν υπήρχε ο πόλεμος θα ήταν πολύ καλή η σεζόν.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια ήταν η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό της Ηλείας;

Κωνσταντίνος Κίζηλης: Η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό όπως ανέφερε παραπάνω είναι ότι δημιούργησε μια μείωση της τάξης του 70%, διότι το 2020 που ξεκίνησε η πανδημία το καλοκαίρι το ξενοδοχείο δούλεψε μόνο τρεις μήνες και τον Οκτώβριο ξεκίνησε το δεύτερο lockdown. Ωστόσο, το καλοκαίρι του 2021 υπήρξε μια μικρή άνοδο περίπου 20% με 30%.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς αναμένεται το καλοκαίρι του 2022 να κινηθεί ο τουρισμός;

Κωνσταντίνος Κίζηλης: Αρχικά, μέχρι τέλη Φεβρουαρίου που ξεκίνησε ο πόλεμος ο τουρισμός στον νομό Ηλείας είχε δείξει θετικά αποτελέσματα. Ωστόσο, τώρα με τον πόλεμο οι κρατήσεις έχουν μειωθεί αρκετά, αλλά στην αρχή έδειχνε ότι ο τουρισμός ότι θα πάει καλύτερα και θα φτάσει σε επίπεδα όπως το 2019.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στο Νομό τόπου την τελευταία δεκαετία;

Κωνσταντίνος Κίζηλης: Η κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στην Ηλεία κινείται σε χαμηλά επίπεδα. Αυτό συμβαίνει επειδή δεν υπάρχει εναλλακτικός

τουρισμός όλο τον χρόνο παρά μόνο την καλοκαιρινή περίοδο όπου στην λίμνη του Καϊάφα υπάρχει το θαλάσσιο σκι που είναι και από τα καλύτερο σε όλη την Ελλάδα. Ακόμη, υπάρχει και η αναρρίχηση που μπορεί να επιλέξει να κάνει κάποιος στα βουνά της Ηλείας.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιος τομέας του εναλλακτικού τουρισμού παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη;

Κωνσταντίνος Κίζηλης: Ο τομέας του εναλλακτικού τουρισμού που παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη στον νομό Ηλείας είναι ο αρχαιολογικός όπου όλοι οι τουρίστες επισκέπτονται τον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας. Επίσης, ακόμη ένας τομέας που παρουσιάζει ανάπτυξη είναι ο θαλάσσιος τουρισμός που όπως ανέφερε και προηγουμένως υπάρχει το θαλάσσιο σκι που γίνεται κάθε χρόνο στην λίμνη του Καϊάφα και φέτος θα πραγματοποιηθεί το παγκόσμιο θαλάσσιο σκι. Ακόμη, ένας τουρισμός που αρχίζει να αναπτύσσεται είναι η αναρρίχηση αλλά και ο αγροτικός τουρισμός. Τέλος, τα προηγούμενα χρόνια υπήρχε και ο θρησκευτικός τουρισμός όπου τουρίστες μπορούσαν να επισκεφθούν αρκετά μοναστήρια όπως είναι για παράδειγμα η ιερά μονή Σεπετού.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας;

Κωνσταντίνος Κίζηλης: Τα πλεονεκτήματα είναι ότι οι τουρίστες που επισκέπτονται τον νομό αφήνουν αρκετά χρήματα αλλά και με την επιλογή τους να επισκεφτούν τον νομό Ηλείας αναπτύσσεται η περιοχή και προβάλλεται η φυσική ομορφιά του νομού. Ωστόσο, τα μειονεκτήματα είναι ότι οι τουρίστες που επισκέπτονται τον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας μπορούν να δημιουργήσουν φθορές αλλά και ένα ακόμα μειονέκτημα είναι η εγκατάλειψη όλη της παραλιακής ζώνης και των ιαματικών πηγών στον Καϊάφα.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό με τον μαζικό τουρισμό στον νομό Ηλείας;

Κωνσταντίνος Κίζηλης: Ο εναλλακτικός τουρισμός το θετικό είναι ότι τα ξενοδοχεία μπορούν και δουλεύουν και τις χαμηλές περιόδους όπως είναι ο Απρίλιος, ο Μάιος, ο Ιούνιος, ο Σεπτέμβριος και ο Οκτώβριος, σε σχέση με τον μαζικό τουρισμό που είναι περισσότερο τους καλοκαιρινούς μήνες δηλαδή τον Ιούλιο και τον Αύγουστο.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες είναι οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας;

Κωνσταντίνος Κίζηλης: Οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας είναι αρκετές. Αρχικά, στην λίμνη του Καϊάφα εκτός από το θαλάσσιο σκι που υπάρχει θα μπορούσαν να υπάρχουν περισσότερα θαλάσσια σπορ για παράδειγμα *sar* και κανό, όπως και στον Αλφειό θα μπορούσε να υπήρχε *rafting*. Ακόμη, ο νομός σε συνδυασμό με τις μεγάλες αμμώδεις ακτές και τις τεράστιες θάλασσες που διαθέτει θα μπορούσε να υπάρχει σαν θαλάσσιο σπορ το *serf*. Τέλος, ακόμη μια προοπτική του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό είναι ο θρησκευτικός τουρισμός όπου τουρίστες μπορούν να επισκεφθούν την ιερά μονή Σεπετού και την ιερά μονή Παναγίας Κρεμαστού.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες ενέργειες θα πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στον νομό Ηλείας;

Κωνσταντίνος Κίζηλης: Αρχικά, θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας σύλλογος ξενοδόχων, διότι αυτή την στιγμή όλοι είναι αυτόνομοι. Με την δημιουργία του συλλόγου ξενοδόχων θα μπορέσει να προσελκυστεί περισσότερος τουρισμός στην περιοχή. Επίσης, θα πρέπει να αναπτυχθεί σαν περιοχή η Αρχαία Ολυμπία, διότι είναι ένα μέρος με ιστορικά γεγονότα όπου ξεκίνησαν οι Ολυμπιακοί αγώνες. Ακόμη, θα πρέπει να βελτιωθεί το οδικό δίκτυο για να μπορούν να κινούνται με περισσότερη ασφάλεια οι τουρίστες. Επιπλέον, θα μπορούσε να υπάρξει σιδηροδρομικό δίκτυο όπου θα επέλεγαν αρκετοί τουρίστες για να μετακινηθούν στον προορισμό τους. Τέλος, θα μπορούσε να κατασκευαστεί ένα μεγαλύτερο λιμάνι στο Κατάκολο όπου θα δέχεται περισσότερα κρουαζιερόπλοια.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό τουρισμό στον νομό σε σχέση με τους γειτονικούς νομούς;

Κωνσταντίνος Κίζηλης: Ο νομός Ηλείας θεωρείται από τους τελευταίους νομούς πανελλαδικά και για αυτό υπάρχει μια σεζόν μικρή τους καλοκαιρινούς μήνες. Αρχικά, ο νομός Αχαΐας και με την δημιουργία του λιμανιού έχει αποκτήσει τουρισμό όλο τον χρόνο. Επίσης, η Καλαμάτα έχει σημειώσει μεγάλη ανάπτυξη λόγω του *Costa Navarino* και λόγω επενδύσεων που γίνονται συνέχεια. Τέλος και το Ναύπλιο έχει αποκτήσει όλο τον χρόνο τουρισμό όπως είναι το Παλαμήδι και το Μπούρτζι.

Orizontes View Hotel

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς κινήθηκε ο τουρισμός στον νομό Ηλείας την τελευταία πενταετία;

Υπάλληλος reception: Την τελευταία πενταετία και παρά την πανδημία και τα μέτρα που υπήρχαν για τον covid υπήρξε μεγάλος αριθμός τουριστών που επισκέφθηκαν το Κατάκολο και γενικά το νομό Ηλείας.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια ήταν η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό της Ηλείας;

Υπάλληλος reception: Η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό της Ηλείας την επηρέασε σχετικά σε μεγάλο βαθμό. Παρόλο αυτά ο τουρισμός κατά τους καλοκαιρινούς μήνες του Ιουλίου και του Αυγούστου κινήθηκε σε ικανοποιητικό βαθμό.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς αναμένεται το καλοκαίρι του 2022 να κινηθεί ο τουρισμός;

Υπάλληλος reception: Ο τουρισμός το καλοκαίρι του 2022 αναμένεται να κινηθεί πάρα πολύ αισιόδοξα. Η περιοχή αλλά και γενικά ο νομός Ηλείας πέρα από Έλληνες τουρίστες τα ξενοδοχεία περιμένουν πολλούς ξένους τουρίστες από χώρες όπως είναι η Γερμανία, η Γαλλία, η Ελβετία, η Ιταλία και γενικά από πολλές χώρες της Ευρώπης.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας την τελευταία δεκαετία;

Υπάλληλος reception: Η κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας την τελευταία δεκαετία έχει παραμείνει στάσιμη. Αυτό συμβαίνει επειδή ο νομός δεν έχει βελτιωθεί σε μεγάλο βαθμό επειδή δεν έχει διαφημιστεί ο εναλλακτικός τουρισμός στην περιοχή.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιος τομέας του εναλλακτικού τουρισμού παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη;

Υπάλληλος reception: Στον νομό Ηλείας δεν υπάρχει κάποιος εναλλακτικός τουρισμός που να παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη. Στον νομό διακρίνεται περισσότερο ο αρχαιολογικός τουρισμός λόγω της Αρχαίας Ολυμπίας που επισκέπτονται κάθε χρόνο εκατομμύρια τουρίστες. Επίσης, πολλοί τουρίστες επιλέγουν τον νομό λόγω της φυσικής ομορφιάς και λόγω τις μεγάλες παραλίες που έχει.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας;

Υπάλληλος reception: Τα πλεονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας είναι ότι οι τουρίστες μπορούν να κάνουν αρκετές δραστηριότητες όπως είναι για παράδειγμα το θαλάσσιο σκι αλλά και η αναρρίχηση που μπορεί να γίνει στα βουνά της Ηλείας. Ωστόσο, ένα μεγάλο μειονέκτημα είναι ότι ο εναλλακτικός τουρισμός δεν έχει διαφημιστεί σε μεγάλο βαθμό με αποτέλεσμα να μην τον γνωρίζει ο κόσμος.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό με τον μαζικό τουρισμό στον νομό Ηλείας;

Υπάλληλος reception: Στον νομό Ηλείας επικρατεί περισσότερο ο μαζικός τουρισμός διότι όπως ανέφερε και παραπάνω ο νομός δεν έχει διαφημιστεί αρκετά για τον εναλλακτικό τουρισμό. Οι περισσότεροι τουρίστες επιλέγουν τον νομό λόγω της Αρχαίας Ολυμπίας και του αρχαιολογικού χώρου αλλά και λόγω της φυσικής ομορφιάς που έχει.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες είναι οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας;

Υπεύθυνος reception: Οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας είναι αρκετές. Αρχικά, μπορούν να γίνουν πολλές δράσεις όπως περίπατοι στα πανέμορφα και καταπράσινα δάση της Ηλείας, να διοργανωθούν διαγωνισμοί με μηχανές αλλά και να διοργανωθούν διάφορες αθλητικές δραστηριότητες. Επίσης, μπορούν να γίνουν εκδρομές όπου επαγγελματίες φωτογράφοι θα μπορούν να φωτογραφήσουν τα όμορφα τοπία του νομού. Ακόμη, ένας τουρισμός που πρέπει να αναπτυχθεί είναι ο ιαματικός τουρισμός που θα βοηθήσει τα λουτρά του Καϊάφα να αναπτυχθούν. Τέλος, ακόμη μια προοπτική του εναλλακτικού τουρισμού αν και σε μικρό βαθμό επισκεψιμότητας στο νομό είναι ο θρησκευτικός τουρισμός όπου

κάποιος τουρίστας μπορεί να επισκεφτεί τα μοναστήρια του νομού όπως για παράδειγμα η Ιερά Μονή Σεπετού.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες ενέργειες θα πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στον νομό Ηλείας;

Υπεύθυνος reception: Οι ενέργειες για την περαιτέρω ανάπτυξη στο νομό Ηλείας είναι αρκετές. Αρχικά, θα πρέπει να δημιουργηθούν νέες εγκαταστάσεις με σκοπό να προσελκύσουν περισσότερους τουρίστες. Ακόμη θα πρέπει να βελτιωθεί το οδικό δίκτυο για να γίνεται με ασφαλή μεταφορά η μετακίνηση του κόσμου. Τέλος, θα πρέπει να μην υπάρχουν τόσα σκουπίδια στο νομό και να ανακαινιστούν τα εγκαταλελειμμένα κτίρια που υπάρχουν.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό τουρισμό στον νομό σε σχέση με τους γειτονικούς νομούς;

Υπεύθυνος reception: Ο εναλλακτικός τουρισμός στο νομό Ηλείας σε σχέση με τους γειτονικούς νόμους είναι ότι οι γειτονικοί νόμοι όπως ο νομός Μεσσηνίας και ο νομός Αχαΐας έχουν διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Ωστόσο, τόσο στο νομό Μεσσηνίας όσο και στο νομό Αχαΐας κυριαρχεί περισσότερο ο μαζικός τουρισμός. Πιο συγκεκριμένα ο νομό Μεσσηνίας έχει βελτιωθεί σε μεγάλο βαθμό τα τελευταία χρόνια επειδή διαθέτει καλύτερο εθνικό οδικό δίκτυο αλλά και μεγαλύτερες ξενοδοχειακές μονάδες καθώς υπάρχει και το λιμάνι που δέχεται πλήθος τουριστών κάθε χρόνο.

Taxiarches Hotel

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς κινήθηκε ο τουρισμός στον νομό Ηλείας την τελευταία πενταετία;

Φώτης Μπακογιάννης: Ο τουρισμός στο νομό Ηλείας την τελευταία πενταετία κινήθηκε σε μέτρια επίπεδα. Από το 2017 έως το 2019 ο τουρισμός είχε αυξηθεί αρκετά και υπήρχε μία σταθερή οικονομική κατάσταση τόσο στη Χώρα όσο και στο εξωτερικό. Ωστόσο από το 2020 που εμφανίστηκε ο κορονοϊός ο τουρισμός σημείωσε σημαντική πτώση διότι το φαινόμενο ήταν παγκόσμιο και ο κόσμος δεν μπορούσε να κάνει τις διακοπές του όπως επιθυμούσε με αποτέλεσμα να μείνει στην πατρίδα του, να μη φύγει σε άλλα μέρη και να μη δημιουργηθεί αυτό που λέγεται τουρισμός.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια ήταν η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό της Ηλείας;

Φώτης Μπακογιάννης: Η επίπτωση της πανδημίας στον τουρισμό της Ηλείας ήταν ότι την επηρέασε σε μεγάλο βαθμό. Ο τουρισμός σε σχέση με τις υπόλοιπες χρονιές σημείωσε σημαντική πτώση περίπου 70% με 80%.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς αναμένεται το καλοκαίρι του 2022 να κινηθεί ο τουρισμός;

Φώτης Μπακογιάννης: Το καλοκαίρι του 2022 αναμένεται να κινηθεί σε ικανοποιητικά επίπεδα. Παρόλο με τις τελευταίες εξελίξεις με τον πόλεμο μεταξύ Ουκρανίας και Ρωσίας που έχει να κάνει με την παγκόσμια τάξη πραγμάτων, διότι μπορεί να είναι ένας πόλεμος δύο γειτονικών χωρών όμως μέσα από αυτό τον πόλεμο υπάρχουν συμφέροντα που έχουν να κάνουν με όλο τον κόσμο και συγκεκριμένα με την Ευρώπη όπως είναι η ενέργεια, το πετρέλαιο με αποκορύφωμα αυτή τη στιγμή να υπάρχουν πάρα πολύ υψηλές τιμές. Επίσης, ακόμη ένα πρόβλημα είναι το επισιτιστικό κομμάτι με βασικά θέματα διατροφής που είχαν εξαγωγή τόσο από τη Ρωσία όσο και από την Ουκρανία και αυτή τη στιγμή δεν πραγματοποιούνται με συνέπεια να υπάρχει έλλειψη προϊόντων.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό την τελευταία δεκαετία;

Φώτης Μπακογιάννης: Όπως ανέφερε είναι ένα θέμα που έχει ασχοληθεί αρκετά στο παρελθόν. Εναλλακτικές μορφές υπάρχουν πολλές στο νομό αλλά δυστυχώς δεν έχουν αναπτυχθεί στο βαθμό που θα έπρεπε με αποτέλεσμα να είναι σε μηδενικό επίπεδο. Για παράδειγμα μία μορφή τουρισμού είναι ο ιαματικός τουρισμός που αψηφά τον κίνδυνο της συνολικής κρίσης σε οποιαδήποτε μορφή και αν είναι. Ο νομός Ηλείας διαθέτει δύο ιαματικές πηγές η μία στον Καϊάφα και η άλλη στα λουτρά της Κυλλήνης όπου και τα δύο είναι εγκαταλειμμένα.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιος τομέας του εναλλακτικού τουρισμού παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη;

Φώτης Μπακογιάννης: Ο τομέας του εναλλακτικού τουρισμού που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη στο νομό Ηλείας είναι ο ιαματικός τουρισμός. Υπάρχει ακόμη,

ο περιπατητικός και ο θρησκευτικός τουρισμός αλλά γίνεται σε χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με τον ιαματικό τουρισμό.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας;

Φώτης Μπακογιάννης: Το πλεονέκτημα του εναλλακτικού τουρισμού στο νομό Ηλείας είναι ότι υπάρχει η δυνατότητα του ιαματικού τουρισμού να δουλεύει για τέσσερις με πέντε μήνες το καλοκαίρι. Ωστόσο, το μειονέκτημα είναι ότι δεν υπάρχουν εγκαταστάσεις και δυνατότητες του ιαματικού τουρισμού να λειτουργήσουν τον υπόλοιπο χρόνο γιατί οι εγκαταστάσεις αυτές είναι υπαίθριες.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό με τον μαζικό τουρισμό στον νομό Ηλείας;

Φώτης Μπακογιάννης: Ο μαζικός τουρισμός είναι καλύτερος σε σχέση από τον εναλλακτικό τουρισμό. Αρχικά, ο εναλλακτικός τουρισμός όπως ανέφερε παραπάνω υπολειτουργεί. Ωστόσο όσον αφορά τον μαζικό τουρισμό υπερτερεί σε σχέση από τον εναλλακτικό τουρισμό επειδή οι άνθρωποι που έρχονται στην περιοχή του νομού Ηλείας επιλέγουν να επισκεφτούν τη θάλασσα και τις μεγάλες αμμώδεις παραλίες που διαθέτει τον ήλιο και το μεσογειακό φαγητό.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες είναι οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας;

Φώτης Μπακογιάννης: Οι προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού στον νομό Ηλείας είναι μηδαμινές. Αυτό συμβαίνει επειδή υπάρχουν εγκαταστάσεις αλλά δεν της αξιοποιούν όπως θα έπρεπε και δεν έχει διαφημιστεί αρκετά ο νομός για τον εναλλακτικό τουρισμό.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Ποιες ενέργειες θα πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στον νομό Ηλείας;

Φώτης Μπακογιάννης: Οι ενέργειες που θα πρέπει να γίνουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στο νομό Ηλείας είναι αρκετές. Αρχικά, θα πρέπει να αξιοποιηθούν και να γίνουν καλύτερες εγκαταστάσεις στα λουτρά του Καϊάφα αλλά και τα λουτρά της Κυλλήνης να λειτουργούν όλο το χρόνο και όχι μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες.

Τέλος, θα πρέπει να διαφημιστεί περισσότερο ο νομός στο εξωτερικό για να μπορέσει να προσελκύσει περισσότερους τουρίστες.

Αντώνης Κωνσταντόπουλος: Πώς θα συγκρίνατε τον εναλλακτικό τουρισμό στον νομό σε σχέση με τους γειτονικούς νομούς;

Φώτης Μπακογιάννης: Αρχικά, ο νομός Μεσσηνίας δεν διαθέτει κάποιο εναλλακτικό τουρισμό. Όσον αφορά το νομό Αχαΐας έχει το χειμερινό τουρισμό που είναι τα Καλάβρυτα. Μεταξύ του νομού Αχαΐας και του νομού Ηλείας υπερτερεί ο νομός Αχαΐας επειδή έχει τον χειμερινό τουρισμό αλλά έχει τουρισμό και τον υπόλοιπο χρόνο λόγω του λιμανιού σε σχέση με την Ηλεία που έχει τουρισμό μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ανδριώτης, Κ. (2007). Marketing τουριστικών επιχειρήσεων. Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα

Τράπεζα Ελλάδος, (2019), Ετήσια Έκθεση του Διοικητή, Αθήνα

Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος (2019), Αναφορά για τον Τουρισμό.

Ηγουμενάκης, Ν., και Κραβαρίτης, Κ. (2004). Τουρισμός, Εκδόσεις INTERBOOKS, Αθήνα.

Ίσαρη, Φ. (2015). Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας, εφαρμογές στην ψυχολογία και στην εκπαίδευση. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράματα και Βοηθήματα.

Κοκκώσης, Χ. (2001). Τουριστική ανάπτυξη και φέρουσα ικανότητα στα νησιά. Πολυεπιστημινικές προσεγγίσεις, Εξάντας, Αθήνα.΄΄

Μυλωνόπουλος, Δ. και Μοίρα, Π. (2014). Η γαστρονομία ως μορφή πολιτισμικού τουρισμού. Η περίπτωση της Ελλάδος. Ηλεκτρονικό Περιοδικό Επιστήμης και Τεχνολογίας, τόμος 9.

Παπαδημητράκης, Γ., (2017) Ιαματικός τουρισμός: μια εναλλακτική μορφή με σημαντικές προοπτικές στην Ελλάδα www.taxhorizon.club/el/αρθρογραφια-7/αρθρογραφια-69.

Ρέτσος, Γ. (2021). Επτά μεγάλες προκλήσεις για το παρόν και το μέλλον του Ελληνικού τουρισμού. Διαθέσιμο στο www.parallaximag.gr. Πρόσβαση στις 16-05-2022

Κολτσιδόπουλος, Γ. (2005). Τουρισμός. Θεωρητική Προσέγγιση. Εκδόσεις Έλλην.

Λαγός, Δ. (2005). Τουριστική οικονομική, εκδόσεις Κριτική.

Λαγός, Δ. (2011). Δυνατότητες ανάπτυξης θρησκευτικού τουρισμού στη νήσο Χίο. Έκδοση Επιτροπής διασύνδεσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου με την Χιακή κοινωνία.

Κραβαρίτης, Κ. και Παπαγεωργίου, Α. (2007). Επαγγελματικός τουρισμός : INTERBOOKS, Αθήνα.

Μαρινάκος, Κ. (2016). Διοικητικό Management τουριστικών επιχειρήσεων. Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική.

ΣΕΤΕ, (2020), Στατιστικό Δελτίο Μαρτίου, Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων.

Mules , T. and Dwyer, L. (2005). Public sector support for sport tourism events : the role of cost benefit analysis. Sport in Society, Vol. 8, pp. 338 - 355

Page, S. (2012). Tourism Management. TaylorandFrancisPublications.

Ι.Τ.Ξ.Ε. (2012). Ανάπτυξη χειμερινού τουρισμού, επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και νέες μορφές τουρισμού, Α΄ & Β΄ Τεύχος, Σεπτέμβριος 2012

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΗΛΕΙΑ - sch.gr
2epal-amaliad.ilei.sch.gr/docs/projects/2012-2013/... · PDF αρχείο

Εναλλακτικός τουρισμός στην Ελλάδα - Ηλεία
[https://www.alternative-tourism.gr/el/arthrografia/...](https://www.alternative-tourism.gr/el/arthrografia/)

Έμφαση στην ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού στην Ηλεία ...
<https://www.iliakanea.gr/emfasi-stin-anaptyxi-toy-iamatikoy-toyris moy-stin-ileia>

Θρησκευτικός Τουρισμός στην Ηλεία -
<https://www.patriisnews.com/livanos-thriskeftiko-synedrio-pyrgou>

Φύση - Πολιτισμός - Τουρισμός - Διακοπές στην Ηλεία:
<https://antroni.gr/index.php/o-topos-mas/2012-12-06-23-58-15/ileia/1488-fysi...>

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Christou, L., (2012), Is it possible to combine mass tourism with alternative forms of tourism? Journal of Business Administration Online – Spring.

Philoxenia, (2018), 34η Διεθνής Έκθεση Τουρισμού, 06 Νοεμβρίου

Hellander, P., Armstrong, k., Clark, M., Des Hannigan H., (2018), Greece, Lonely Planet.

The Travel & Tourism Competitiveness Report (2019)

Kripendorf, J. (1982). Towards new tourism policies : the importance of environmental and sociocultural factors. Tourism Managemnet Vol. 3, pp. 135 – 148.

Kurtzman, J. (2005). Sport tourism categories. Journal of Sport and Tourism, Vol. 10, pp. 15 – 20.